

İKİNCİ BÖLÜM

ÜNİVERSİTEDE LAİKLİK VE HUKUK DEVLETİNİ YARATMA

VE SAVUNMA SAVAŞIMI

I.. GİRİŞ : YÖK'ÜN VE YÖK DÜZENİNİN AMANSIZ SAVAŞIMCISI TÜM ÖĞRETİM ÜYELERİ DERNEĞİ (TÜMÖD)

Tüm Öğretim Üyeleri Derneği (TÜMÖD), 12 Eylül 1980 Darbesi ile kapatılan ve üzerinden silindir geçirilen örgütlerin yeniden yaşama kazandırılması ve öğretim elemanlarını, örgütlenme gereksinimini karşılamaya yönelik bir çabanın ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

12 Eylül Darbesinin şiddeti ile saldırısını en yakıcı biçimde yaşayan kurumların başında üniversite ve üniversite öğretim elemanları gelmektedir. 12 Eylül öncesinin yaşanan karmaşa ve kargaşasının sorumlusu ve suçluları listesinde başlara yerleştirilen üniversite ve üniversite topluluğu, bir daha belini doğrultmasın denerek, öğretim elemanından, öğrencisine ve çalışanına kadar, geniş bir topluluk, bir yandan 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası ile tam bir "sıkıyönetime" alınırken, öte yandan da, üniversite topluluğundan iki kişinin bile bir araya gelmesini önleyici kurallar ve uygulamalar getirmiştir.

Üniversite öğretim elemanları , çalışanları ve öğrencileri için, "Karınca Ezmezler Derneğine üye olmayı bile, Rektörün iznine bağlamış, bu izni elde etmek isteyen öğretim üyelerine ise, olmaz sorunlar çıkartılmış, olumsuzluklar sergilenmiş ve dernek üyesi olma isteğinde olanların bu isteği, burunlarından getirilmiştir. Örgütlenmek, dernek kurmak, kurulmuş bir derneğe üye olmak, gizli örgüt heveslisi ve niyetlisi olarak suçlanmaya yetmiş, "anarşiyi yeniden mi üniversiteye taşımak istiyorsunuz!" denerek, ege-men anlayış tüm açıklığı ile sergilenmiştir.

Bu konuda, yüz karası bir belgeyi açıklamak isterim. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 4.12.1997'gün ve 24581 sayılı bir üst yazı ile, "İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü"nü 11.11.1997 gün ve 237762 sayılı bir yazısını dağıtır. Yazı YÖK Baş-

kanlığı'na yazılmış olup, dönemin İçişleri Bakanı Murat Başesgioğlu'nun imzasını taşımaktadır. Yazıda; 1995 Anayasa değişiklikleri kapsamında 33. Maddede yapılan yeni düzenleme nedeni ile, Dernekler Yasası'nda yapılan 3.7.1997 gün ve 4279 Sayılı Yasa ile yapılan değişikliklerle öğretmen ve öğrencilerin dernek kurabilmelerinin sağlandığı belirtilmektedir. Yani, öğrencilerin dernek kurmaları üzerindeki yasak, 17 yıl sonra, ancak kalkabilmiştir. Öğretim elemanlarının dernek üyesi olabilmek için rektörden yazılı izin alma koşulu ise, 5.7.1997'de, 4278 Sayılı Yasa ile kaldırılabilmiştir. Böylece, öğretim elemanlarının, dernek üyeliğini seçme konusunda bile kısıtlı ancak rektörün gözetimi ve denetimi ile böyle bir hakkını kullanabileceğine ilişkin, aşağılayıcı hüküm, 17 yıllık süre sonunda kaldırılmış olmaktadır. 12 Eylül Üniversitesini anlamak ve kavramak için, öğretim üye ve öğrencilerine, dernek kurmak ve kurulan derneğe üye olmak konusunda konulmuş olan kısıtlılık ve yasaklama yeterlidir.

Bu baskı ve sindirme ortamında kıvranan öğretim elemanlarının namusunu kurtaranlar, üniversiteden uzaklaştırılmış olanlar olmuştur. 1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasası'na 2766 Sayılı Yasa ile eklenen 2. Maddenin hışmına uğrayarak, Sıkıyönetim Komutanlarının ağızlarından çıkmış ve yazıya dökülmüş "...bir daha kamu hizmetlerinde çalıştırılmazlar..." hükmü ile öğretim üyeliğinden atılmış olanlardan, yürekli bir avuç insan, inadına, kamu hizmeti olan örgütçülüğü, üniversite cephesinde dernekleşerek yaşama geçirmişlerdir. Öğretim Üyeleri Derneği(sonradan "Tüm" sözcüğü eklenecektir), 3.11.1986'da, YÖK'ün beşinci yılında kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır.

Başlangıçta, kurucuları nedeni ile "1402'likler" olarak anılan TÜMÖD, bir yandan üniversite öğretim elemanları arasında örgütlenme bilincini yaratmaya çalışırken, üniversite öğretim üyeleri arasında dayanışmayı pekiştirirken, öte yandan da, YÖK ile ilgili kimi yasa, yönetmelik ve uygulamaları yargıya taşıyarak, YÖK ile hukuksal bir savaşımın odağına dönüşmüştür. TÜMÖD'ün, özellikle Yükseköğretim Kurulu ile Üniversitelerarası Kurulu davalı konumuna düşürmesi, sindirilmiş üniversite topluluğunun yeniden kendisine gelmesine etken olmuş, çeşitli üniversitelerde öğretim üyeleri, YÖK ve Üniversitelerarası Kurulun da dava konusu kılınabileceğini, bunlara karşı örgütlenilebileceğinin ayırdına vararak, gereğini yapmışlardır.

1402'likler olarak anılanlar ve tüm çalışanlar için, "Saym(!) Muhbir Vatandaşlar" in çabaları ile, işsizliğe ve açlığa mahkum edilenlerin, bu mahkumiyetlerini sona erdiren yine, tüm yoksunluklarına, eksikliklerine karşı, yargı organlarımız olmuştur. Üniversite çalışanları, burada onurlu bir davranış sergilememişlerdir. Tam tersine, kendi meslektaşları hakkında düzmece belgeler düzenlemeler, gerçek dışı duyumlarda bulunanlar, onlara suç atımına girişenler, tam bir yarıç içine girmişlerdir. I.YÖK Başkanı, Prof. Doğramacı, öğretim üyelerine karşı işlenen bu suçların, bu acımasızlığın en başta gelen temsilcisi olma onurunu(!) taşımaktadır. Utanmazlık o hale gelmiştir ki, dünün muhbirleri, Yüksek Yargı kararları karşısında, utanıp susacaklarına, kuyruklarını bir yerlerine sokacaklarına, bu kararlara bile, utanmadan, ya karşı çıkıp, uygulanmalarını engellemek

istemişler, yada bu kararlara sahiplik edebilmişlerdir Burada, Danıştay 5. Dairesi ile Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nu saygı ile anmak ve onların saygın üyelerini selamlamak gerekmektedir.

Bu bölümde, üniversitede laiklik ve hukuk devleti uğruna verilen savaşım ile TÜ-MÖD'ün taraf olduğu, YÖK ve Üniversitelerarası Kurula yönelik olarak açılan davalar konu kılınacaktır. Bölüm YÖK ve Üniversitelerarası Kurul olmak üzere iki kısma ayrılacak ve sonuca bağlanmış davalar, olabildiği ölçüde özetlenerek sunulacaktır.

II. ÜNİVERSİTEDE DEMOKRATİK, LAİK, SOSYAL HUKUK DEVLETİNİ YARATMAYA YÖNELİK DAVALAR:

Anayasanın 2. Maddesi, Cumhuriyetin niteliklerini; toplumun erinci, ulusal dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk Ulusçuluğuna bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere(Atatürk devrim ve ilkeleri; ulusal istencin mutlak üstünlüğü; egemenliğin bağımsız koşulsuz ulusa ait olması;hiçbir kişi ve kuruluşun hukuk düzeni dışına çıkamayacağı; güçler ayrımının devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmemesi; Anayasanın üstünlüğü; hiçbir düşünce ve görüşün Türk ulusal yararlarının, Türk varlığının devleti ve ülkesi ile bölünmezliği ilkesinin, Türklüğün tarihi ve tinsel değerlerinin, Atatürk ulusçuluğu, ilke ve devrimleri ve uygarlaşmasının karşısında koruma göremeyeceği; kutsal din duygularının, devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmaması; her Türk yurttaşının onurlu bir yaşam sürdürme , özdeksel ve tinsel varlığını, uygarlık ve hukuk düzeni içinde, geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olması; hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ortaklık, birbirlerinin hak ve özgürlüklerine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duyguları ile ve "yurtta barış, dünyada barış" istek ve inancı içinde, erinçli bir yaşam istemine haklarının bulunması) dayanan; demokratiktik ve sosyai hukuk devleti olarak sıralamaktadır. Anayasa hükümlerinin, yasama.yürütme ve yargı organları ile yönetim makamlarını ve öteki kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu da, 11. Maddede yer bulmaktadır.

Anayasanın 130. Maddesi ise, üniversitelere; çağdaş eğitim-öğretim temeline dayanan bir düzen içinde, ulusun ve ülkenin gereksinimlerine uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile, çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma,yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek görevini yüklemiştir.

Yani, üniversitelerin, 130. Maddedeki sayılmış olan görevlerini yapmanın yanısıra, Anayasanın 11. Maddesi gereğince, demokratik, laik ve sosyal hukuk devletinin gerçekleştiricisi, koruyucusu ve geliştiricisi olması zorunluluğu da bulunmaktadır. Hele hele üniversitelerin, Cumhuriyetin niteliklerini bozucu, değiştirici, önleyici, saptırıcı, çarpıtıcı ve ortadan kaldırıcı karar ve eylemlerinin odağı olmaması gerekir. YÖK ve

Üniversitenin, Cumhuriyetin temel niteliklerine yönelik olarak sergilediği tutum ve davranış ile bu alandaki sınavdan başarı ile çıktığım, bu alanda onurlu ve saygınlık bir konum elde ettiğini belirtmenin olanağı bulunmamaktadır. Tam tersine, YÖK ve Üniversiteler, karar ve uygulamaları ile, Cumhuriyetin temel nitelikleri ile sürekli çatışır bir konum sahibi olmuşlar, değiştirilmesi önerisinde bile bulunulamayacak bu niteliklerin yozlaşmasına, çürümesine, tehlikeye düşmesine önemli katkılar sağlamışlardır. Türkiye'nin demokrasi, laiklik ve sosyal hukuk devleti alanındaki sorunlarının önemli bölümünde, YÖK ve Üniversitelerin payını yadsımak, güneşi balçıkla sıvamaktan başka anlamı yoktur. Bunları sırası ile izleyelim:

A. 1402'liklerin Savaşımı :

12 Eylül Rejimi, aradan onca zaman geçmesine, günümüze gelinceye kadar beş genel seçim geçmiş, dört Cumhurbaşkanı görev almış, onca hükümet kurulmuş ve sayısını izlemenin olanaksız olduğu başbakanlar görev yapmış olmasına karşın, varlığını sürdürmektedir. 12 Eylül Rejiminin varlığını sürdürmesinin nedeni, getirdiği düzenin, toplumu gönence, ülkeyi erince kavuşturmaktan kaynaklanmamaktadır. 12 Eylül, getirdiği ekonomik ve toplumsal düzenin yerli ve yabancı efendilerinin egemenliklerini yürütmesi, hukuku ve kurumlarının varlığı ile sürmektedir. 12 Eylül Darbesinin görevlisinin, onca insanlık suçuna karşın, yedinci cumhurbaşkanı olarak ortalıkta gezinmesi, saygınlık görmesi, görüşlerinin, zaman zaman, kamuoyuna yansıtılması bunun en belirgin göstergesidir. Asıl önemlisi ise, 12 Eylül hukuku ile kurumlarıdır. Bunlardan en kalıcı olanı, 12 Eylül Anayasasının (1982 Anayasası), onca yadsınmasına, demokrasi dışılığına, insan hak ve özgürlüklerine kapalı olan siciline karşın, geçen 20 yıl süresince, ortadan kaldırılmaması, toplumumuzun bu "ayıplı anayasaya" mahkumiyetinin sürdürülmesidir. Toplumumuz böyle bir anayasaya dayalı "toplumsal sözleşmeye" layık mı yoksa, 12 Eylül kendi kuşaklarını yarattığından, 12 Eylül rejimi genlerimize mi sindi?

12 Eylül hukuku ile rejiminin üniversiteye yansması ise, 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası ve Yükseköğretim Kurulu ile "Eylül Üniversiteleri"dir. 2547 Sayılı Yasa, Anayasayı belirleyen yasa olma özelliğini taşımaktadır. Anayasalar, yasalara kaynaklık ederken, Yükseköğretim Yasası Anayasaya kaynaklık etmiştir. 2547 Sayılı Yasa 6 Kasım 1981'de yürürlüğe girmiştir. 1982 Anayasası ise, 9 Kasım 1982'de, yani bir yıl sonra yürürlüğe girmiştir. 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasında üniversiteler için oluşturulan "deli gömleği", aynen 1982 Anayasasında karşılığını bulmuştur.

2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası da, kaynaklık ettiği 1982 Anayasası gibi, seçim bildirgelerinde, hükümet programlarında en çok tartışılan, en çok değiştirilmesi gerektiği ileri sürülen, en çok ortadan kaldırılacağı sözü verilen bir yasal düzenlemedir. 20 yıldır, gidip-gelen tüm hükümet programlarında YÖK'ün kaldırılacağı, üzerindeki iki noktanın düşürülerek "YOK" edileceği, başka bir yapıya dönüştürüleceği söylenip durulmakta, bu programlar TBMM tarafından onaylanmakta ve böylece, ulusun temsilcilerinden

oluştugu söylenen parlamento tarafından, tarih ve toplum önünde, bu programlar üstlenilmiş olmasına karşın, ne 2547 Sayılı Yasa değiştirilmiş, ne YÖK yokedilmiş, ne özerk üniversiteler yaratılmış, ne de akademik özgürlük sağlanmıştır. 2547 Sayılı Yasa ve YÖK, bu süre içinde kendi kuşaklarını, "kendi oğlanlarını" yaratmış bulunmaktadır.

Günümüzde, üniversiter yaşamımızda iki kuşak birlikte görev yapmaktadırlar. Sayıları giderek azalan kuşak, 12 Eylül Üniversitelerine, YÖK Düzenine, gerçek evrensel değerlere sahip üniversiteyi bildiklerinden, karşıtlıklarını sürdürmekte, gözlerini yummadan yada görevlerini bırakmadan, gerçek üniversiteyi ülkemize ve halkımıza, insanlığa armağan etmek yolunda çırpınıp durmaktadırlar. Üniversiter yaşama "Eylül Üniversiteleri"nde gözlerini açanlar ise, "Eylül Üniversitesi yada YÖK oğlanı" olmayı, kanıksamış bulunmaktadırlar. Omurgasız ve kemiksizlerden oluşan bu kuşak, üniversiteyi bir bilimevi olarak görme yerine, geçimlerini ve varlık edinmelerini sağlayan bir "tecimevi" olarak algıladıklarından, 2547 Sayılı Yasayı, "iş buyrukları", YÖK ve Üniversite Rektörlüklerini ise "velinimetleri/işverenleri" olarak görmekte ve tam bir itaat sergilemektedirler. Giderek sayıları artan bu "YÖK Oğlanları" için, ne üniversitenin "özerk ve demokratik yapı ve işleyişi", ne de topluma ve insanlığa karşı üstlendiği görev akla gelmektedir. Bu nedenle de, toplumsal sorunlarımıza, çözüm üretici çabalar, yol göstermeler üniversitelerden kaynaklanmamaktadır. Üniversiteler üzerine giydirilen "deli gömleği", gerçekte toplumumuzun, ülkemizin üzerine geçirilmiş olmaktadır. Bunun en yakıcı örneklerini, YÖK ve Üniversitelerin neden olduğu hukuksal sorunlarda, üniversite topluluğuna karşı işledikleri insanlık suçlarında göreceğiz.

12 Eylül Rejiminden toplumun tüm kesimleri etkilendi. Acıya, gözyaşına uğradı. Yığınsal gözaltılar, işten atılmalar, hukuksuz yargılanmalar ve mahkum edilmeler, tartışılan kararlarla ipe çekmeler .yargısız infazlar,gözaltında kaybolmalar hep yaşandı. Bunları tarih kayıt düştü. Toplumun örgütleri tümü ile ortadan kaldırıldı. Özgür insan olarak anılan örgütlü insan ve demokratik kitle örgütleri, sendikalar düşman olarak görüldü ve düşmana bile yapılmaması gerekenler onlara yapıldı. Sözün özü, "hukuksuzluk" du, "12 Eylül Hukuku". Üstesinden gelemediğimizi, 12 Eylül Hukukunun varlığını sürdürdüğünü, yukarıda aktardık.

12 Eylül Rejiminin tarumar ettiği, darmadağın kıldığı kurumların başında üniversiteler ve üniversite topluluğu gelmektedir. Öğretim üyesi .öğrencisi, çalışanı ile üniversite, "iğdiş" edildi. Üniversitenin üzerinden iki silindir geçti. Bunlardan ilki, toplumun öteki kesimlerini aynı ölçüde etkileyen Sıkıyönetim uygulaması ile 1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasasının 2 nci maddesi oldu. Önemli sayıda üniversite öğretim üyesi.çalışanı üniversiteden yargısız, yargı kararı olmaksızın uzaklaştırıldı. Verilen ceza, "bir daha kamu hizmetinde çalıştırılmama" oldu. Üniversite öğretim üyelerinden bir bölümü, bu tarihten başlayarak "1402'likler" oldu. Kalanlara da, 1402'likler, bir tehdit.baskı aracı olarak gösterildi. Yani, 1402'likler, bir yandan işsizliğe ve açlığa mahkum edilirken, öte yandan da, üniversitede bırakılanlara bir "korku, bir yıldı", "aba altından gösterilen so-

pa" işlevini gördü. Silindirin ötekisi ise, 2547 Sayılı Yasa ile tarih sahnesine çıkartılan "YÖK" oldu.

12 Eylül Hukukunun ne menem bir şey olduğunu yansıtan belgelerden birisini burada anmamak olmaz. İşlerine 1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasası ile son verilenler yada sürgün edilenler, Anayasanın yürürlüğe girmesinden sonra, Danıştay'a başvururlar. Danıştay doğal olarak, işine son verilenler, başka il ve bölgelere sürgün edilenler ili başka görevlere atanınlarla ilgili bilgi ve belge isteminde bulunur. Sıkıyönetim Komutanlıkları, Danıştay'ın bu istemine olumlu yaklaşmazlar. Bilgi ve belgeleri göndermeyi reddederler. Yani, hakkında işten atılma,sürgün cezası verilenlere, suçlarını öğrenme olanakları bile tanınmak istenmez. Dönemin Başbakanı, Bülend Ulusu imzalı ile, 16 Mart 1983 günlü 1983/26 Sayılı Genelge yayımlanarak; "...Sıkıyönetim Komutanlıklarının işine son verme veya yer ve görev değiştirme istek yazılarının Danıştay Başkanlığına gönderilmesinde zorunluluk bulunduğu açıktır." denilir. Hemen sevinip de, bu zorunluluğun, hukuk devletine dönüşün bir gereği olduğu kanısına kapılmayın. Dönemin Başbakanı.bu zorunluluğu, hukuk devletinin gereğinden değil, "...açılan davaların Bakanlık lehine sonuçlanabilmesi için..." istemektedir. İşinden atılan, sürgün edilenlerin, bu genelge ile "suçlarım(!)" öğrenebilecekleri umuduna da kendinizi kaptırmayın. Çünkü, yine aynı genelgede; genelgeye muhatap olanlara, genelge gereği Danıştay Başkanlığına bilgi ve belge gönderecekler(Genelkurmay Başkanlığı,Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği, Sıkıyönetim Komutanlıkları,Bakanlıklar, MGK Genel Sekreterliği. MİT Müsteşarlığı, YÖK Başkanlığı, vb.), işlemiş oldukları suçların, davacılar tarafından bilinmeyeceği, onların bu bilgi ve belgelere ulaşamayacakları güvencesi de, aynı genelgede dile getirilebilmiştir : "... idarece gönderilen gizli belge ve dosyalar taraf veya vekillerine incelettirilmeyeceğinden;Danıştay'ca istenen gizli gizlilik derecelisine son verme veya atama istek yazılarının Danıştay Başkanlığı'na gönderilmesinde herhangi bir sakınca görülmemektedir...."

12 Eylül hukukunun yaygın yıkımının yansımadığı alanın olmadığını yukarıda belirtmiştik. Bunlar arasında, ne yazık ki, yargı organları da yer almıştır. 12 Eylül Hukukunu kutsayan, onaylayan ve kabul eden yargı organları, yüksek yargı organlarına kadar uzanmıştır. 12 Eylül 1980 darbesinin üzerinden 6-7 yıl geçmiş, kör-topal da olsa 1982 Anayasası yürürlük kazanmış, kapatılmış olan parlamento yeniden açılmış, sandıkla gelmiş hükümetler görev yapar konuma yükselmiş iken, 1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasasının etkisi, terörü, yargı organlarının kararlarında gözlenebilmektedir. İdare Mahkemelerinin ve hatta Danıştay ilgili Dairesinin , " bir daha kamu hizmetinde çalıştırılmazlar" hükmünü, sıkıyönetim süresi ile sınırlı görmeyip, "ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklanma" biçiminde algılayıp, kararlar vermeleri, dönemin etkisinin yaygınlığının ve kalıcılığının kanıtlarını oluşturmaktadır.

12 Eylül 1980 Darbesi sonrasında, YÖK ile üniversitenin, hukuk devleti ilkesini ile önemli sınavı, 1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince "kamu hizmetinden/üniver-

siteden çıkartılmış" olanların açtıkları dava nedeni ile oldu. Mensuplarına bu türden hukuk dışı uygulamalara karşı, çıkması gereken üniversiteler, tam tersine, Sıkıyönetim kalktıktan sonra, kendilerini Sıkıyönetim Komutanı yerine koyarak, öğretim üyelerinin göreve dönme istemlerine karşı çıkmışlar ve bir bölümü, yargı kararlarını bile uygulamayı yeğleyebilmişlerdir. Bütün bunlar, üniversitelerimizin insan malzemesi açısından ne düzeyde olduğunun kanıtlarıdır. Bunlardan bir-iki örnek, öğretici olacaktır.

1982 Anayasası'nın 130. Maddesi, üniversiteleri bilimsel özerkliğe sahip kuruluşlar olarak tanımlamakta ve üniversiteler ile öğretim üyeleri ve yardımcılarının her türlü bilimsel araştırma ve yayında bulunabileceklerini... üniversite yönetim ve denetim organları ile öğretim elemanlarının; Yükseköğretim Kurulunun yada üniversitelerin yetkili organlarının dışında kalan makamlarca her ne surette olursa olsun görevlerinden uzaklaştırılmazlar hükmüne karşın, 1402 Sayılı Yasanın 2. Maddesi, öğretim üye ve yardımcıları için de işletilebilmiştir. Yasaların Anayasaya uygunluğu ilkesi, 12 Eylül Hukuku ile, ters yüz edilmiş, Anayasanın 1402'ye uygun duruma getirilmesine bile gidilmeksizin, Anayasanın 130.maddesi hükmü ortada iken, 1402 Sayılı Yasanın keskin kılıcı.Sıkıyönetim Komutanının buyruğu ile, üniversite içinde başların kesilmesine, onların kurumlarından kopartılmasına olanak vermiştir. Bu gülünçlük, bu açması durum sıkıyönetim sonuna kadar sürdürülmüş ve 12 Eylül Hukukunun yaratıcılarına, anlı~şanlı(!) rektörlerimiz "onursal hukuk doktoru sanını" verebilme ayıbını sergileyebilmişlerdir.

1. Uludağ Üniversitesi öğretim görevlisi iken görevine 1402 sayılı yasa ile son verilmiş olan Cahit Yarış, sıkıyönetimin kalkması sonrası, Üniversitesine başvurarak, görevine dönmek istemiştir. Rektörlük, bu istemi, Cahit Yarış'ın "ömür boyu üniversitede çalışmasının yasaklandığı" gerekçesi ile, 1402 Sayılı Yasaya sığınarak, geri çevirmiştir. Rektörlük, Cahit Yarış'ın göreve alınmaması ile ilgili başkaca bir gerekçe de gösterememiştir. Başvuru üzerine Bursa Bölge İdare Mahkemesi, E.1985/935 ve K.1986/883 Sayılı Kararı ile;

"...bir daha kamu hizmetlerinde çalıştırılmazlar." hükmünün , "sıkıyönetim süresince bir daha kamu hizmetlerinde çalıştırılmazlar" biçiminde yorumlanması gerektiği; Sıkıyönetimin yer ve zaman ile geçici bir rejim olması nedeni ile, sıkıyönetimin sona ermesinin, sıkıyönetim ile güdülen amacın gerçekleştiği anlamına geleceğinden, bu tarihten başlayarak sıkıyönetim önlemlerine de gerek kalmayacağı; Tersine bir düşünüşün, Anayasanın Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlanmasını düzenleyen 13. Maddesi ile, "Temel Hak ve Özgürlüklerin Kullanılmasının Durdurulması"ın düzenleyen 15. Madde hükümlerine ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin değişmez niteliği olan "Cumhuriyet" ilkesine açıkça aykırı düşeceği;

Bu nedenlerle, 1402 Sayılı Yasanın 2. Maddesi hükmünün .davalı idare (Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü) tarafından isabetsiz bir biçimde anlaşılıp uygulanmasında hukuki bir uygunluk bulunmadığı;

görüşü ile, göreve döndürülmesi istemi ile başvurduğu tarihten başlayarak, davacı Cahit Yarış'a özlük haklarının tanınmasına hükmedilmiştir.(Kaynak; Prof.Dr.Tahir Hatiboğlu,Eylül Üniversitesi,Selvi Yayınları,Enkara, 1990s.320-322)

2. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi iken,Ankara Sıkıyönetim komutanlığının 3 Mayıs 1983 gün ve 5125 sayılı yazası ile,1402 sayılı yasa gereğince, görevine son verilen Doç.Dr. Tahir Hatiboğlu Ankara'da sıkıyönetimin kalkması sonrasında, GÜ Rektörlüğüne,25.7.1985 günü başvuruda bulunarak, görevine döndürülmesini isteminde bulunmuştur. Üniversite Yönetim Kurulu,, Hatiboğlu'nun ömür boyu kamu görevinden yasaklandığı gerekçesi arkasına saklanarak, bu istemi geri çevirmiştir. Hatiboğlu, bunun üzerine, yargıya başvurarak, Rektörlüğün kararının düzeltilmesini ve görevine geri dönmesinin sağlanmasını istemiştir.

Davaya bakan Ankara 6. Bölge idare Mahkemesi,E.985/1298 ve K.988/913 sayılı kararı ile;

Anayasanın 13 ve 15. Maddelerini yineleyerek, suçluluğu mahkeme kararı ile saptanmaya kadar kimsenin suçlu sayılmayacağı; kimsenin insan onuru ile bağdaşmayan bir cezaya uğratılmayacağına ilişkin 17. Maddeye; suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimsenin suçlu sayılmayacağı, idarenin kişi özgürlüklerinin kısıtlanması sonucunu doğuran yaptırım uygulayamayacağına ilişkin 38. Maddeye; temel hak ve özgürlüklere getirilecek sınırlamaların sıkıyönetimin doğurduğu zorunlulukların gerekli kıldığı ölçüleri aşamayacağına ilişkin 122. Maddeye gönderme yaparak; sıkıyönetimin yetkileri işlemleri ve alacağı önlemlerin sıkıyönetim süresiyle sınırlı olması gerektiği; Anılan hükmün,Anayasa ilkeleri gözardı edilerek yorumlanmasının ve böyle yorumla Sıkıyönetim Komutanlarının istemi üzerine görevlerine son verilen kamu personelinin sıkıyönetimin sona ermesinden sonra da, hiçbir zaman kamu hizmetlerinde çalıştırılmayacakları sonucuna varılmasının, hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşmaz olduğu; Kamu hizmetlerinden ömür boyu yasaklanmayı gerektirecek, konusu suç oluşturan bir eylemi bulunduğu saptanmadan, yurttaşların Sıkıyönetim Komutanlarının yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılan yönetsel işlemleri ile yasaklı duruma düşürülmelerinin, hukuk devleti ilkesiyle ve adalet anlayışı ile uyumlu kabul etmeye olanak olmadığı; Sıkıyönetimin gereklerinden kaynaklanan ve ancak sıkıyönetim süresince uygulanması gereken olağanüstü duruma özgü sınırlamaların, yani bu sınırlamaların amacı aşacak bir niteliğe dönüştürülmesine izin vermediği gibi, olağan döneme geçildikten sonra, temel hak ve özgürlüklerin ortadan kaldırılmasına,,yani rejimin demokratiklik niteliğinin zedelenmesine izin vermediği; kamu hizmetlerinde çalıştırılmama durumunun, ancak sıkıyönetim süresinde geçerli olacağı; bunun ömür boyu bir yasakmışçasına alınmasının kamu hizmetlerine girme hakkını düzenleyen Anayasanın 70. Maddesine aykırı olduğu; Söz konusu yasaklayıcı hükmün, sıkıyönetim kalktıktan sonra da uygulanabileceğini kabul etmenin, sıkıyönetim komutanının isteği üzerine görevden alınmış olmayı, kamu hizmetine girmeyi önleyen bir niteliğe dönüştürmenin, nedenleri açıklanmayan ve yargı dene-

timi dışında bırakılan bir tasarrufla, haklarında olumsuz herhangi bir yargı kararı bulunmayan kimi yurttaşların, kamu görevinin gerektirdiği niteliklerden tümü ile ayrı bir nedene dayalı olarak ömür boyu kamu hizmeti dışında bırakılma durumu ile başbaca kalacaklarını; bu durumun Anayasanın 70. Maddesi ile bağdaşmadığı;

görüşü ile Anayasa ve hukuka uyarlı bulmamış ve Gazi Üniversitesi Yönetim Kurulu'nca oluşturulan hukuka aykırı işlem iptal edilmiştir.

Gazi Üniversitesi Rektörlüğü, Prof.Hatiboğlu'nun göreve dönme isteminin kabul görmemesinin, yargı kararı ile mahkum edilmesi üzerine, yargı kararının gereğini, hem de özür dileyerek yerine getirecekken, bunu bile yapma becerisini gösterememiş ve yargı kararma itirazda bulunmuştur. İtirazın gerekçesi ise, tam evlere şenlik havasındadır. Eylül Üniversitesini bundan daha iyi yansıtacak bir belge olmamalı: GÜ Rektörlüğü, yürütmeyi durdurma isteminde bulunurken gerekçe olarak; "...davacı öğretim üyesi olarak ders verip, sınav yapıp, mezun edebileceği için ileride giderilmesi olanaksız sakıncalar doğuracağından yerel mahkeme kararının yürütülmesinin durdurulmasında ivedi gereklilik vardır." denilmektedir. Böylece, Prof. Hatiboğlu'nun ders verme, sınav yapma görevini, sırf yargı kararma uymamak için gerekçe gösterebilmektedir.

Danıştay 5. Dairesi, bu gülünç gerekçeye dayalı Rektörlük istemini reddederek, Prof.Hatiboğlu'nu görevine döndürmüştür. (Kaynak; T.Hatiboğlu, Eylül Üniversitesi, Selvi Yayınları,Ankara,Şubat 1990, s.322-332) 1402'likler konusunda son nokta ise, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu tarafından konulmuş ve 1402'likler, 7.12.1989 günlü bu karar ile.özlük haklarını da elde etme olanağına kavuşmuşlardır.

3. Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Muğla İşletmecilik Yüksek Okulu Öğretim Görevlisi Erdiç Tokgöz'ün görevine,Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığının istemi üzerine, 3.8.1983'de görevine son verilir.

Sıkıyönetimin sona ermesi üzerine, 3.7.1986 günlü dilekçe ile, görevine döndürülmesi yolundaki istem, Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü, kamu görevliliğinden ömür boyu yasaklandığı gerekçesi ile reddedilir. İşlemin iptali istemiyle, İzmir 2. İdare Mahkemesi"de dava açılır. Karar; yasaklamanın, sıkıyönetim süresi ile sınırlı olduğu, sıkıyönetimin kalkmasından başlayarak kamu görevinde çalışabilme hakkının doğduğu, ancak davacının sakıncalık kararının kaldırılmaması nedeni ile, göreve geri döndürülmesinin değil, yeniden atanmasının söz konusu olabileceği, atamanın ise 2547 Sayılı Yasadaki usul ve esaslara göre yapılması gerekeceği" biçiminde olmuş ve davacının "görevine döndürülmesi" istemi reddedilmiştir.

İdare Mahkemesinin bu kararı, davacı tarafından Danıştay'a götürülmüştür. Danıştay Beşinci Dairesi,14.4.1988 gün ve E: 1987/2417, K: 1988/1286 sayılı kararı ile; " kamu hizmetinde çalıştırılma yasağının, sıkıyönetim süresi ile sınırlı olduğu; yasaklamanın sı-

kıyönetim sonrasında da sürdürülmesinin Anayasa'nın 13/2 , 70. maddesine aykırılık taşıdığı; hak,adalet ve eşitlik ilkelerine de aykırı düştüğü; sıkıyönetim kalktıktan sonra kamu görevine dönmese hukuki engel kalmayan davacının idareye(Rektörlük) yaptığı başvurunun ret işleminin hukuka aykırı olduğu; bunun İdare Mahkemesince de saptandığına ve bu saptamaya göre anılan işlemin neden yönünden iptali gerekmesine karşın, Mahkemenin, davacının Üniversiteye dönme biçiminin nasıl olacağını inceleyerek davayı reddetmesinde hukuki yerindelik bulunmadığına" varılarak, İzmir 2.İdare Mahkemesinin kararı bozulmuş ve Rektörlük işlemi iptal edilerek, davacı görevine döndürülmüştür.

4. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesinin görevine Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığınca 5.2.1982 günlü yazı ile son verilir.

Öğretim üyesi, sıkıyönetimin kalkması üzerine, görevine döndürülmesi için Rektörlüğe başvuruda bulunur. Rektörlük bu istemi reddeder. İstem sahibi, Rektörlüğün işleminin iptali istemi ile İzmir 1 İdare Mahkemesine başvurur. Mahkeme, İzmir 2. İdare Mahkemesinin gerekçesine dayalı olarak davayı reddeder. Danıştay 5. Dairesi ise, 20.1.1987 gün ve E: 1986/721, K: 1987/70 sayılı kararı ile; " 1402 Sayılı Yasanın 2. Maddesinin açık olduğu; buna göre sıkıyönetim komutanlarının istemi üzerine görevlerine son verilen kamu personelinin sıkıyönetimin sona ermesinden sonra da bir daha kamu hizmetlerinde çalıştırılmayacakları, aksi yönde bir kabulün göreve son verme nedeniyle bağdaşmayacağı gerekçesi ile" İzmir 1. İdare Mahkemesi kararını onaylayarak, davacının görevine dönme istemini reddetmiştir.

Görüldüğü gibi, Danıştay 5. Dairesi, aynı konuda, iki ayrı karar vermiştir. Bunlardan 20.1.1987 günlüsü, kamu hizmetinde çalıştırılmamayı, ömür boyu sürmesi gereken bir ceza olarak değerlendirirken, 14.4.1988 günlü kararında, kamu görevinde çalıştırılmamanın, ancak sıkıyönetim süresi ile sınırlı olduğu kararma varmıştır. Benzer çelişkili karar örneklerini çoğaltmak mümkündür.(Bkz. Danıştay 5. Dairesinin e: 1986/721, K: 1987/70, E: 1986/1559, K: 1986/1273, E: 1986/720, K.1987/78 sayılı kararlar.)

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu(DİBK) Kararı: Sıkıyönetim komutanlarının istemi üzerine görevlerine son verilen kamu personeli ile ilgili olarak 1402 Sayılı Sıkıyönetim .Yasasının 2. Maddesine, 2301 Sayılı Yasanın 1. Maddesiyle eklenen fıkra, 28.12.1982 gün ve 2766 Sayılı Yasa ile değiştirilerek;"...bu şekilde işlerine son verilen memurlar, diğer kamu görevlileri ve kamu hizmetlerinde görevli işçiler bir daha kamu hizmetlerinde çalıştırılmazlar." biçimine büründürülmüştür. Görüldüğü gibi, anılan yasa, Türkiye Cumhuriyeti'ni "demokratik,laik ve sosyal hukuk devleti" biçiminde tanımlayan 1982 Anayasasının kabulünden sonra çıkartılmış ve düzenleme, Anayasadan sonra yapılmıştır. Anılan hüküm, Danıştay Beşinci Dairesi tarafından, "sıkıyönetim süresiyle sınırlı olarak uygulanır" biçiminde algılanmış ve bu yolda kararlara kaynaklık etmiştir.

Ancak, bir kısım yargı organlarının, bu yasağın "ömür boyu" olduğuna ilişkin kararlar üzerine, Danıştay Beşinci Dairesi kararlar arasındaki aykırılığın giderilmesi istemi üzerine, DİBK, E.1988/6, K. 1989/4 sayılı ve 7.12.1989 günlü karar ile;

- Sıkıyönetim komutanlarına verilen yetkinin, bu yetkinin kullanılması için gerek yasa da açıklanan nedenlerin belirsizliği, gerekse kamu personeli için güvence sağlayacak bir usulün düzenlenmemiş olması yönlerinden kişisel değerlendirmelere, keyfi ve kamu yararı amacı dışında uygulamalara uygun bir yetki olduğunu; bu yetkinin kullanılması için gösterilen "hizmetleri yararlı olmamak" nedeninin sıkıyönetimin amacı ve ilanını gerektiren Anayasal nedenlerle hiçbir ilgisinin bulunmadığı; Uygulamada bu yetki kapsamına kamu görevlisi olarak Üniversite öğretim elemanlarının, kurum olarak da Yükseköğretim Kurulu'nun ve üniversitelerin alınmasını, Anayasanın 130. Maddesi ile bağdaştırmanın mümkün olmadığı; Belirtilen yetkiye dayanılarak yapılan işlemlere karşı, idari başvuru yolları ile idari yargı yolunun kapalı olması nedeni ile, söz konusu işlemlerin, işten çıkartmalar ve sürgünlerin, İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkında 111 Sayılı Sözleşmenin 1 ve 4. Maddelerine aykırı olduğu; Sıkıyönetim komutanlığının özgürlüklerin kullanımı konusunda aldığı karar ve önlemlerin, yürürlük ve etkilerinin sıkıyönetimin kalkmasından sonra da sürmesine ve giderek bu hak ve özgürlüklerin ortadan kalkmasına yol açacak bir anlayış ve uygulamanın, Anayasanın 122., ve 13/2., 10. ve 70. Maddesi ile bağdaştırılmasının mümkün olmadığı, sıkıyönetim kalktıktan ve olağan duruma geçildikten sonra da yürürlükte kalabilmelerinin hukuken olanağının olmadığı; Ceza Yasası hükümlerine göre cezalandırılmış kişilerin belli koşulların oluşmasında erteleme(tecil), mahkumiyetin gerçekte gerçekleşmemiş sayılması, yasaklı hakların geri verilmesi yada adli sicildeki hükümlülük kaydının silinmesi gibi hukuki yollarla yeniden kamu hizmetine girmelerinin mümkün olduğu bir hukuk düzeninde, kendilerine savunma olanağı verilmemiş ve haklarında suçluluklarına ilişkin herhangi bir yargı kararı bulunmayan kimi yurttaşların ömür boyu bu haktan yoksun kılınmalarının ,yargılanmış, suçluluğu sabit olmuş kişilere göre daha olumsuz bir hukuki durumun içine sokulmuş olmalarının, sıkıyönetim ilanını gerektiren nedenlerin ortadan kalkmış ve normal yönetim sürecine girilmiş olmasına karşın, yasaklama hükmünün sürdürülmesinin, ilgililer hakkında toplumda olumsuz değer yargılarına neden olacağını, bunların tinsel kişiliklerini zedeleyeceği, bu tür bir uygulamanın Türkiye'nin de taraf olduğu İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin 5., insan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin 3. Maddesinde açıklanan "hiç kimseye onur kırıcı ceza ve uygulama yapılamaz" kuralı ile bağdaşmayacağı; Görevlerine son verilenler hakkında, tabi oldukları Emekli Sandığı Yasası yada öteki sosyal güvenlik kurumları hakkındaki yasa hükümlerinin uygulanacağı yolundaki düzenlemenin de, kamu hizmetlerine girme konusundaki yasaklamanın sürekli olduğu yorumunu gerektirecek bir içerik taşımadığı; Yasa tasarı ve önerilerinin yasaya dönüşmesinden sonra gerekçelerinden soyutlanarak nesnel bir kimlik kazandıklarına göre, yasalarda yer alan kuralların da toplumun gereksinimlerine yanıt verecek biçimde, toplumsal gelişmeye ve üst hukuk kurallarına uygun

olarak yorumlanıp uygulanmalarının gerektiği; Bir yasanın, kabul ve yürürlük tarihine göre Anayasanın geçici 15. Maddesi kapsamında olduğu için, Anayasaya aykırılığın ileri sürülemeyecek olmasının, onun mümkün olduğu kadar Anayasaya uygun olarak yorumlanmasına engel oluşturmadığı; bunun hukuk devleti ilkesinin bir gereği olduğu; Bütün bu nedenlerle, "...bir daha kamu hizmetlerinde çalıştırılmazlar" hükmünün, ilk kez kamu görevine girdikleri tarihte bu görev için yasa ve yönetmeliklerde öngörülen nitelikleri yitirmemiş olmaları koşulu ile, işlerine son verildiği bölgede sıkıyönetim kalktıktan sonra, kurumlarınca eski görevlerine iade edilmeleri gerekeceğine ;

karar verilmiş ve yargı organlarının kendi aralarında ve değişik kararlarındaki çelişkiyi ortadan kaldırarak, kamu görevlilerine, sıkıyönetim sonrasında yasaklandıkları kamu görevlerine dönmeleri olanağı sağlanmıştır. Hukuk Devletinin, hiç değilse bu anlamda ipten dönmesini sağlayan Danıştay'ın değerli üyelerini, burada saygı ile anmak gerekir. Bu ayıp, bu acımasızlık, bu zulüm ,bu açlığa ve işsizliğe mahkumiyet, belirli ölçüde, hiç olmazsa, yaşamını yitirmemiş 1402'likler için sona erdirilmiş, onların onurlarına yapılan saldırıya dur denilebilmiştir.

Görüldüğü gibi, Türkiye'de 12 Eylül Hukukunun üstesinden gelebilmek, hukuk devleti ilkesini yeniden egemen kılmak, insanların temel haklarından biri olan "kamu hizmetinde bulunma hakkının" yaşama geçmesi, YÖK ve Üniversitelere karşı, yürütülen savaşım ile elde edilmiştir. YÖK ve Üniversite rektörlüklerinin, 12 Eylül hukuku ile işbirliği, çıkar ortaklığı, yüksek yargı kararları ile parçalanmıştır. YÖK ve üniversiteler bu sınavda, bütünleme hakkı olmaksızın, sınıfta kalmışlardır.

B. Üniversiteleri Çarşafa Sarma, Türbana Büründürme Girişimlerine Karşı Yürütülen Savaşımı:

Eğitim kurumları .kullanıma dönük olarak, Cumhuriyetin ilke ve kurumlarının, kurallarının üretildiği, güçlendirildiği, içselleştirildiği kurumlar olabildiği gibi, Cumhuriyetin yumuşak karnı da olabilmektedir.

Toplum, çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkartmak ve tam bağımsızlık ilkesini yaşama geçirmek isteyen Cumhuriyetin kurucusu ve önder kadrosu, laik eğitim ve öğretimi, başlıca araç olarak görmüş ve uygulamışlardır. Çağdaş, üretken, özgür bireylerin ve sorumlu yurttaşların yaratılması görevi, Cumhuriyetin okullarına, üniversitesine verilmiştir. Cumhuriyetin demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliklerini ortadan kaldırmak isteyenler de, bu ereklerini gerçekleştirmek için, eğitim kurumlarına, üniversitelere el atmışlar ve onları "kendilerinin arka bahçesine" dönmek istemişlerdir. Türkiye'nin ve ulusumuzun yaşamakta olduğu ekonomik, toplumsal »kültürel ve siyasal somnarda.bunalım, karmaşa, alt-üst olma, etnik ve inanca dayalı bir bölünmeye sürüklenmesini, mafyatik güçlerin devlet kadrolarında yer bulmalarını, eğitim kurumları ile üniversitelerin "devrim karşıtı" bir yörüngeye so-

kulmaları ile açıklamak mümkündür. Üretken, özgür ve bağımsız bireylere düşmanlık, özerk ve demokratik üniversiteye düşmanlık ile örtüşmektedir. Kişiliksiz eğitim kurumları, kişiliksiz kul ve köleleşmiş insancıkları yetiştirmiş, bu ise, ülkemizin bağımsızlığının, ulusumuzun egemenliğinin ayaklar arasından kaymasına neden olmuş, dünya uluslar ailesi içindeki onurlu yerimiz, giderek yiter, görünmez olmuştur. Üniversitelerin çarşafa sarılmasının, türbana büründürülmesinin bunda önemli katkısı olmuştur.

YÖK ve Üniversiteler, üniversitenin "gericilik üretim merkezine" dönüştürülmesinde, bölücülük ve çatışmaların odağına dönüşmesinde önemli pay sahibidirler. Gericici, ırkçı akademik ve yönetsel kadrolaşma, "fikri,vicdanı .irfanı hür" olması gereken ve Cumhuriyetin emanet edildiği gençleri de biçimlemiş ve genç kuşaklar, öz güvenini yitirmiş, aydınlanmaya düşmaninsana düşman, efendisi olmaksızın ayakları üstünde duramaz konuma sürüklenen "yaratıkları olarak ortada gezinir olmuştur. Bütün bunlar, 12 Eylül Hukuku ile Eylül Üniversitesinin, kendisinden beklenen sonuçlarıdır. Bu nedenle buna şaşırılmamak, ortada gezinen ve toplumun sorununa dönüşen bu "canavarlara" şaşkınlıkla bakmamak gerekmektedir. YÖK ve üniversiteler, ortaklaşa bu sonucu yaratmışlardır. 12 Eylül Rejiminin gerisindeki yerli ve yabancı güçlerin beklentisi bu idi,bu iş başarı ile sonuçlandırılmış, ülkemiz, yabancı komiserlerin yönetimi altına girmiş, TBMM, yabancıların dayattığı yasaları çıkartmayı, Hükümetler ise, yabancıların buyruklarını yerine getirir bir konuma düşmüştür. Türkiye'nin bağımsızlığını yitirmesi, ülkemizin yolsuzluklar sıralamasında baş sıralarda yer alması ile,YÖK düzeni ile Eylül Üniversiteleri arasında birebirlik ilişkisi bulunduğu düşüncesindeyiz.

Gerçek anlamda üniversitenin iğdiş edilmesini sağlayan YÖK, üniversitenin çarşaflanması ve türbana büründürülmesinin de yaratıcısı olmuştur. Bu ihanetin nasıl başlayıp, nerede noktalandığını görelim.

Aklın egemen ve bilimin tek yol gösterici olması gereken üniversiteler, 1980'li yılların başlarında, çalışanlar ile öğrencilerin kılık kıyafeti konusunda, eylemli ve önceden kararlaştırılmış saldırı ile yüz yüze gelmişlerdir. Yürürlükte, Anayasaya uygunluğu tartışılmayacak Devrim Yasaları, 5 Eylül 1925 günlü 2413 Sayılı "Her Çeşit Devlet Memurlarının Kıyafetleri Hakkında Kararname", 7 Aralık 1981 günlü "Milli Eğitim Bakanlığı ile Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullarda Görevlilerle Öğrencilerin Kılık Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelik" bulunmasına karşın,YÖK Üniversitelerinden Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü tarafından, görevli personel ile öğrencilerin kılık kıyafetleri konusunda bazı duraksamalar olduğu, T.Hatiboğlu'nun deyişi ile, Yükseköğretim Komiserliği'ne başvuruda bulunulur. Dünya ve ülkeyi çözümlemesi gereken üniversite, varolan yazılı belgelere karşın, bu türden giysi konusunda bile, tek başına kendisini karar verici, varolan kuralları uygulayıcı güçte görmemiş olacak ki, açıklama istemiştir.

Bu başvuru üzerine Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 20 Aralık 1982 günü, "Öğrencilerin Kıyafetleri İle İlgili Genelge" yayımlar. Genelgede, kamu personeli ile öteki çalışanlar için "Tüm Devlet Memurlarının Giysileri Hakkında Kararname" ile "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik'e", öğrenciler için ise, "Milli Eğitim Bakanlığı ile Öteki Bakanlıklara Bağlı Okullarda Görevlilerle Öğrencilerin kılık ve giysilerine İlişkin Yönetmelik"e gönderme yapılarak; kurum içinde başın örtülmeyeceği, İlahiyat Fakültelerinde kız öğrencilerin yalnızca Kur'anı Kerim ders saatlerinde başlarını örtecekleri" belirtilir. YÖK Başkanlığı'nın genelgesindeki ilginçlik, İlahiyat Fakültesinde Kur'anı Kerim ders saatlerinde başlarını örtebileceklerine izin verme yerine, "örteceklerdir" biçiminde buyruğa yönelmiş olmasıdır. YÖK Başkanlığı, böylece, kural koyma ve uygulamayı dinsel inançlara dayandırarak ve başın örtülmesini buyurarak, laiklik ilkesinde, kimsenin ayırına varmadığı bir gedik açmıştır. Oysa ki, Milli Eğitim Bakanlığı ile Öteki Bakanlıklara Bağlı Okullarda Görevlilerle Öğrencilerin Kılık ve Giysilerine İlişkin Yönetmelik" de, "İmam Hatip liselerinde kız öğrencilerin, yalnız, Kuran-ı Kerim ders saatlerinde başlarını örtebilirler" kuralını getirerek, isteyenlerin Kuran-ı Kerim derslerinde baş açık olabileceklerini, yani öğrencilerine buyurma yerine, seçimde bulunabilme olanağını vermiştir.

YÖK Genelgesi ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın Yönetmeliği arasında belirgin bir ayrıklık, Atatürkçülüğün malzeme olarak kullanılmasıdır. YÖK Başkanlığı, sürekli yöntem olarak, "Atatürk" ve "Atatürkçülüğü" aldatıcı ve laiklik ilkesinden sapmalarını .laiklik ilkesini çiğnemelerinde "**peçe,takke,sarık,sıkmabaş**" olarak kullanmıştır. Gerek 2547 ve gerekse çıkartılan Yönetmelik ve yayımlanan Genelgelerinde, hep Atatürk'ten .Atatürkçülüğün, Atatürk Devrim ve İlkelerinden söz edilecek, ancak, dinsel inançlara dayalı kural koyma ve uygulamalarda bulunmaktan da vazgeçmemişlerdir. "...Atatürk Devrim ve İlkelerine uygun,uygar, aşırılığa kaçmayacak biçimde yalın bir kılık ve giyside olmaları temeldir" dedikten sonra, Kurun-ı Kerim derslerinde başın kapatılmasını kural .buyruk biçimine büründürülebilmektedir. İçtenlikten yoksunluğu, laikliği özümseyememenin, Atatürk Devrim ve İlkelerini kavrayamamanın, ancak bütün bunların istismarcısı olduğunu bundan daha iyi bir kanıtı bulunamayacaktır.

YÖK Sisteminin yıkıcılığı,yalnızca üniversite ve ülkenin geleceği ile sınırlı olmamış, bundan da öte, değiştirilmesi ve değiştirilmesinin önerilmesinin yasaklandığı Cumhuriyetin laiklik niteliğinin de ortadan kaldırılmasına kapıları açmaya kadar varabilmiştir. Bunun ibretlik belgesi Yükseköğretimi Kurulu'nun10.5.1984 gün ve 81.85.527 Sayılı Kararıdır.

Yükseköğretim Kurulu, 20.Aralık 1982 günlü "Genelgesi" ortada iken,bu genelgenin üzerinden 18 ay geçmeden, YÖK'e ve Üniversiteleri tesettüre, çarşafa ve sıkmabaşa teslim bayrağını çeken bir karara varmıştır. Kararı, bir ihanet ve utanç belgesi olarak, aynen buraya almakta yarar bulunmaktadır:

"Karar 81.85.527 Karar Tarihi: 10.5.1984

20 Aralık 1982 tarihli genelge ile ilgili olarak yapılan görüşmelerde yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören kız öğrencilerin başlarının açık olması esaslı yer almış olmasına rağmen, bazı yükseköğretim kurumlarında , sayıları az da olsa, kız öğrencilerin müessese içinde, baş örtüsü kullandıkları konusu üzerinde durularak, bu durumun etkin bir surette önlenmesi, ancak; modern bir şekilde "türban" kullanabilecekleri görüşü çoğunlukla benimsendi." (Bu çoğunluk görüşüne katılmayanları dehşetli bilmek istemekteyiz. Ancak.YÖK kapalı kutu olduğundan, buna ulaşma olanağımız olmadı.)

Toplumun akli olması gereken üniversitenin üst kurulu YÖK üyelerinin şu zavallılığına bakar mısınız ? Din kurallarına dayalı olarak örtünmeyi, dinsel inançların kurallaşmasına, "modern bir şekilde türban(!) kullanılması" durumunda geçit ver, ancak bunu geleneksel olarak başörtüsü ile yaparsan.bunu etkin bir biçimde önleyeceksin ! "Varlıklı İslamcılık", "İlimli İslamcılık", Atatürk Devrim ve İlkeleri ile uyumluluk taşıyor, İslamcılığın "yoksulluğuna" yada "köktencisine" ise, güya geçit vermiyorsun ! YÖK, tarihte, baş ve saçın örtünmesini, ekonomik konuma bağlayan ilk ve tek örnek olmalı.

"Modern türban(!)"ın serüveni burada bitmedi. Kendi başına, diploma ve resmi belgelere yapıştırılacak fotoğraf konusunda bile karar veremeyen, kendisini, böyle yalın bir konuda bile yetkisiz görme konumuna düşürülmüş olan üniversiteler, YÖK Başkanlığına başvuruda bulunarak, bu belgelere yapıştırılacak fotoğrafın "türbanlı olup olamayacağını" sorar. YÖK Başkanlığı, bu yazı üzerine diploma ve her türlü belgeye yapıştırılacak fotoğrafların, tanınmalarını engellemeyecek bir biçimde olmak koşulu ile türbanlı olabileceğini" bildirir. YÖK Başkanlığının bu "fetvası, rektör imzası ile, üniversitenin tüm birimlerine dağıtılır. Tarih, 10 Ekim 1984'dür.

YÖK, "modern türbana(!)" özgürlük tanıırken, daha önceki türbanı yasaklayan kararlarından kaynaklanan "yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma disiplin cezasında, örtülü bir aflag, uzaklaştırılma sürelerini, öngörülen eğitim-öğretim süresine eklenmesine karar verir. Anılan YÖK Başkanlığı yazısı, 14.1986 gün ve 1174-5050 sayısını taşımaktadır.

"Modern Türbana Özgürlüğün" ömrü kısa olur. Laiklik damarının kabarmasından olacak.YÖK Başkanlığı, "modern türbana(!) özgürlük kararını" kaldırır. Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 7 maddesine, 8.Ocak.1987 gün ve 19335 Sayılı Resmi Gazete ile; "fa- Yükseköğretim Kurumlarının dershanne,aboratuvar, klinik, poliklinik ve koridorlarında çağdaş kıyafet ve görünüm dışındaki bir kıyafet ve görünümde bulunmak " hükmü eklenerek, "modern türban (!) ile başı bağlamak", kınama cezasını gerektiren disiplin suçuna dönüştürülür.

Bakınız anlı-şanlı YÖK 1. Başkanı, "modern türbanla(!) örtünmeyi" disiplin cezasına konu bir suça dönüştürülmesini, üniversitelere nasıl açıklamaktadır:

Yazı 24.12.1986 gün ve G.S.38/23574 sayısını taşımaktadır. Yazının altında anlı-şanlı 1. YÖK Başkanı İhsan Doğramacı imzası bulunmaktadır.

"Yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören kız öğrencilerin başlarının açık olması esas olmakla beraber, kurum içinde modern bir şekilde "türban" kullanabilecekleri görüşü, Yükseköğretim Kurulu tarafından 10 Mayıs 1984 tarihli toplantısında benimsenmiş ve durum Rektörlüklere bir genelge ile bildirilmişti.

Kız öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğu, yükseköğretim kurumlarına başları açık olarak devam ettikleri halde, küçük bir azınlığın kullandıkları türbanın saç ve başlarını tamamen kapatan bir örtü biçiminde olduğu müşahade olunmaktadır.

Türban ile ilgili görüşümüzün yanlış yorumlara yol açtığı, özellikle son aylarda kız öğrencilerin, yöneticilere karşı başlarını tamamen kapatan örtünün "türban" olduğu yolunda ısrarlı iddialarda buldukları ve böylece modern ve batılı anlamda "türbanın" dahi suistimal edilmekte olduğu tespit edilmiştir.

Öte yandan, kız öğrencilerin başlarını örttükleri örtülerin aynı renk ve biçimde olması, kıyafetin bazı ideolojik akımların simgesi olabileceği izlenimini uyandırmaktadır.

Açıklanan bu sebeplerden ve yanlış yorum ve uygulamaları önlemek amacı ile, modern bir şekilde türban kullanmaya izin veren 10 Mayıs 1984 gün ve 84.35.527 sayılı kararımız yürürlükten kaldırılmış ve Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 7. Maddesine aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

"h. Yükseköğretim kurumlarının dersane, laboratuvar, klinik, poliklinik ve koridorlarında çağdaş kıyafet ve görünüm dışındaki bir kıyafet ve görünümde bulunmak."

Bu durumda, başta Rektörler olmak üzere yükseköğretim kurumlarında görevli her düzeydeki yöneticiler ile Öğretim elemanlarını başlangıçta kız öğrencileri aydınlatma ve telkin yoluyla bundan vazgeçirmelerini ve ısrar halinde Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği uyarınca gereğini yapmalarını önemle rica ederim."

Türban karşıtlığı, laiklik damarlarının kabanklılığı, 4 Aralık 1988'e kadar sürer. 10 Mayıs 1984'de türban kullanmaya izin veren 24.12. 1986'da, modern türbanla (!) ta-

nınan bu özgürlüğün, saç ve başlarını bütünüyle kapatan bir örtü biçiminde olduğunu keşfederek disiplin suçuna dönüştüren anlı-şanlı YÖK üyeleri, laik Cumhuriyete karşı ihanetlerini daha da ileriye götürürler. Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin, "...çağdaş kıyafet ve görünüm dışındaki bir kıyafet ve görünümde bulunmayı" disiplin suçu olarak tanımlayan (h) fıkrasına ayrıca içinde bir tümce eklenir: (Dini inançlar nedeniyle boyun ve saçlar, örtü veya türban ile kapatılabilir.) denilerek, açıktan, dini inançlara göre kural koyma suçu işlenmiş olur. Serbestlik, yalnız modern olan olmayan türbanın yanısıra, yakınılan istismar edilmesi suçlamasına konu kılman "örtüye" de tanınmıştır. Bunu, ancak YÖK üyeleri yapabiliyordu. 24. Aralık. 1986'da başların sarmalandığı örtüleri, bazı ideolojik akımların simgesi olarak suçlayanlar, 4.Aralık.1988'de, boyun ve saçların,dini inanç nedeni ile kapatılmasına onay vermektedirler. YÖK, hem "çağdaş kıyafet ve görünüm dışı kıyafet ve görünümde bulunmayı" disiplin cezasını gerektiren suç konumunda tutarken, öte yandan da, başların bohçalanmasını, tesettürü geçerli kurala dönüştürmektedir. Hem çağdaş görünme ve hem de şariatçı olma becerisini, olsa olsa YÖK üyeleri gösterebilirdi. YÖK üyeleri bunu başarmıştır.

Disiplin Yönetmeliğine eklenen h fıkrası, 28.12.1989'da, 20386 Sayılı Resmi Gazete ile kaldırılır. Bu değişiklik, bir yandan "çağdaş kıyafet ve görünüm dışındaki bir kıyafet ve görünümde bulunmayı" suç ve ceza konusu olmaktan çıkartırken, öte yandan da, türbana, tesettüre,çarşafa, takkeye,sarığa geçit vermiş oldu. Tam bir komedi. Tam bir skandal. Tam bir utanç duyulması gereken kaypaklık, tutarsızlık, ilkesizlik ve omurgasızlık değil mi?

Bu yalpalamaları alt alta sıralarsak, bir utanç tablosu elde ederiz:

20 Aralık 1982 günlü Genelge ile; "türban vb. ile örtünme yasak.

10.Mayıs. 1984 gün ve 81.85.527 Sayılı Yükseköğretim Kurulu Kararı ile; "modern türbanla örtünmek serbest".

8.Aralık.1987 günü Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'ne eklenen madde ile; "modern türbanla örtünmek yasak", disiplin cezasına konu bir suç.

4. Aralık. 1988 günü Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği değişikliği ile; "dini inançla boyun ve saçların örtü yada türbanla kapatılması serbest".

28. Aralık.1989 günü Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin (h) fıkrası kaldırılarak; "örtünme önündeki her türlü engel kaldırıldı".

Yukarıdaki tabloyu gördükten sonra .varacağımız sonuç .günümüzde ülkemizin ve üniversitelerimizin gündeminde, bir "tesettür, sıkmabaş,sarık,çarşaf" varsa, bir kısım erkek ve kız öğrenciler, bu üniversiteyi çarşafa büründürmenin eylemli ve kararlı militanı biçimine gelmişlerse, bunların baş sorumlusu .Yükseköğretim Kurulu ile bunu oluşturan YÖK üyeleridir.

Laik Cumhuriyete saldırı, yönetmelik, yönerge ve genelgelerle sınırlı kalmaz. Parlamento da, laik Cumhuriyetin altını oymakta YÖK Başkan ve üyelerini yalnız bırakmak istemezler. 10.12.1988 gün ve 3511 Sayılı Yasa ile; 2547 Sayılı Yasaya şu eklemede bulunulur: "Ek Madde 16- Yükseköğretim kurumlarında, dersane, laboratuvar, klinik, poliklinik ve koridorlarında çağdaş kıyafet ve görünümde bulunmak zorunludur. Dini inanç sebebiyle boyun ve saçların örtü veya türbanla kapatılması serbesttir."

Görüldüğü gibi, 2547 Sayılı Yasa nasıl ki Anayasayı belirlemiştir, aynı biçimde, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği de, 2547 Sayılı Yasayı belirler işlev görmektedir. 4 Aralık 1988 günü yapılan Yönetmelik değişikliğini, 6 gün sonra, 10.12.1988 günlü 3511 Sayılı Yasa ile, 2547 Sayılı Yasaya "Ek Madde 16", kara bir leke olarak yapıştirılmış, bu kara leke, Anayasa Mahkemesi tarafından 7.3.1989'da kopturup atılmış, ancak yarattığı onulmaz yara, günümüzde de kaşınıp durmaktadır.

1982 ile 1989 arasında, türbandır, örtüdür, çarşafır, peçedir, sarıktır, takkedir diye, Cumhuriyetin laiklik, demokratiklik ve sosyal hukuk devleti nitelikleri ile tehlikeli bir oyunu başlatan ve sürdüren, örtünmeye, sıkımbaşa, takkeye, peçeye, sanğa bazen yasak getiren, bazen serbestlik tanıyan YÖK üyelerini tanımak istemez misiniz?

1. Prof .Dr İhsan Doğramacı; 21.12.1981 ile 21.7.1992 yıl boyunca, 11 yıl YÖK Başkanlığını yürüttü.
2. Prof.Dr.Doğan Karan; 21.12.1981 ile 21.12.1987 arasında görev yaptı.
3. Prof.Dr. Kamil Mutluer; 29.9.1985 ile 31.12.1996 arasında görev yaptı. Başkan Vekilliğini de yürüttü.
4. Prof.Dr.Neşet Bilaloğlu; 21.12.1981 ile 1.1.1984 arasında görev yaptı.
5. Prof.Dr.Nihat Nirun; 1.10.1983 ile 31.12.1988 arasında görev yaptı.
6. Prof.Dr.Arif Çağlar ; 23.12.1988 ile 31.12.1992 arasında görev yaptı.
7. Prof.Dr.Gürol Ataman; 21.12.1981 ile 2.8.1986 arasında görev yaptı.
8. Prof.Dr.Orhan Baysal; 3.9.1986 ile 1.9.1992 arasında görev yaptı.
9. Prof.Dr. Melih Koçer; 21.12.1981 ile 31.12.1985 arasında görev yaptı.
10. Prof.Dr.Turgut Akmtürk; 29.9.1995 ile 31.12.1992 arasında görev yaptı Başkan Vekilliğini de yürüttü.
- Prof .Kemal Karhan ; 21.12.1981 ile 18.9.1987 arasında görev yaptı.
11. Abdullah Asım İğneciler; 30.12.1987 ile 2.2.1991 arasında görev yaptı.
12. Prof.Dr.Neşet Çağatay; 21.12.1981 ile 31.12.1987 arasında görev yaptı.
13. Prof.Dr.Ömer Yiğitbaş; 30.12.1987 ile 31.12.1991 arasında görev yaptı.

14. Prof.Dr.Servet Bilir; 21.12.1981 ile 30.5.1990 arasında görev yaptı.
15. Vahap Aşıroğlu; 21.12.1981 ile 31.11.1983 arasında görev yaptı.
16. Vahit Halefoğlu; 1.10.1983 ile 29.2.1984 arasında görev yaptı.
17. Servet Şamlıoğlu; 29.2.1984 ile 22.11.1984 arasında görev yaptı.
18. Orhan Türköz; 11.12.1984 ile 4.2.1986 arasında görev yaptı.
19. Avni Akyol; 8.2.1986 ile 29.12.1986 arasında görev yaptı.
20. Sabahattin Okutan; 4.3.1987 ile 31.12.1988 arasında görev yaptı.
21. Ali Tigrel; 23.12.1988 ile 18.12.1991 arasında görev yaptı.
22. Müslih Fer ; 21.12.1981 ile 14.12.1985 arasında görev yaptı.
23. İbrahim Düzyol; 9.1.1986 ile 31.12.1987 arasında görev yaptı.
24. Yener Dinçmen; 30.12.1987 ile 7.1.1991 arasında görev yaptı.
25. Mustafa Yuluğ ; 21.12.1981 ile 31.12.1983 arasında görev yaptı.
26. Kemal Cantürk; 1.10.1983 ile 31.12.1987 arasında görev yaptı.
27. Erdoğan Öner; 30.12.1987 ile 31.12.1995 arasında görev yaptı.
28. Şefik Erensü; 21.12.1981 ile 25.1.1983 arasında görev yaptı.
29. Em.Korg. Nihat Özer; 25.3.1983 ile 31.12.1987 arasında görev yaptı.
30. Kutlu Savaş; 30.12.1987 ile 3.4.1991 arasında görev yaptı.
31. Vecdi Gönül; 21.12.1981 ile 13.5.1991 arasında görev yaptı.
32. Durmuş Yalçın; 29.2.1984 ile 2.1.2001 arasında, 17 yıl görev yaptı.
33. Ziya KaVla; 21.12.1981 ile 31.5.1982 arasında görev yaptı.
34. Kaya Erdem; 21.7.1982 ile 1.8.1983 arasında görev yaptı.
35. Saffet Arıkan Bedük; 1.10.1983 ile 6.2.1984 arasında görev yaptı.
36. Mustafa Ernam; 29.2.1984 ile 22.12.1988 arasında görev yaptı.
37. Arif Yüksel; 1.1.1989 ile 13.1.1993 arasında görev yaptı.
38. Korg.Tevhit Kural; 21.12.1981 ile 24.6.1982 arasında görev yaptı.
39. Em.Tümg.Lütfü Sel; 26.3.1983 ile 31.12. 1992 arasında görev yaptı.
40. Ay doğan Ataüinal; 21.12.1981 ile 31.12.1995 arasında görev yaptı.
41. Doç .Dr İhsan Sezai; 30.12.1987 ile 31.12.1991 arasında görev yaptı.
42. Hayrettin Utkanlar; 21.12.1981 ile 31.12.1985 arasında görev yaptı.
43. M.Uygur Tazebay 29.9.1985 ile 31.12.1996 arasında,11 yıl görev yaptı.
Başkan vekilliğini üstlendi.
44. Prof.Dr .Mahir
Büyükpamukçu; 21.12.1981 ile 31.12.1988 arasında görev yaptı
45. Prof.Dr.Halim Doğrusöz; 23.12.1988 ile 29.5.1990 arasında görev yaptı.

- Prof.Haldun Gürman; 21.12.1981 ile 1.2.1984 arasında görev yaptı.
46. Prof.Dr.Rıfka Salim Burçak; 17.4.1984 ile 31.12.1987 arasında görev yaptı.
- 47.Prof.Dr.NüvitKodalh; 30.12.1987 ile 5.1.1990 arasında görev yaptı.
48. Prof .Dr .Eyüp Hizalan; 21.12.1981 ile 31.12.1987 arasında görev yaptı.
49. Prof.Dr.Cemil Şenvar; 30.12.1987 ile 17.7.1990 arasında görev yaptı.
50. ProfJDr. Rauf Saygın; 21.12.1981 ile 28.3.1983 arasında görev yaptı.
51. Prof.Dr .Zeynep Korkmaz; 29.9.1983 ile 14.5.1990 arasında görev yaptı.
52. Prof.Dr.Tahsin Özgüç; 21.12.1981 ile 31.12.1988 arasında görev yaptı.
53. Prof.Dr.İbrahim Aykaç; 23.12.1988 ile 1.7.1990 arasında görev yaptı.
54. Prof.Dr.Selahattin Gürtürk; 21.12.1981 ile 31.12.1987 arasında görev yaptı.
55. Prof.Dr.Altan Günalp; 30.12.1987 ile 30.5.1988 arasında görev yaptı.
56. Prof. Yaşar Önen; 21.12.1981 ile 31.12.1988 arasında görev yaptı.
57. Prof.Dr.M.Emin Kansu; 23.12.1988 ile 31.12.1992 arasında görev yaptı.
58. Prof.Dr.Besim Tanyel; 21.12.1981 ile 31.12.1985 arasında görev yaptı.
59. Prof.Dr.Doğan Karan; 29.9.1985 ile 21.12.1987 arasında görev yaptı.

Görüldüğü gibi, bu karmaşayı yaratan ve Türkiye ile üniversiteleri gerici akımının eylemli alanına dönüştürenler, yukarıdaki tabloya baktığımızda bu 61 YÖK üyesidir. YÖK'ün 1 .Başkanı, bu dönemin baş sorumlusudur. Tüm dönemde, alınan tüm karar ,yayımlanan tüm yönetmelik ve yazıların altında imzası ve katkısı vardır. Laik Cumhuriyete ihanet edenler anıtı oluşturulsa, yukarıdakilerin çoğu,bu anıt içinde yer alırlar.

Laik Cumhuriyete, Anayasal bir kurum olan YÖK tarafından yapılan saldırı, 4 Aralık 1988 günü Resmi Gazete'de yayımlanan "Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 7.maddesi (h) fıkrasına eklenen "Dini inançlar nedeniyle boyun ve saçlar,örtü veya türban ile kapatılabilir." tümcesi, 12 öğretim üyesi tarafından Danıştay'a götürülür.

Yönetmelik maddesinin iptalini Danıştay'a taşıyan ve Gazi,Hacettepe,Ankara Üniversitelerinde görev yapan öğretim üyeleri; Prof .Dr. Mustafa Altıntaş, Prof.Dr.Nejat Kaymaz, Prof.Dr. Erdoğan Akkan, DoçJDr. Tahir Hatipoğlu, Doç.Dr. Metin Günday, Doç.Dr.Oğuz Oyan, Doç.Dr.Muhteşem Kaynak, DoçJDr .Coşkun İçöz, Yrd.Doç.Dr. Şükrü Aslan Kızılot, Yrd.Doç.Dr. Yılmaz Özkan, Doç.Dr. Kemal Çakman, DoçJDr. Meral Barıkaya,Yrd.Doç.Dr. Mustafa Öİpçi oldular.

Davada savunmanlık görevini üstlenenler ise; Prof.Dr.Muammer Aksoy(Turk Hukuk Kurumu Başkanı),Prof .Dr .Erzan Erzurumluoğlu(Ankara Barosu Başkanı), Av .Turgut Kazan (İstanbul Barosu Başkan), Av.Nevzat Helvacı (İnsan Hakları Derneği Başkanı),

Av .Güney Dinç(Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi), Av .Teoman Ergül (T .Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi), Av.Dinçer Söğütlü, Av .Doç .Dr .Anıl Çeçen,Av.Hayri Balta, Av .Mehdi Bektaş(Ankara Barosu Yönetim Kurulu Üyesi) olmuşlardır.

15 Aralık 1988 günü açılan bu davanın öncülüğünü, TÜMÖD'de görev yapan öğretim üyeleri yapmışlardır. Duyarlılığın sınırlı kalması, üniversitelerin ayağa kalkmaması, üniversite kavramı ile uzak yakın olmayan kimi değer ve kavramları durmadan yineleyen 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası'nın belirlediği düzenin, ne denli baskıcı, ne denli duyarsız kul ve köleleri ürettiğinin de kanıtıdır. Dava, şimdiler Türkiye'nin yansırı dünyanın çeşitli ülkelerinde yaygınlık kazanan Atatürkçü Düşünce Derneği'ne de kaynaklık etmiştir. Dava konusu kılınan Yönetmelik değişikliğinin yayımlanmasından ve sonrasında,bunu kalıcı kılacak yasal düzenlemenin gerçekleştirilmesinden sonra, konuyu,dönemin Ana Muhalefet Partisi SHP Genel Başkanı Prof .Dr .Erdal İnönü'ye taşıyan ve bu gelişmeler karşısında siyasi bir tutum takınılmasını öneren Prof .Dr.Muammer Aksoy ile Prof .Dr .Mustafa Altıntaş'a, Erdal İnönü tarafından sergilenen tutumun fazla umut verici olmaması, SHP merdivenlerini inme sırasında, Cumhuriyetin saldırıya uğrayan niteliklerini koruma amaçlı bir derneğin kurulması düşüncesine kaynaklık etmiştir. Bu davanın,önceleri sınırlı sayıda aydında tutuşturduğu ateş, davanın açılması sonrasında, 19 Mayıs 1989'da, Atatürkçü Düşünce Derneği'nin kurulduğunun açıklanması ile sonuçlandı.

Burada.davanın savunmanlığını üstlenen değerli hukukçulardan özellikle, Prof .Dr. Muammer Aksoy'u saygı ile, minnet ile anmak gerekmektedir. Prof.Aksoy, bu davanın yalnız bir savunmanı değil, aynı zamanda, duyarlı bir yurttaş olmanın eşsiz örneğini vermiştir. Titizlikle yazdığı dava dilekçesi, davalı ve davaya katılanların savlarına karşı çıkışları, davanın başarı ile sonuçlanmasına önemli katkı sağlamıştır. Prof. Aksoy, bir yandan bu dava ile.bir yandan Emlak Bankası soygunu olarak anımsanan "Horzum Davası"nda,kamu kaynaklarının savunmanlığını yaparken, öte yandan da, çevresine topladığı bir avuç aydınla Atatürkçü Düşünce Derneği'ni Türk Toplumuna armağan etme başarısını göstermiştir. 15 Aralık 1998'de açılan dava,7.7.1989'da, açılışından 205 gün sonra sonuçlanmıştır. Prof.Aksoy , davanın kazanılmasının mutluluğunu, bu dava sürecinde Atatürkçü Düşünce Derneği'nin kurulmasının onurunu yaşamış, ancak, ülkemizin bağımsızlığı, ulusumuzun egemenliği, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti için atan yüreği, düşünen beyni ve yazan kalemi, 31 Ocak. 1990'da, alçakça yapılan saldırı sonucu susturulacaktır. Evinin girişinde sıkılan kurşunlar,yalnız bir insanı değil, Aydınlanma Devrimimizin alçakgönüllü bir gönül vurgununu aramızdan koparıp almıştır. Aradan geçen bunca zamana karşın, Prof.Aksoy'u vurduranlar ve vuranlar ortaya çıkartılmamış, Prof.Aksoy'a "katillerini bilme hakkı" tanınmamıştır. Bu utanç, 1990'dan bu yana devletin önemli yerlerinde sorumluluk üstlenmiş olanların boyunlarında asılı durmaktadır.

Dava; Disiplin Yönetmeliği'nin 7. Maddesine (h) fıkrasına eklenen ve yükseköğretim kurumlarının dersane, laboratuvar, klinik, poliklinik ve koridorlarında çağdaş giysi ve görünüm dışındaki bir giysi ve görünümde bulunmayı cezalandırılması gereken bir disiplin suçu ile tanımlandıktan sonra, dini inanç nedeniyle, boyun ve saçların örtü yada türbanla kapatılabileceğini ayrıç içinde belirterek, çağdaş giysi ve görünüm içine sokulamayan örtü yada türbanın, dini inanç nedeni ile, bir giysi olarak ayrıcalığa sahip kılınması, çağdaş giysi ve görünüm dışındaki örtü yada türbanın boyun ve saçları kapatmak amacı ile kullanılmasına izin ve olanak vermesi" üzerine açılmıştır. Dava dilekçesinde, davacıların, üniversitelerde görev yapmanın ötesinde, sorumlu yurttaş kimliği ile yer aldıklarının ulusal bir görev yapmakta olduklarının altı çizilmiştir.

Dava dilekçesinde; düzenlemenin aykırılığı; "Hukukun Genel İlkeleri ve Anayasa Düzenimiz Açısından", "2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası Açısından". "Danıştay Kararları Açısından", "YÖK Düzenlemeleri Açısından", "Bilimsel Açısından", "Anayasa Mahkemesi Kararları Açısından" irdelenerek ortaya konulmuştur. "Hukukun Genel İlkeleri ve Anayasa Düzeni Açısından" yapılan irdelemede, düzenlemenin; Anayasanın ayrılmaz parçası olan "Başlangıç", 2., 10., 13., 24., 130., maddeleri ile 174.üncü madde ile koruma altına alınmış Devrim Yasalarından 430 ile 2596 Sayılı Yasaya aykırılığı geniş bir biçimde tartışılmıştır. Bunlar ile, Anayasa Mahkemesi tarafından 7.3.1989'de iptal edilen, 2547 Sayılı Yasaya, 10.12.1988 günlü 3511 Sayılı Yasa ile eklenen "Ek Madde 16"nin yargı sürecini aktardığımız bölümler örtüştüğünden, bunları yineleme yerine, dava dilekçesinde yer alan ve yönetmelik değişikliğini "Bilimsel Açısından" tartışan bölümü, burada aktarmakta yarar bulunmaktadır.

"Türban konusu siyasal amaçlı olarak kamuoyunda tırmandırılırken, konuya bilimsel açıdan yaklaşan bu konunun uzmanları da tartışmaya katılmışlar ve üniversitelerde giyim ile ilgili düşüncelerini dile getirmişlerdir. Bu konunun önde gelen uzmanı Doç. Dr. Bahriye ÜÇÖK 11 Aralık 1988 günlü Milliyet Gazetesi'nde şunları söylemektedir: ...Toplumumuza çağdaş uygarlığı getirmek isteyen Atatürk, Türk Kadını'nın yüzünü açmasını ve dünyayı görmesini istiyordu. Atatürk örtünmeyi yasaklamadı, ama, Türk Kadını'nın çağdaş bir kadın olması için kadın hakları devrimini yaptı ve Türk kadınına bir çok hak tanıdı. İslamiyetin başlangıcında kadınlar çok açık elbiseler giyiyorlardı. Sonraları bazı din yöneticilerinin tutuculuğu ve tarikatların yorum farklılıkları nedeniyle müslüman kadınlar örtünmeğe başlamışlardır. Peygamber Muhammet kadının açık gezmesinden yana iken, Hz. Ömer gibi tutucular kadının örtünmesini istiyorlardı. Tutucular egemen olunca Muhammet sonrasındaki dönemlerde müslüman kadınlar örtünmek zorunda kalmışlardır. Kuranda ve hadislerde kadınların örtünmesi diye din kuralı esasında yoktur. Yüzyıllardır müslüman kadınlar, erkeklerin sarkıntılıklarından kurtulmak için örtünmek zorunda kalmışlardır. Kuranda başını örtmeyen için hiçbir din cezası yoktur. Dini inanç nedeniyle örtünmek diye bir islam kuralı yok-

tur. Peygamber bile süslenmişinden, islamda süslenmeğe ve süslü gezmeye izin vardır. Peygamber de uzun saçlı ve dört örgülü saç ile geziyordu saçlarını boyuyordu ve gözlerine sürme çekiyordu. İslamda kadın her şey olur, hükümdar bile olur, ama imam olamaz. Başörtüsü konusu yıllardır Türkiye'de gerildi ve tutucu çevreler tarafından istismar edilmektedir.

Türkiye'nin tanınmış toplumbilimcilerinden Prof.Dr.Cahit Tanyol ise, üst üste yazdığı iki yazıda konu ile ilgili şunları söylemiştir: "... Tırmandırılan türban olayı yerinde durmamakta ve gerici çevrelere bu konuda ödün verilerek, Atatürk ilkelerine aykırı bir tutum sergilenmektedir. Cumhurbaşkanının vetosu bu nedenle haklıdır..." Prof.Tanyol ikinci yazısında ise, konuyu din açısından incelemekte ve muamelata ait ayetlerin, inanca ait ayetler gibi nas haline getirilmesinin irtica ve yobazlığa yol açtığını vurgulamaktadır. YÖK'ün yönetmelik değiştirmesi ile hem dinsel ,hem Anayasal suç işlendiğini, dinsel suçun temelinde islam hukukunun bulunduğunu, örtünme ile ilgili hükümlerin nas olmadığı için, inancı yada ibadeti ilgilendirmediğini, dogma olarak benimsenip zaman ve mekandışı bir değişmezlik verilmesinin gerici ve irtica olduğunu bilimsel açıdan belirtmektedir. Giyim konusunun din, ahlak yada örf ile ilgisi olmadığını, laiklik ilkesi nedeniyle de bir anayasal suç olduğunu Prof.Tanyol bilimsel yetkinlik ile ortaya koymaktadır."

Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 21.12.1988 günlü ara kararı üzerine kendisine verilen 15 günlük süre içinde YÖK Başkanlığı, 6 Ocak.1989'da savunmasını göndermiştir. YÖK Başkanlığı, bu ilk savunmalarında; Değişik Yönetmelik fikrasına karşı davacıların, çıkar ilişkisi içinde olmadıklarından, dava açma ehliyetine sahip olmadıklarını; bu nedenle davanın husumet yönünden reddedilmesi gerektiğini; Anayasaya ve yasaya aykırılık savının ise, 3511 Sayılı Yasa ile 2547 Sayılı Yasaya getirilen "Ek Madde 16" ile ortadan kalktığını ileri sürmüştür. Görüldüğü gibi, YÖK Başkanlığı, yasa değişikliğinden önce yayımlanan Yönetmelik değişikliğini, yasa değişikliğinin arkasına saklanarak savunurken, Cumhuriyetin değiştirilemez, değiştirilmesi önerilemez olan, başta laiklik niteliği konusunda tek sözcük söylememektedir. Cumhuriyet temel niteliklerine ağıktan ve eylemli biçimde saldırıda bulunmuş bir kuruldandan, anılan ilkeyi savunmak beklentisi içine girmek, olsa olsa düşçülük olmaz mı?

Sekizinci Daire, 13.1.1989 günü; yürütmenin durdurulması istemini; yönetmelik hükmünün yasa hükmüne dönüşmesi ve sığınılan yasanın ise Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa Mahkemesi'ne götürüldüğü ve bu konuda henüz bir karar verilmemiş olması nedeniyle, reddetmiştir. Kararda Sekizinci Daire üyeleri olarak Fevzi Tuzkaya, Rüştü Altay, Nuri Soyuer ve Ahmet Nuri Çolakoğlu'nun imzalan bulunmaktadır. Bu aşamada, Danıştay Savcısı Belma Kösebalaban ile azlık oy sahibi Başkan Metin Güven'in görüşlerini özetlemekte yarar bulunmaktadır

Danıştay Savcısı Kösebalaban; Anayasa'nın öngördüğü Atatürk Devrim ve İlkelerine

ve bu ilke doğrultusunda Yükseköğretim Yasasının 4. Maddesinde yer alan kurala aykırılığı açık olan yönetmelik maddesinde hukuka uyarlık bulunmadığından yürütmenin durdurulmasına karar verilmesinin uygun olacağını belirtmiştir.

Başkan Metin Güven ise; daha sonra bir yasa kuralı olarak yinelenen ve böylece yasa-ya uygun duruma dönüştürülen yönetmelik kuralının hukuka açıkça aykırılığında söz edilemeyeceğini; bu durumda yürütmenin durdurulması isteminin reddinin gerektiğini; ancak, öncelikle davada uygulanacak yasa kuralının Anayasaya aykırı olup olmadığının incelenmesi gerektiğini; Yönetmelik ve dayanağına dönüşen 3511 Sayılı yasa hükmünün, devlet yönetiminde çağdaş davranış biçimlerinden ayrılarak, dinsel ayrıcalıklar getirme kuralının Cumhuriyetin laiklik ilkesini ağır ölçüde sakatladığını; Türk Toplumunda, cumhuriyetin laiklik ilkesine meydan okuyan bir başörtüsünün kılık kıyafet özgürlüğü içinde değil, kadın özgürlüğüne ve aydın ahlakına aykırı bir davranış olarak düşünülmesi gerektiğini; bu yönden yasa kuralının, Cumhurbaşkanınca açılan davanın sonucu beklenmeksizin Anayasa Mahkemesine gönderilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu arada davaya, A.Ü.Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi öğrenci velisi sıfatı ile, önce Refah ve sonra da Fazilet ve Saadet Partisi Milletvekili olan, bir dönem TBMM Başkanvekilliği görevini üstlenen Av.Yasin Hatiboğlu, davaya katılma isteminde bulunur. Hatiboğlu'nun görüş ve düşüncelerinden aktarmada bulunmak, Atatürk'ün kurduğu ve Başkanlığım üstlendiği TBMM'in sıra ve başkanlık kürsüsünün yeni sahiplerinin kafa yapılarını ortaya koymak açısından önem taşımaktadır.

Hatiboğlu, 5.1.1988 günlü dilekçesinde; yönetmelik hükmünün iptal istemi ile dava konusu kılınmasının, "inanç özgürlüğünü kaldırmaya yönelik" olduğunu, hükmün iptalinin, yürürlükteki hukuk ve sosyal yapı nedeni ile olanaksız olduğunu, yine de sakınlı ve davada ileri sürülen görüşleri yanıtlayabilmek ve varolan haklarını korumak için davaya katılmak isteminde bulunduğunu belirtmektedir. Hatiboğlu, örtünmenin ve özgürce okuyabilmenin, doğal olmanın yamsıra,yasa ve yönetmelik ile bunun kazanılmış hakka dönüştüğünü, yönetmelik hükmünün iptal edilmesi durumunda en doğal haklarının ellerinden alınmış olacağını ve bu nedenle, haklarını savunmak istediğini dile getirmektedir.

Hatiboğlu; yönetmelik hükmünün yasa hükmü ile güvence altına alındığını, davanın konusunun kalmadığını,dava sonucunda hukuksal bir yararın elde edilemeyeceğini; Yüksek İdare Mahkemesinin yetkisinin, hukuka uygunluk denetimi ile sınırlı olduğunu, yerindelik denetimi yapamayacağını; yönetmelik çıkartma yetkisinin YÖK'te olduğunu, yetkisizlik ve biçim eksikliğinin ileri sürülemeyeceğini; getirilen düzenlemenin bir ayrıcalık olmadığını, bağlayıcı ve emredicilik taşımadığını, örtünme konusunda özgürlük tanınmasından öte geçmediğini; özgürlük tanınmanın "dini inanç" ile birlikte dile getirilmesinin, örtünmenin "siyasi simge" ve "ideolojik görünüm" benzeri uydurulan belirsiz tehlikeleri önleme amacı taşıdığını; dini inancın korunması sorumluluğunun, hakka, hu-

kuka, hukuk devleti ilkelerine sahip ve sadık her kişi ve kurumun üzerine düşen borç olduğunu; böyle bir düzenlemeye karşı çıkmaya kimsenin hakkı bulunmadığını; davacıların dava ehliyetlerinin bulunmadığını; dinsel inanca dayalı giysi ve görünümüne izin verilmemesinin; "dünya uluslar ailesinin onurlu üyesi olma", "Türk varlığının devleti ve ülkesi ile bölünmezliği ilkesi ile", "Türk varlığı ile", "özdeksel ve tinsel varlığının korunması ile", "birlik, bütünlük ve yurtta dirliğin sağlanması ile", "Atatürk İlke ve Devrimleri ile" bağdaşmayacağını ileri sürmektedir.

O'na göre, laikliğin ihlalden söz edebilmek için, din kaynaklı bir hükmün, yasalara, açık biçimde aykırı olarak, devletin temel düzenine dönüştürülmesi gerekmektedir. Davanın konusunun ise, bir yönetmelik hükmü olduğu, devletin temel düzeni ile uzak-yakın ilişkisinin ve hukuka aykırılığının da bulunmadığı belirtilmektedir. 671,430,2596 sayılı yasalara aykırılığın ileri sürülemeyeceği, "çağdaşlık" ölçütünün, laiklik ilkesi benzeri yuvarlak, kaygan, göreceli ve öznellik taşıdığı, çağdaşlık aşkına kılık-kıyafete zora dayalı uygulamanın ancak totaliter rejimlere özgü olduğu, dinsel inanca dayalı örtünmenin serbest bırakılmasının değil, bunun kısıtlamasının kamu düzeni ile ilgisinin olduğu, hükmün iptalinin "yasa önünde eşitlik" ilkesi ile eğitimde fırsat eşitliğine aykırı olacağı, dava konusunun Yükseköğretim Yasasının 4. Maddesine aykırı olmadığı, örtünmenin Kuranın kuralı olduğu dile getirilen öteki görüşlerdir.

YÖK Başkanlığı'nın yanıtı ile davaya katılma isteminde bulunanın dilekçesine, davacılar, vekilleri kanalı ile, 20.2.1989'da yanıt verirler. Bu yanıtta; davaya katılma isteminde bulunanın "işlemler kişisel çıkarlarının olmadığı ve ortaklaşa dava açamayacakları yönündeki usule ilişkin karşı çıkışının geçersiz olduğu", "Türkiye Cumhuriyetinin benimsediği laiklik kavramını yörüngesinden çıkarma amacı taşıyan savının, Türkiye gerçekleri ile bağdaşmadığı, gerekli toplumsal duyarlılık ve güvencenin olmadığı ülkelerde, bu açıklığını hukuk kuralları ile kapatılabildiği, uygar bir toplum olarak, aklın ışığında zamana her alanda ayak uydurma sayesinde bir toplum olarak ayakta durabilmenin ve bağımsız kalabilmenin vazgeçilmez koşulu olan laik düşüncüyü egemen kılmanın, geçmişin tortularının yoğun biçimde rol oynadığı ve Türk Toplumunun akıl dışı kurallarla yönetilmesinden çıkarılan dış çevrelerin kışkırtmaları ve sistemli desteklemeleri söz konusu olduğundan, anayasal ve yargısal desteğe sahip bir laiklik ilkesinin, Türk Toplumunun çağdaşlığının, akıla ve bilime dayanan bir toplum olarak kalabilmesinin vazgeçilmez bir güvencesi olduğu", "İslamiyetin dünya işlerini de kapsayan bir din olması nedeniyle, bağnaz çevrelerin, şeriatın bir parçası olan hukuk kurallarını, yalnızca ilan edildikleri dönemin gerekli sonucu kabul edilmiş ve gereksinimlere göre değişebilen çözümler değil, ebedi kurallar sayarak, onları devlet yaşamında egemen kılmayı, din uğrunda savaşın kaçınılmaz bir parçası olarak ilan edip, Türkiye'nin yavaş yavaş şeriat devletine doğru kaymasını sağlama çabasında özendirilmiş olabileceklerini ve bu doğrultudaki eğilimlerin, gelecekte bir iç savaşın kaynağını oluşturacağını", "ülkemizde laikliğin, ancak ve ancak dinin devlet işlerine, hukuksal düzenlemelere en alt düzeyde bile ka-

rışmasını önleyen bir saldıkla uygulanması durumunda, yaşama olanağına sahip olacağı, yarım laikliğin hiçbir değer taşımayıp göstermelik ilke düzeyine düşeceği", "Türkiye'nin sosyal .kültürel .eğitimsel .ekonomik ve siyasal bünyesinin, Atatürk laikliğinde açılacak bir gediğin, giderek aynen bir barajda açılan gedik gibi, kısa zamanda tüm barajın çökmesi sonucunu yaratacağı", Atatürk laikliğini benimseyenlerin, bireylerin tapınma konusunda tam anlamı ile serbest olduğunu, birey ile tanrı arasındaki ilişkiye Devletin karışmaması gerektiğine, ancak, dinin.devlet işlerinin düzenlenmesinde en küçük ölçüde araya girmesine izin verilemeyeceği, tersi durumda devlet düzeninin, giderek akıla değil nakile dayanacağı, şeriatın, hukuk düzenini vesayeti altına almasının kaçınılmaz olduğu", "böyle bir gelişmeye izin vermemenin .yalnızca yurttaşlık görevi olmayıp, yargı organları için .aynı zamanda Anayasaya bağlılığın yüklediği kaçınılmaz bir görev olduğu", "Türkiye Cumhuriyetine özgü laiklik ilkesinin, hiçbir alandaki hukuk kurallarının .yönetmelik hükümlerinin dinsel kurallara dayandırılmasına izin vermediği", "Kemalist laik tutumun, hem dinin kendi yönetim ilkelerine uygun düşmekte, hem de dini, toplumsal görevlerinden uzaklaştırıp kaşı duyuncuna (vicdanına) itme diye özetlenebilecek olan laiklik politikasının,yine devlet eliyle gerçekleştirilmesini kolaylaştırdığı", "laiklik konusunda Türkiye için en tehlikeli olan tutumun, dinsel inancı kişinin bir iç sorunu olmaktan çıkarıp,ona toplumsal alanda.örneğin kalkınma ve toplumu aydınlatma gibi konularda yeniden yeni görevler aramanın olacağı, bunun tüm toplum yaşamının dinsel ilkelere dayandırılmasına yolaçacağı", " devlet düzeninin dinsel temellerden kesinlikle ayrılması ile bağımsızlık,ulusal devlet,kişi özgürlüğü,yasa önünde eşitlik benzeri çeşitli Anayasa ilkelerinin gerçekleşmesi arasında zorunlu bağlantılar bulunduğu", "devlet yönetiminin din kurallarından etkilenmemesinin, laik bir devlette devlet yönetiminin, din kurallarına göre değil, toplum gereksinimlerinin akılcı ve bilimsel yönden değerlendirilmesine göre yürütülmesi olduğu", "T.C.Anayasalarının benimsediği "Atatürk Laklığı"nin, hukuk kurallarının din kurallarından bütünüyle arındırılmasını kabul etmesi nedeni ile, yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerinin giysi ve görünümünün düzenlenmesinde,din kurallarının rol oynamasına izin verilemeyeceği", "eğitim kuruluşlarında öğrencilerin çağdışı giysilere bürünmesine, sırf bazı din kurallarını yüzyıllar önce böyle bir örtünmeyi emrettiği için katlanmanın, uygarlaşmayı,akıla ve bilime dayanan kurullarla yönetilen bir Türkiye'yi amaç edinen Atatürk ilkelerine açıkça ters düşeceğinden,bazı üniversite öğrencisi kız yada bayanların boyun ve saçlarını kapatacak biçimde örtünmelerine izin veren bir yönetmelik yada yasanın, Anayasanın laiklik ilkesiyle ve Türk Toplumunu'na çağdaş uygarlığın üstüne çıkarmayı amaç edinmiş Atatürk ilkeleri ile asla bağdaşmayacağı", "örtünme bakımından din kurallarının benimsenmesi durumunda, bununla yetinilmeyeceği", "türban fırtınası yaratanların gerçek niyetinin, dini kurallara saygı olmayıp, laiklik ilkesini ortadan kaldırıcı amaçlarına hizmet etmek olduğu, asıl amacın şeriat devletini cesaretle ve açıkça savunanların varolduğunu ilan etmek.laik düzene karşı başkaldırı gösterisi olduğu", "cilbaba sarınma yerine, yalnızca saç ve boyunların örtü yada türbanla kapatılmasını, islamın bir gereği olarak ileri sürmenin, bizzat islam kurallarına aykırı olduğu", "islamda örtünme ile

amaçlananın ,kadının iffetli ve erdemli davranmasını sağlamak ve cariyeler ile özgür kadınlar ayırımının yapılmasına yönelik olduğu", "yirminci yüzyılın sonunda, saç ve boynu örtmenin iffet ve erdemliliğin onsuz-olunmaz koşulu olarak sunulmasının, bilim öğrenmeye,aklın üstünlüğünü kanıtlamaya yönelen genç kızlarımızın başlarının ve boyunlarının neyle ve nasıl kapatılacağına başlıca tartışma konusu yapılmasının çok elem verici olduğu", "üniversite öğrencisi kızlarımızın türbansız olarak derslere girmemelelerini emredenlerin, türbanlı olarak derslere girmelerini ise din kurallarının yerine getirilmesi bakımından yeterli olduğunu savunanların yetişmiş/yaşlı erkekler olduğu, bundaki amacın ise, türbanlı kızların yarattıkları görüntü gerisine saklanılarak Atatürk Devrimlerine meydan okumak ve hergün binlerce kişinin, şeriat düzeni özentisi içinde olduğunun,seriat düzeninin geri gelmesi için savaşıacak odakların var olduğunu ilan etmek, onlara özendirmek olduğu", Atatürk Devrimlerine karşı çıkan ve şeriat devleti özlemine yansıtın girişim karşısında seyirci kalmanın öğretim üyeleri için, bağışlanmaz bir suç oluşturması nedeni ile,açılan bu davanın tarihsel bir değer ve önem taşıdığı" yer almaktadır.

Danıştay Savcısı Belma Kösebalaban,11.4.1989 günlü düşüncesinde; yönetmelik maddesinin, Atatürk Devrim ve İlkelerine ve bu ilkeler doğrultusunda Yükseköğretim Yasasının 4. Maddesinde yer alan kurala aykırılığı açık olduğundan, iptaline karar verilmesinin uygun olacağını bildirir.

Türk Ulusu adına verilen karar, 7.7.1989 tarihini taşımaktadır. Danıştay Sekizinci Dairesi, usule yönelik davalı ve davalı yanında davaya katılımcının savlarını yerinde görmeyerek, dava konusu yönetmelik maddesinin benzeri olan yasa maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından 7.3.1989 günü iptalini de gerekçe göstererek; herhahgi bir yasa kuralına dayanmaksızın Anayasanın ödün verilmesi düşünilemeyecek Cumhuriyetin temel niteliklerine ilişkin laiklik ilkesine, 174. Maddesinde yer alan devrim yasalarının korunması ilkesine ve Anayasanın 10. ve 24. Maddelerinde yer alan kurallara aykırılıktan iptaline karar verir. Karar oy birliği ile alınmış olup, Metin Güven, Oğuz Barutoğlu, Birsen Çırakmak, Rüştü Altay ve Ahmet Nuri Çolakoğlu'nun imzalarını taşımaktadır.

C. Anayasa Hükmüne Karşın Yürütülen Korsan Üyelik Sorunu:

Yükseköğretim Kurulu, 12 Eylül 1980 Hukukunun bir armağanı. Askeri bir diktanın ürünü olduğundan, yani kökeninde hukuk değil, hukuk dışılık egemen. Bu nedenle, gerek yasında ve gerekse uygulamada ne yasa devletinin ve ne de hukuk devletinin aradığı özeni görmek olası değildir. Bunlardan en belirginini ise, 2547 Sayılı Yasanın, kendisinin kaynaklık ettiği Anayasaya bile aykırı hükümler taşımasıdır. 6.11.1981 gün ve 17506 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlük kazanan 2547 Sayılı Yasanın 6/b maddesinin, 9.11.1982 gün ve 17863 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2709 Sayılı T.C.Anayasası'nın 131. maddesine aktarımı bile tam olarak yapılamamış,

2547 Sayılı Yasada YÖK'e üye önerecek kurumlar arasında yer alan Milli Eğitim Bakanlığı, Anayasanın 131. maddesi yazılırken, dışarıda bırakılmıştır. Bununla birlikte, Anayasaya aykırı olan bu durum, uzunca bir süre uygulama bulabilmiş, onca davaya, onca yazıya karşın, bu Anayasaya aykırılık görmezlikten gelinerek , 16 yıl, bu korsan üyelik sürdürülmüş ve en sonunda 14.5.1997'de Anayasa Mahkemesi tarafından, bu Anayasaya aykırılığa son verilmiştir.

Aykırlığın yargı organına ilk taşınması, TÜMÖD tarafından, 14,Ocak.1993'de gerçekleştirilmiştir. 31.12.1991 vi 24.12.1992 günlü R.G.de yayımlanarak yürürlük kazanan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile YÖK üyeliğine Milli Eğitim Bakanlığı tarafından seçilen Aydoğan Ataüenal ile Uygur Tazebay atanır. TÜMÖD, Milli Eğitim Bakanlığının, 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasından bir yıl sonra yasalasmış Anayasa ile, Yükseköğretim Kurulu'na üye seçimi/önerisi yapacak kurumların arasından çıkartıldığını ileri sürerek, davayı açar.

TÜMÖD;

2547 Sayılı Yasanın 6/b-4 maddesinin, Anayasanın 131. Maddesinin ikinci paragrafına aykırılığının .Anayasanın yürürlük tarihi olan 9.11.1982'de doğduğunu, bu aykırılığın ortadan kaldırılmasını amaçlayan bir düzenlemenin yapılmadığını, Anayasanın 11. ve 177. maddeleri gereği, 2547 Sayılı Yasanın 6/b-4 maddesinin yerini alması gereken Anayasanın 131. Maddesine karşın, Milli Eğitim Bakanlığı'nın YÖK'e iki üye seçimini sürdürdüğünü ; Milli Eğitim Bakanlığı'nın,Anayasanın yürürlük tarihi olan 9.11.1982'den bu yana, yasaya aykırı biçimde, YÖK'te üye bulundurduğunu ve bu tarihten sonra YÖK'ün, üyeliği yasal olmayan kişilerin katılımı ile oluştuğunu; İptal istemine konu olan işlemin, MEB'nin, Anayasanın 131. ve 177/e maddesi gereğince ortadan kalkan, YÖK'e üye seçme işlemi olduğunu; ileri sürerek, MEB'nin üye seçme ve Cumhurbaşkanının onayına sunma işleminin yürütülmesinin durdurulması ile iptali isteminde bulunmuştur.

Danıştay Beşinci Dairesi , E.1993/570 numaralı dosyada işlem gören davada.TÜMÖD'ün istemi doğrultusunda, 20.5.1993 tarihinde işlemlerin yürütülmesinin durdurulması kararına varmıştır. Danıştay Savcısı Serap Aksoylu; 2547 Sayılı Yasanın 7. Maddesi ile YÖK'e verilen görevlerin niteliği ve TÜMÖD'ün Tüzüğünde yer alan amaçlarına göre, Derneğin dava açmakta hukuksal açıdan yararı olduğunu; Yükseköğretim Yasasının 6. Maddesinin (b) bendi ile Anayasanın 131. Maddesinin fıkrasının birlikte değerlendirilmesi durumunda, sonradan çıkan yasanın aynı kurulun oluşumunu farklı biçimde düzenlemiş olması ve Anayasanın üstünlüğü ilkesi gereği, 2547 Sayılı Yasanın 6/b-4 maddesinin, Anayasada sayılmayan makamlara ilişkin hükümlerin kendiliğinden yürürlükten kalktığını; Bu nedenle, Anayasa hükmü ile ortadan kalkmış olan yasa hükmüne dayanılarak işlem oluşturulmasının hukuki hiçbir dayanağı kalmadığından, bu biçimde oluşturulan işlemin, Anayasanın üstünlüğü ilkesi gereği yok hükmün-

de bulunduğundan, idare hukukunun yok hükmündeki işlemler için dava açma süresinin uygulanmayacağı, bu davaların yokluğun saptanması ile hükme bağlanacağına ilişkin ilkeleri karşısında, ortada yürütülmesinin durdurulacağı bir işlem bulunmadığına karar verilmesi gerektiğini; belirtmiştir.

Danıştay Beşinci Dairesi, işlemin yürütülmesinin durdurulması kararını, aşağıdaki gerekçelere dayandırmıştır:

YÖK'nun Anayasaya ve 2547 Sayılı Yasaya aykırı biçimde oluşturulmasının yada bu kurul üyesi olarak görev yapanların yasaca belirli nitelikleri taşımamalarının, bu kurulun Anayasanın 131/1. Maddesinde belirtilen işlevleri nedeni ile, tüm öğretim elemanlarının hak ve yararlarını yakından ilgilendirmesi nedeni ile, TÜRÖD'ün dava açma ehliyetine sahip olduğuna ve YÖK'nun ehliyetsizlik savının reddine; Anayasadan önce kabul edilmiş yasaların, Anayasaya aykırı olamayacağı doğal sonucu olarak, doğrudan Anayasa hükümlerinin uygulanacağına, hiçbir duraksamaya yer bırakmayacak biçimde açıkça vurgulandığına; Anayasanın 131. Maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenlemeyle Anayasa koyucu aday seçimini yapacak organ ve kurumları tek tek ve sınırlayıcı biçimde bizzat belirlemiş bulunduğuna göre, yasa hükmüyle seçici organ ve kurumların değiştirilmesi yada bu organ ve kurumların yanma başkalarının eklenmesi ile Anayasanın öngördüğü sınırlama ve düzenlemenin dışına çıkılmasına hukuken olanak bulunmadığına;

Belirtilen hukuksal duruma göre, 2547 Sayılı Yasanın 6. Maddesinin Yükseköğretim Kurulunun oluşum biçimini düzenleyen (b) bendinin MEB'na Kurula iki üye seçme hakkını tanıyan 4. Fıkrasının, Anayasanın 131. Maddesinin bu yetkiyi üniversiteler, Bakanlar Kurulu ve Genelkurmay Başkanlığına tanıyan ve Anayasanın 177/e ve 11. Maddeleri uyarınca olayda doğrudan uygulanması gereken ikinci fıkrasına aykırı olduğundan, 2547 Sayılı Yasanın sözü edilen 6/b-4. Fıkrası uyarınca Yükseköğretim Kurulu üyeliğine Aydoğan Ataunal ile Uygur Tazebay'ın MEB'nca seçilmelerine ilişkin işlemlerin "ağır sakatlıkla" malul oldukları açık olup, anılan işlemlerin yürütülmesinin durdurulmasına .

MEB, açılan davaya karşı yaptığı savunmasında, usulden ve esastan karşı çıkarak, davanın reddini istemiştir. MEB, davaya karşı verdiği karşılıklı; Anayasanın Geçici 15. Maddesine sığınarak, 2547 Sayılı Yasanın Milli Güvenlik Konseyi tarafından çıkartılan bir yasa olduğunu, bu nedenle, anılan yasanın Anayasaya aykırılığı ile dava konusu kılınamayacağını; MEB'nın Bakanlar Kurulunun milli eğitimden sorumlu bir üyesi, bir nüvesi olduğunu, MEB'na bir kontenjan ayrılmasının ülke ve kamu yararına olduğunu, uygulamanın yürütme ve yasama organları ile, Yükseköğretim Kurulunda herhangi bir anlaşmazlığa yol açmadığını, dava ile amaçlananın, bazı kurum, kuruluş ve kişilerin kamuoyu önünde yıpratılması olduğunu; TÜRÖD'ün dava konusu olan işlemle husumet ve çıkar/yarar ilişkisinin bulunmadığını; İşlemin Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlem olduğundan, yargı denetimine konu kılınamayacağını; ileri sürmüştür.

TÜMÖD Başkanlığı, MEB'nin savunusuna, 12.05.1993 tarihli karşılık vererek; MEB'nin, YÖK'te bulundurduğu iki temsilcisinin yasal dayanaktan yoksun olduğunu ayırdında olduğunu, bu nedenle korsan üyeliği, Anayasanın Geçici 15. Maddesinin arkasına sığınarak, 2547 Sayılı Yasa hakkında Anayasaya aykırılık savı ile Anayasa Mehkemesine gidilemeyeceğinin ciddiye alınmamasını, TÜMÖD'ün ,2547 Sayılı Yasanın 6/b maddesinin Anayasaya aykırılık savı ile değil, 2547 Sayılı Yasanın 6/b maddesinin, Anayasanın 171/e maddesi ile değiştirilmiş olması nedeni ile, 6/b maddesine aykırı olduğunu,dav anın bu aykırılık nedeni ile açıldığını; MEB'nin, uygulamakta direndiği yasa dışılığı kabul ettirebilmek için, MEB'nin önemini ve gerekliliğini ortaya koymasının dava konusu ile ilgisinin olmadığını, Bakanlığın kurul ile kurumları karıştırdığını; Bakanlıkça hazırlanan 2547 Sayılı Yasadaki değişiklik tasarısında.yapmayı amaçladığı düzenlemeyi bile, gerçeğe uygun olarak değil, yargı organını yanıltıcı amaç doğrultusunda kullanmak istediğini, Bakanlığın ciddi.doğru ve dürüst davranmadığını, Yüksek Yargı Organlarını aldatmaktan şiddetle kaçınması gerektiğini; Hükümet Programında Anayasanın 15. Maddesini "objektif ve universal hukuk kurallarına aykırı olarak " nitelenmesine ve bunun ortadan kaldırılmasını amaçlayan bir hükümetin bakanının, kendi deyişleri ile, 12 Eylül Hukukunun kalıntılarına başvurmalarını üzüntü ile ve içtensizlikle nitelediklerini; Husumet ve çıkar ilişkisinin yokluğu savının ciddiyet taşımadığını, YÖK'ün değil dernek üyelerini, tüm yükseköğretim kurumu görevlileri ve çalışanlarını yakından ilgilendirdiğini; Kişiler ile kişilikler ile değil, yasadışılığın dava konusu kılındığını, yasadışılığın kamu yararı nedeni ile,kimsenin karşı çıkması,cimseye zarar vermemesi ile savunulmasının olanaksız olduğunu; YÖK'te, korsan biçimde görev yapan iki üyenin kamu görevi sürdürdükleri, kamunun kaynaklarını kullanmakta, kendilerine maaş,huzur hakkı, yolluk vb. adlarla ödeme yapıldığını, sokaktaki adamlar, MEB temsilcilerinin YÖK'te bulunmalarının aynı anlama geldiğini; Bakanlığın dürüst bir davranış içine girerek, bu yasadışılığı sürdürmekten vazgeçmesi gerektiğini,"yasadışılığı kabul ediyorum ama,bunun kimseye zararı yoktur,bırakın sürsün" demenin hukuk devletinde yerinin olmaması gerektiğini; bu türden çarpık mantığın, aşiret yada bedevi yaşamında olabilmemesinin bile tartışmalı olduğunu; Dava konusu kılınan işlemin, Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlem olmadığı, bu nedenle yargı denetimine konu edilemeyeceğine ilişkin Bakanlık savunmasının ciddiyet taşımadığı, Cumhurbaşkanının yaptığıının, MEB'nm önerisini onaylamak olduğunu, dava konusu kılınan işlemin, üye seçmek ve önermek hakkı ve yetkisi bulunmayan MEB'nin YÖK'e üye seçimi işlemi olduğunu, bu işlemin yargılama yerinin ise, hukuk devletinde Yüksek Yargı Organı olduğunu; Davalı İdarenin savurmasında bakanlık tüzel kişiliği ile gerçek kişi bakan kavramlarını karıştırdığını, Bakanlar Kurulu sorumluluğunun, bakanlıkların ve bakanların sorumlulukları ile ilgisinin bulunmadığını, Bakanlar Kurulunun sorumluluğunun, hükümetin genel siyasetinin yürütülmesinden birlikte sorumluluk taşıdıklarını, MEB'nin Başbakana karşı sorumlu olduğunu, YÖK'e korsan üye seçiminden Bakanlar Kurulunun ortaklaşa sorumlu olmayıp, bundan MEB'nin hem Başbakana ve hem de ayrıca sorumluluk taşıdığını; Dava konusunun MEB'nin işlev ve önemi olmayıp, YÖK'teki kor-

san üyelik nedeni ile açıldığını; Davalı MEB'nin Anayasa konusunda ortaya konan anlayışın ise, ibretlik olduğunu, anayasaların en tepede yer alan ve genel mahiyette çerçeve hükümler vaz eden temel yasa olduğunu söyleyerek, MEB'nin ayrıca Anayasanın 131. Maddesinde sayılmamasının bu nedenden kaynaklandığını ileri sürmeleri ile, Bakanlığın seçim değil, öneride buldukları savının, Bakanlığın yaptığı işlemlerin ayırında bile olamadığını, yasanın açık hükmünü okuyup-anlamaktan uzak olduğunu ortaya koyduğunu; Davalı MEB'nin savunmasının, davacı TÜMÖD'ün savlarını daha da güçlendirici ve kanıtlayıcı işlev gördüğünü ileri sürerek, davanın kabulü ile , önce yürütmenin durdurulmasına, sonra ise işlemin iptaline gidilmesi istemini yinelemiştir.

Danıştay Beşinci Dairesi'nde bakılan davaya, Milli Eğitim Bakanlığı kontenjanından atanan ve YÖK Başkanvekilliği görevini üstlenmiş bulunan Uygur Tazebay katılma isteminde bulunmuştur. Bu isteme karşı TÜMÖD; Davada muhatabın Tazebay olmayıp, dava konusunun MEB'nin YÖK'te temsilci bulundurması olduğu, dava konusunun kişileri değil, işlemin sakatlık taşıması olduğu; YÖK üyeliğinin, süreklilik göstermediği, Tazebay'a özgülenmiş olmadığı, Tazebay ile YÖK üyeliği arasındaki ilişkinin kesin-tisizlik taşımadığı; Tazebay'm, Danıştay kararı sonrasında, YÖK'ten istifa ederek ayrılmak zorunda kaldığından, YÖK ile ilişkisinin kalmadığı, bu istifadan sonra, yeniden YÖK üyeliğine atanmasının zorunlu olmadığı; Tazebay'm Aydınlik Gazetesi'ne verdiği demeçte bile, "...Bu benim davam değil, MEB'nin davası..." diyerek gerçeğin altını çizdiğini, bu nedenle kendisinin davası olmadığını açıkladığı bir davaya, katılmasına karşı çıkmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK'e üye seçen işleminin "yürütülmesinin durdurulması" kararını, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu(DİDDGK)'na taşımıştır. DİDDGK, itiraz üzerine baktığı davada, Beşinci Dairenin kararını kısmen onaylayarak, süre aşımı nedeni ile, Ataünal'a ilişkin yürütmenin durdurulmasını kaldırırken, Tazebay hakkındaki işlemin durdurulması kararını onaylamıştır. Bunun üzerine TÜMÖD, 3.2.1994 günü, Danıştay Besince Daire Başkanlığı'na başvuruda bulunarak, yürütmenin durdurulması kararının, süresinin dolması nedeni ile, yinelenmesi isteminde bulunmuştur.

Beşinci Daire, 17.2.1994 günlü, dava konusu işlemin, birinci yürütmenin durdurulması kararındaki gerekçelerle, ikinci kez durdurulmasına karar vermiştir.

Ortada bu türden yargı kararı bulunmasına karşın, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından seçilen ve Cumhurbaşkanının onayı ile, 4 Ocak 1997 günlü Resmi Gazetede ataması yapılan Doç.Dr. Atilla ÖZER'in durumunu da, yasaya aykırılık nedeni ile dava açılmıştır.

30.01.1997 günlü Danıştay Başkanlığı'na yapılan başvuru ile açılan davanın gerekçesinde şunlar dile getirilmektedir:

6.11.1981 gün ve 17506 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlük kazanan 2547

Sayıli Yükseköğretim Yasasının 6/b maddesi, YK yeliğine öneride bulunacak kurum ve organları, Bakanlar Kurulu, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, niversitelerarası Kurul olarak belirtmiş bulunmasına karşın, anılan yasadaki bir seneyi aşkın süre sonra ,9.11.1982 gün ve 17863 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2709 Sayılı T.C.Anayasası'nın 131 inci maddesinde, YK'e ye önerecek kurumlar arasına Milli Eğitim Bakanlığı alınmamıştır.

Anayasanın 131 inci maddesi, YK yeliklerine seilenlerde, rektörlük ve ğretim yeliliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik verilmesini de öngörmüş bulunmaktadır. Bunun başta gelen nedeni, özellikle rektörlük ve başarılı ğretim yeliliğinde kazanılmış bulunan deneyim ve birikimden, tüm yükseköğretim kurumlarının üst kuruluşu olan ve olması gereken YK'nda yararlanmaktadır.

Görüldüğü gibi, 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasından bir sene sonra kabul edilen ve yürürlük kazanan Anayasa, YK'na ye seçecek ve Cumhurbaşkanının onayına sunacak kuruluş ve organlar arasından MEB'nı çıkartmıştır. Bunun da başta gelen nedeni, özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip bir kuruluş olarak tanımlanan YK'nu, doğrudan MEB'nın karışım alanı olmaktan çıkartmaktadır. Ayrıca, Bakanlar Kurulu içinde de görev yapan MEB'nı, öteki bakanlardan ayrıcalıklı konuma getirmemeKtir. MEB, 2547 Sayılı Yasanın 6 ncı maddesi doğrultusunda, gerekli gördüğü durumlarda, YK'na katılabilmekte ve başkanlık edebilmektedir.

Anayasanın 11 nci maddesi, Anayasanın bağlayıcılığını ve üstünlüğünü düzenlemektedir. Buna göre Anayasa hükümleri, yasa, yürürlük ve yargı organlarını, idare makamlarını ve öteki kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu gibi, yasalar, Anayasaya aykırı olamazlar.

Anayasa yapıcı.11. Maddesi ile, Anayasanın bağlayıcılığını ve üstünlüğüne ilişkin genel kuralı yinelemekle de yetinmemiş, Anayasanın yürürlüğe girmesi öncesinde varolan kurum, kuruluş ve kurullar için ne yapılacağını da, 177 nci maddenin (e) fıkrası ile, açıkça belirtmiştir: "Anayasanın halkoylaması sonucu kabulünden ilanıyla birlikte yürürlüğe girecek hükümleri ve mevcut ve kurulacak kurum, kuruluş ve kurullar için yeniden kanun yapılması veya kanunlarda değişiklik yapılması gerekiyorsa, bunlara ilişkin işlemler mevcut kanunların Anayasaya aykırı olmayan hükümleri veya doğrudan Anayasa hükümleri, Anayasanın 11 nci maddesi gereğince uygulanır."

2547 sayılı yasanın 6/b maddesi, Anayasanın 131 inci maddesinin ikinci paragrafına aykırılık taşımaktadır. Bu aykırılık, Anayasanın yürürlük tarihi olan 9.11.1982'de doğmuştur. Bu aykırılığı ortadan kaldıracak bir düzenleme, 9.11.1982'den bu yana yapılmamıştır. Bunun yanısıra, 2547 sayılı yasanın 6/b maddesinin yerini alması, Anayasa buyruğu olan, Anayasanın 131 inci maddesinin ikinci paragrafı da gözönüne alınmaksızın, MEB YK'na iki ye seçmeyi sürdürmüş ve sürdürmektedir. Kolaylıkla anlaşı-

lacağı gibi, burada Anayasaya dayandırılması ve doğrudan yasa hükmü yerine geçmesi gereken 131 inci maddesinin ikinci fıkrasının uygulanmaması bulunmaktadır.

MEB, Anayasanın yürürlük tarihi olan 9.11.1982'den bu yana, Anayasaya ve buradan yasaya aykırı biçimde, YÖK'nda üye bulundurmış ve YÖK, bu tarihten başlayarak, üyeliği Anayasal ve buradan yasal sakatlık taşıyan kimselerin katılımı ile oluşmuştur. Bunun doğurduğu yada doğurabileceği yasal sorunları bir yana bırakarak, ayırdına varılan bu yasa dışılığın önlenmesini sağlamak ve yasal üye kimliğini taşımayan kimselerin katılımı ile alınacak karar ve uygulamalardan öğretim elemanlarını, kurumları korumak dava açılmasının temel nedenidir.

İptal istemine konu olan işlem, MEB'nın, Anayasanın 131 ve 171/e maddesi gereğince ortadan kalkan, YÖK'na üye seçme işlemidir. MEB, halen YÖK'nda iki üyesini bulundurmaktadır. Bunlardan en sonuncusu, 4 Ocak 1997 günlü Resmi Gazete'de yayımlanmış bulunan Doç.Dr.Atilla Özer'in YÖK üyeliğine atanmasına ilişkin karardır.

Aynı gerekçe ile, 10.02.1993 günü açılan yürütmenin durdurulması istemli iptal davası, Danıştay 5 inci Dairesi'nde 93/570 sayılı dosyada işlem görmüş ve "Yürütmenin Durdurulması" ile ara karara bağlanmıştı. MEB'nın itirazı üzerine İdari Daireler Genel Kurulu'nda görülen dava, Danıştay Beşinci Dairesi'nin kararının onaylanması ile sonuçlanmıştır. Danıştay Beşinci Dairesi ve İdari Daireler Genel Kurulu tarafından "ağır yasal sakatlık" olarak tanımlanan konu, bir yanı ile "Yürütmenin Durdurulması " ile sonuçlanırken, öte yanı ile de, 2547 Sayılı Yasanın 6/b maddesinde MEB'na yer veren hükmün Anayasaya aykırı olduğuna ilişkin görüş, ciddi bulunarak Anayasa Mahkemesi'ne taşınmasına karar verilmişti. Ancak dosya, Anayasa Mahkemesi'nin kararını beklerken, sonradan Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecek İdari Yargılama Usulü Yasasında yapılan değişiklik gerekçe gösterilerek ve iptal istemine konu olan idari işlemde doğrudan etkilenilmesi gerektiği görüşü ile, Anayasa Mahkemesi'ndeki dosya; tarihinde ilk ve son kez olacak- Danıştay Başkanlığı tarafından geri istenilmişti. İlgili Danıştay Dairesi, Anayasa Mahkemesi'nce sonradan iptal edilecek değişik yasal hükme dayalı olarak "doğrudan çıkar ilişkisinin bulunmadığı" gerekçesi ile davayı düşürmüştü. Davanın düşürülmesine gerekçe gösterilen İdari Yargılama Usulü Yasasında 10.6.1994 gün ve 4001 sayılı yasa ile yapılan değişiklik, Anayasa Mahkemesi tarafından, K. 1994/47 sayılı kararı ile "hukuk devleti ilkesine ve "hak arama özgürlüğüne" aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Bu nedenle, 93/570 sayılı dava dosyasının düşürülmesine karar verilmesine dayanak olarak gösterilen yasa maddesi de ortadan kaldırılmış ve böylece hukuk devleti ilkesine uygun olarak, hak arama özgürlüğünün önündeki engel kaldırılmış bulunmaktadır."

Dava açma ehliyetine sahip olunması ve çıkar ilişkisinin varlığına ilişkin açıklamalardan sonra, yürütmenin durdurulması isteminin yanısıra, işlemin iptali ve konunun Anayasa Mahkemesi'ne taşınması istenilmiştir.

Danıştay 8. Dairesi'nde 1997/504 Esas numarada işlem gören davaya, Milli Eğitim Bakanlığı.5.1997 gün ve 9234 sayılı yazısı ile savunmasını sunmuştur. MEB; TÛMÖD'ün davada taraf olamayacağı; konunun Dernek tüzelkişiliğini ilgilendirmediğini, Derneğin, dernek üyelerini ilgilendiren konularda dava açamayacağını; YÖK'ün oluşumunun yasadışılık taşımasının TÛMÖD'ü ilgilendirmediğini; MEB'nin YÖK üyeliğine kimi önereceği konusunun bireylerin çıkarlarına aykırılık taşımadığını; MEB'nin YÖK'nda üye bulundurmasının kamu yararına olduğunu; atamanın Cumhurbaşkanının tek başına yapmış olduğu işlemlerden olduğundan, yargı denetimi dışında tutulmasının Anayasal bir gereklilik olduğunu; Cumhurbaşkanı tarafından alınan idari kararlara karşı açılacak davalarla ilgili olarak yasalarımızda bir düzenleme bulunmadığını; 2547 sayılı yasanın, 12 Eylül 1980'den, ilk genel seçimler sonucu toplanacak TBMM'nin Başkanlık Divanı oluşturuluncaya kadar geçen süreler içinde çıkartıldığından, bu konudaki düzenlemenin Anayasa Mahkemesi'ne de götürülemeyeceğini ileri sürerek usul yönünden davanın reddini; Anayasanın 131 inci maddesinde MEB'dan doğrudan doğruya söz edilmemekle birlikte, MEB'nın, Bakanlar Kurulunun bir nüvesini oluşturduğunu; MEB'nın eğitimden sorumlu olduğunu; bu nedenle YÖK'ün MEB ile sıkı bir ilişki içinde olması gerektiğini; yasakoyucunun bu nedenlerle,YÖK içinde MEB'na özel bir kontenjan ayırmayı, hem eğitim sisteminin bütünlüğü ve ortak sorumluluğu, hem de ülke ve kamu yararına uygunluk taşıdığı düşüncesi ile, böyle bir düzenlemeye gittiğini; Anayasaların en tepede yer alan ve genel nitelikte çerçeve hükümler içeren temel yasalardan olduğunu; Anayasanın 131 inci maddesinde MEB'nın sayılmamasının, Anayasaların bu niteliğinden kaynaklandığını; bu nedenlerle MEB'nın önerisi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından yapılan atamanın, yalnızca Anayasa ve yasanın sözüne dayanılarak hukuka aykırılığından söz edilmesinin mümkün görülmediğini; açıklanan nedenlerle dayanaktan yoksun olan davanın esastan da reddedilmesi gerektiğini; ileri sürmüştür.

Davanın yanlarından olmayan YÖK Başkanlığı da,30.05.1997 gün ve 9739 sayılı yazıları ile,kendiliğinden dava dilekçesine yanıt verme gereğini duymuştur. YÖK Başkanlığı da; TÛMÖD'ün dava konusu ile çıkar yada yarar ilişkisinin bulunmadığını; bu nedenle davanın usulden reddedilmesini; Anayasanın 131. Maddesinde MEB'ndan söz edilmemekte ise de, MEB Bakanlar Kurulunun bir nüvesi durumunda olduğunu; MEB'nın, Bakanlar Kurulunun eğitimden sorumlu bir üyesi olduğunu; Bakanlığın her türlü işlem ve eyleminden Bakanlar Kurulunun ortaklaşa sorumlu olduğunu; MEB'nın yükseköğretimin eşgüdümünü sağlamak için temsilci bulundurmasının gerekliliğini; YÖK'te MEB'na özel bir kontenjan ayırmanın ülke ve kamu yararına uygun olduğunu; Anayasada Bakanlar Kuruluna kontenjan tanındığını; 2547 sayılı yasa ise bunun Bakanlar Kurulu ve MEB eliyle olmak üzere ikili bir ayırma tabi tutulduğunu hükümün Anayasa hükmü ile koşuluk oluşturduğunu; yasanın yürürlüğe girmesinin üzerinden 15 yıllık süre geçmiş olmasına karşın, uygulamanın yürütme ve yasama organları açısın-

dan bir anlaşmazlığa konu olmadığını; Anayasanın ilgili hükümlerinin doğrudan uygulanması gerektiği hükmünün, 2547 sayılı yasanın 6/b maddesinin, 17.08.1983 gün ve 2880 sayılı yasa ve 30.12.1988 günlü 351 sayılı KHK ile değiştirilmesi karşısında , bunun mümkün olmadığını; Anayasaya aykırılık ve yasanın sözüne dayanarak yapılan hukuka aykırılık savının yerinde olmadığını; bu nedenle yapılan seçimin Anayasaya uygun olduğunu;

belirterek, davanın esasın da reddedilmesini ve yürütmenin durdurulması isteminin kabul edilmemesi isteminde bulunmuştur.

Danıştay 8 inci Dairesi, 1997/504 esas sayılı dosyada işlem gören davada, 11.06.1997 günlü kararı ile yürütmenin durdurulması sonucuna varmıştır. Danıştay Tetkik Yargıcı TÛMÖD'ün Anayasaya aykırılık savını ciddi bularak yürütmenin durdurulması görüşünde iken, Danıştay Savcısı, yürütmenin durdurulması için gereken koşulların gerçekleşmemiş olduğu gerekçesi ile, yürütmenin durdurulması isteminin reddini istemiştir.

İlgili Daire-ise, dava konusu kılınan yasa maddesinin,bir başka davada(1996/2939 esas sayılı) iptal istemi ile Anayasa Mahkemesine gönderilmesine karar verildiğini(Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 17.01.1997 gün YDİtiraz 1996/437sayılı kararı.) ; bu durumda, Anayasaya aykırı görülen yasa hükmüne göre oluşturulan YÖK'na, Doç.Dr.Atilla Özer'in üyeliğe seçilmek üzere MEB'nca belirlenmesi işleminin hukuka aykırı olduğunu ve yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne karar vermiştir. Üyelerden A.Nuri Çolakoğlu ise, dava konusu kılınan yasa hükmünün Anayasa Mahkemesi'ne taşınması nedeni ile, Anayasa Mahkemesi kararına kadar davanın ertelenmesi istemi ile, yürütmenin durdurulması kararına katılmamıştır.

Danıştay Sekizinci Dairesi,31.03.1998 günü, oybirliği ile, Anayasa Mahkemesi'nin 14.05.1997 gün ve E: 1997/21, K. 1997/48 sayılı karar ile iptal edilmesi nedeni ile, işlemin hukuki dayanağının kalmaması gerekçesi ile, dava konusu işlemin,yani Doç.Dr.Atille Özer'i YÖK üyeliğine seçilmek üzere belirlenmesi işleminin iptaline karar vermiştir.

Burada ilginçlik taşıyan nokta, hem MEB ve hem de YÖK'ün, yasa dışılığı, Anayasaya aykırılığı açıktan belli olan bir durumu savunur olmalarıdır. Hele hele YÖK Başkanlığının, davanın tarafı değilken, kendisini, davanın tarafı konumunda görmesi, yasadışı atamanın oluşturulmasının hangi aşamalarda gerçekleştiğinin kanıtını oluşturmaktadır. YÖK üyeliklerini, güya bazı kurum ve kurullar önermekte. Ancak .gerçekte, bu önerme YÖK Başkanlığı tarafından biçimlenmektedir. Yani YÖK, kuruluşundan başlayarak YÖK Başkam tarafından belirlenir,yönetilir olmuştur. Durum bu ise, burada sorulması gereken soru, sayıları 24-22 olan insanların neden seçilip, ne görev yaptıklarıdır. Bir başka ayıp ise, MEB'mn Anayasanın geçici 15. Maddesine sığınması umarsızlığına düşmesidir. Hukuk devleti ile bağdaşmadığı açık olan bir hükmün gerisine saklanmak

isteyen MEB, böylece Anayasaya aykırı ve yasadışılığına bu geçici maddeyi gerekçe olarak gösterebilir duruma düşmüştür. Hukuk devletinın savunucusu olması gereken MEB ile YÖK'nun, oluşumunun yasadışılığı çok açık olan bir hüküm karşısında, bunu savunur olması, bizdeki çürümenin hangi boyutlara vardığını göstergesidir. Hele hele savunmada ileri sürülen gerekçeler ve ileri sürülen görüşler, bu iki kurumun insan malzemesi açısından da pek iç açıcı olmadığını göstergesini oluşturmaktadır.

Yargı kararları konusunda yeniden düşünülmesini gerektiren bir başka karar ise, yine aynı korsan üyelik konusunda karşımıza çıkmaktadır. TUMÖD, Uygur Tazebay'ın Milli Eğitim Bakanlığı tarafından YÖK üyeliğine seçilmesine ilişkin işlemin Anayasanın 131 inci maddesine aykırı olduğu gerekçesi ile iptali istemi ile dava açar. '

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1994/1994, K: 1994/2003 sayılı dosyada işlem gören davayı, 04.07.1994'de sonuçlandırır ve davayı TUMÖD'ün ehliyeti yönünden, davaya taraf olamayacağı gerekçesi ile reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir: "...2577 Sayılı İYUY'nın 18.06.1994 gün ve 21964 Sayılı RG yayımlanarak yürürlüğe giren 4001 Sayılı Yasa ile değişik(bu hüküm Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecektir) , "idari dava türleri ve yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2 nei maddesinin 1/a bendinde; "idari işlemler hakkında yetki, biçim, neden,konu, maksat yönlerinden biri ile, hukuka aykırı olduklarından ötürü, çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren konular dışarıda bırakılmak üzere, kişisel hakları ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarının "idari dava türlerinden olduğu" hükmü getirilmiş, ayrıca, aynı yasanın Geçici 2 nci maddesinde; değiştirilmiş olan 2 nci madde hükmünün bu yasanın yürürlüğünden önce açılmış olup, süren yada hükme bağlanmış olup da, kesinleşmemiş bulunan davalarda da uygulanacağı belirtilmiş bulunmaktadır. Dosyanın incelenmesinden, daha önce, bu dava ile ilgili olarak, 2547 Sayılı Yasanın 6/b-4 maddesi, Anayasanın 131 inci maddesine aykırı görülerek iptali için Anayasanın 152 nci maddesi uyarınca, Danıştay 5 inci Dairesinin 19.01.1994 gün ve E:1993/570 sayılı kararı ile Anayasa Mahkemesine gönderildiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar, Anayasanın 152 nci maddesinde yargı yerlerinin, Anayasanın bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakacağı, Anayasa Mahkemesince, işin kendisine gelişinden başlayarak beş ay içinde karar verilmez ise, varolan yasal düzenlemeye göre karar verileceği belirtilmiş ise de, bu hüküm yargı yerinin işin esasına girecek karar vereceği durumlarda uygulanabilecektir. Usul yönünden davanın reddi gereken durumlarda, yargı yerlerinin, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği kararı yada 5 aylık sürenin bitmesini beklemesine usul hukuku açısından gerek bulunmamaktadır. Bu nedenle; 2547 Sayılı Yasanın 4001 sayılı yasanın değişik 2 nci maddesi uyarınca, davacı derneğin dava konusu işlemlerle ilgili doğrudan ihlal edilen bir kişisel hakkı söz konusu olamayacağından bu davayı açmakta ehliyeti bulunmamaktadır..."

KARARIN YORUMU: Karar ve karara dayanak kılınmak için zorlanılan yasa, yasa ve yargı kararlarının hangi gerekçelerle, kimlerin yararını gözeterek çıkartıldığını ve uygulandığını göstermektedir. Yasa koyucu, bir yandan 12 Eylül Hukukundan yakınırken, öte yandan, kimilerinin çıkarını gözeterek ve kamu yararını bir yana bırakarak, hukuk devletini daha da daraltıcı düzenlemelerde bulunabilmektedir. Yurttaşın yargı önüne gitmesini sınırlandıracak ve ortadan kaldıracak düzenlemeler ile hukuk devletini bağdaştırmanın olanağı bulunmamaktadır. Yargı ise, yine kimilerinin yararına dönük olarak, bu türden "anlık yasalardan" yola çıkarak, yargı yoluna başvuruyu kısıtlayıcı bir düzenlemeye sığınarak, daha önceden açılmış , ehliyet yönünden yapılan itirazın reddedildiği ve itirazın haklı bulunarak Anayasa Mahkemesi'ne taşındığı bir düzenlemenin, olası iptalinin sonucundan(keza anılan madde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir) etkilenecek kişiyi korumak amacı ile olacak, Anayasa Mahkemesi kararını bile beklemezsizin, büyük bir tezcamlık ile ve kendisine gerekçe yaratmaya da zorlanarak, başvuruyu ehliyet yönünden geri çevirmiştir. Hukukun kişiselleştirildiği bir rejimin isminin hukuk devleti olamayacağı, bunun ise, üzülenek altını çizmek isteriz ki, yasa ve yargı organları tarafından yaratıldığı bir ülkede, yurttaş olmanın, bilinçli ve sorumlu yurttaş olmanın ne ölçüde güçlük taşıdığı ortadadır.

D. Üniversitelerarası Kurula Katılan Vakıf Üniversiteleri Rektör ve Temsilcileri Sorunu:

Yükseköğretim sistemimizi kargaşa ve karmaşaya sokan konulardan birisi de, vakıf yükseköğretim kurumlarıdır. 2547 Sayılı Yasanın temel gereklerinden birisi, 12 Eylül 1980 Darbesinin öne çıkarttığı, üniversitenin "baskı altına alınması" ve özerk yönetim ile akademik özgürlüğün ortadan kaldırılması olmuştur. Bunun yanısıra, amaçlananlardan birisi de, yükseköğretimin kamu hizmeti niteliğinin, toplumu alıştırma alıştırma, ortadan kaldırılması ile, yükseköğretimi özel girişimcilğe açık tutmaktır. Bunda da baş etken, YÖK'ün yaratıcısı ve ilk başkanı olan Prof.Dr. İhsan Doğramacı'nın, daha sonra özel/vakıf üniversitesi sahibi olarak ortaya çıkma planını adım adım uygulamaya sokmasıdır.

Yasanın ilk biçimi, 16 Temmuz 1981 günlü ve 101-818/05111 sayılı yazı ile Başbakan Bülend Ulusu imzası ile, Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığı'na sunulmuş ve MGK tarafından 4.11.1981 günü kabul edilen ilk metninde, özel/vakıf üniversiteleri ile ilgili bir düzenleme söz konusu değildir. Gerçi, Milli Güvenlik Konseyi İhtisas Komisyonu 'nun 20.Ekim 1981 günlü raporunda, yükseköğretimin paralı olması ilkesinin benimsendiği, her öğretim programının maliyet bedelinin beşte birine kadarının öğrenciden alınması önerisinin geliştirildiği dile getirilmektedir. Yasanın 43. Maddesinde yükseköğretimin harca konu olduğu, 46. Maddede ise, bu harem, öğretim alanının maliyet bedelinin en çok beşte birinin öğrencilerden harç olarak alınacağı düzenlemesine yer verilmiş bulunmasına karşın, özel/vakıf üniversitesine ilişkin bir düzenleme söz konusu değildir. Ancak, amaç, üniversite sistemimizde kavram kargaşası yaratmak ve bundan yararlanarak, gelecekte vakıf üniversitesi kurmak olduğundan, "Tanımlar" başlığını taşıyan 3.

Maddede, üniversite, yükseköğretim kurumlarını da içinde barındıran bir çatı kurum kavramı olarak tanımlanmıştır. Yükseköğretim kurumları; üniversiteler, fakülteler .enstitüler ve yüksekokullardır .yasanın ilk orijinal biçiminde. Yani, üniversiteler, çatı örgütü değil, fakülte,enstitü ve yüksekokullar ile aynı düzeyde .ötekiler gibi sıradan, yükseköğretim kurumları olarak tanımlanmaktadır. Önceki Üniversite Yasalarında, üniversite çatı örgütü olup, öteki birimler, üniversiteyi oluşturan birimlerdir.

Bu kavram kargaşasından yararlanılarak, daha sonra, bir yandan "vakıf üniversiteleri" yaratılırken, bir yandan da, üniversite tanımı ile örtüşen, ancak ismi "Enstitü" olan "İleri Teknoloji Enstitüsü" benzeri gariplikler yaratılacaktır. 9.4.1991 günlü 3708 Sayılı Yasa ile,2547 Sayılı Yasanın 3. Maddesine sokuşturulan İleri Teknoloji Enstitüsü; özellikle teknoloji alanlarında yüksek düzeyde araştırma,eğitim-öğretim,üretim,yayın ve danışmanlık yapan, kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip..." yükseköğretim kurumu olarak tanımlanmaktadır. Üniversite tanımı ise; Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma,yayın ve danışmanlık yapan; fakülte,enstitü,yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan..." yükseköğretim kurumu biçimindedir. Tanımlara baktığınızda, iki farklılık göze çarpmaktadır. Bunlardan birisi, üniversitelerin teknolojik alan dışı alanlarda görev yapacaklarıdır. İkincisi ise, üniversitelerin birimlerden oluşurken, İleri teknoloji Enstitüsünün, fakülte,enstitü,yüksekokul vb. birimlere sahip olamayacağı gibi bir sonuç çıkmaktadır. Oysa ki, 11.07.1992 günlü 3837 Sayılı Yasa ile kurulan Gebze İleri teknoloji Enstitüsü çatısı altında "Fen Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Mimarlık Fakültesi,sijşletme Fakültesi Teknik Eğitim Fakültesi, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü" yer alırken, İzmir İleri teknoloji Enstitüsü çatısı altında ; "Fen Fakültesi, Mühendislik Fakültesi,Mimarlık Fakültesi ile Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü" kurulmuştur. "Özellikle teknoloji alanlarında" çalışacakları söylenen YTE, sosyal bilim alanlarına yayılırken, öte yandan da "Enstitünün Enstitüsü" gariplikleri yaratılmaktadır. Dedığımız gibi, YÖK Sistemi, kişilerin özel niyet ve örtük amaçlarına olanak tanıyıcı biçimde, tam bir kargaşa içinde düzenlenmiş ve içinden kimsenin çıkamaması olanağı yaratılarak, istenilenin gerçekleştirilmesine açık bir konuma getirilmiştir.

1982 Anayasası, bilindiği gibi, 2547 Sayılı Yasadan,bir yılı aşkın süre sonra yürürlük kazanmıştır. Özel/vakıf üniversite ile ilgili düzenleme, Anayasanın 130 uncu maddesine .ikinci ve son paragraf olarak sokulmuştur. Buna göre vakıflara yükseköğretim kurumları kurma olanağı tanınmıştır. Yasada gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak koşulu ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetiminde olmak üzere yükseköğretim kurumlarının kurulabileceği Anayasal hükme bağlanır, vakıflar tarafından kurulacak yükseköğretim kurumlarına, mali ve yönetsel açıdan serbesti tanınırken, akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik konularında, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere uyma zorunluluğu getirilmiştir.

Anayasada vakıflar için getirilen olanak "yükseköğretim kurumu" kurmak iken, amaç "vakıf üniversitesi" kurmak olduğundan, 2547 Sayılı Yasada varolan üniversitenin "kamu tüzelkişiliğine sahip olması" kuralı ile "yasa ile kurulur" ilkesi, özel/vakıf üniversitelerinin yasa ile ve "kamu tüzelkişisi" olarak tarih sahnesine çıkartılmasına yönelinmiştir. Daha önce, YÖK'ün izni ve onayı ile "üniversite" sanını alan vakıf yükseköğretim kurumlarının önünün, Anayasa Mahkemesi tarafından kesilmesinden sonra, bu engel, bu kez özel tüzel kişilik olması gereken vakıf yükseköğretim kurumlarının, kamu tüzelkişiliğe sahip, özel kuruluşlar olarak çıkmasına olanak verilmiştir. Yani, mali ve yönetim açısından, özel tüzel kişilik sahibi, ancak, kamusal olanakların, kamusal ayrıcalık ve kaynakların kullanımı bakımından ise, "kamu tüzelkişiliğe" kavuşturulmuşlardır. Bütün bu oyunlar, bu cambazlıklar, Anayasasında "hukuk devleti" denen bir ülkede, Türkiye'de gerçekleştirilmiştir. Vakıf yükseköğretim kurumları, yasa ile bu kez üniversite adı altında ortaya çıkmış, Anayasaya aykırı olarak belirlenen yöneticilerine "rektör,dekan,vb" sanlar verilmiş, bunlar devlet üniversite temsilcilerinin oluşturduğu kurullara katılma, vakıf üniversitesi araçlarına kırmızı ve resmi plaka takılır olmuştur. Vakıf Üniversiteleri konusunda, Anayasa Mahkemesi önünde yürütülen savaşımlar ve bu savaşım sırasında Anayasa Mahkemesi kararlarını yukarıda özetlemeye çalışmıştık. Bu konuda, kurumların, hukuk devletinin gereğini yaptıkları kanısında değiliz. Özel ilişkiler ve özel amaçlar, hukuk devleti ilkesinin yerine egemen olmuş ve sonuçta, bir garabet yaratılmıştır. Bu garabetin nasıl ve nerede sonlanacağını, şimdiden kestirmenin olanağı bulunmamaktadır. Bununla birlikte, daha şimdiden, sayıları giderek artan özel/vakıf üniversitelerinin Üniversitelerarası Kurula girmeleri, tartışılan konu olarak kamuoyuna sunulmuştur. Sorunun temelini inme yerine, yapay ,göstermelik bir tutum sergilenmesini de, YÖK Sisteminin üniversitelere yakışan tutumdur.

2547 Sayılı Yasaya, vakıf yükseköğretim kurumları ile ilgili düzenleme, 1982 Anayasasının yürürlüğe girmesinden,yaklaşık on ay sonra girmiştir. 19.8.1983 günlü 2880 Sayılı Yasa ile, 2547 Sayılı Yasada,kapsamlı değişiklik ve ekler getirilmiştir. Bu yasa ile,2547 Sayılı Yasanın 6, 7, 8, 9, 10, 13, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 41, 42,, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 56, 58, 65, 66, 67, 68 ile Geçici 19 maddeleri değiştirilirken, Ek 2, 3,4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14,15 maddeleri eklenmiştir. Görüldüğü gibi, 6 Kasım 1981'de, Yükseköğretimi düzenlemek amacı ile, geçmişte edinilen tüm deneyim,gelenek ve yazılı olmayan kuralları ortadan kaldıran bir düzenlemenin, 64 maddesinden 40 maddesi, uygulamanın üzerinden iki yıl bile geçmeksizin değiştirilirken, buna 14 ek madde getirilmiştir. Tek başına bu bile, 2547 Sayılı YÖK sisteminin, ne denli tutarsız olduğunun kanıtını oluşturmaktadır.

2880 Sayılı Yasa ile getirilen Ek Madde 2 vakıf yükseköğretim kurumlarını tanımlamaktadır. Buna göre; Vakıflar, kazanç amacına yönelik olmamak şartıyla, mali ve idari hususlar dışında akademik çalışmalar, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik

yönlerinden bu yasada gösterilen usul ve esaslara uymak kaydıyla .yükseköğretim kurumları veya bunlara bağlı birimlerden birini veya birden fazlasını kurabilirler.

Bu değişiklikten zaman geçirmeksizin yararlanan YÖK Başkanı ve Bilkent Üniversitesi Sahibi Prof.Dr. İhsan Doğramacı olacaktır. Anayasanın yürürlük kazanmasından iki yıl, 2880 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikten 16 ay sonra,12.12.1984'te "Bilkent Üniversitesi",ilk vakıf üniversitesi olarak kurulur. Arkasından "yükseköğretim kurumu" ile "üniversite" kavramları çerçevesinde yapılan tartışmalar, çözümü getirir. Prof.Doğramacı, bu tartışmalara son getirici, kendi vakıf üniversitesine, kendisi tarafından üniversite adının verilmesine olanak verecek Ek 2. Maddeye aşağıdaki fıkrayı ekletir. Eklemede kullanılan araç 15.6.1989 günlü 369 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname 'dir:

"Vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarına, Yükseköğretim Kurulu kararı ile, ancak bu kurumun en az iki fakülteden oluşması,ve fen ve edebiyat alanları ile ilgili eğitim programlarının bulunması, eğitim-öğretim ve araştırma düzeyinin en az o ilde, o ilde üniversite yoksa en yakın ilde bulunan Devlet üniversitelerindeki eğitim ve araştırma düzeyinde olması şartıyla "üniversite" adı verilebilir. "

Amaç, vakıf yükseköğretim kurumu kurmak değil, üniversite adı altında kamu kaynak.ayrıcılık ve olanaklarını kullanmak olduğundan, buna olanak verici, yeni bir değişiklik yapılır. 9.4.1991 günlü 3708 Sayılı Yasa ile,yukarıdaki paragrafın yeni biçimi aşağıdadır:

"Vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının en az iki fakülteden oluşması,fen ve edebiyat alanlarıyla ilgili eğitim programlarının bulunması ve eğitim-öğretim ve araştırma düzeyinin en az o ilde, yoksa en yakın ildeki Devlet üniversitesindeki eğitim-öğretim ve araştırma düzeyinde olduğunun tespiti halinde, kanunla "üniversite" adı verilebilir. Vakıflarca kurulmuş bir yükseköğretim kurumunun yukarıda sayılan niteliklere sahip olup olmadığını belirten esaslar Milli Eğitim Bakanlığının ve Devlet Planlama Teşkilatının uygun görüşü alınarak, Yükseköğretim Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelik ile belirlenir."

YÖK Başkanı olarak üniversitelerin patronu olan Prof .Doğramacı, kendi vakıf üniversitesini kurmasının ardından, başka vakıf üniversitesi kurulmasının iplerini de kendi elinde tutmanın elden gelen çabasını göstererek., amaçlarını başarmaktadır. Kendisi ile rekabet edebilecek vakıf üniversitelerinin kurulmasını da,hem KHK ve hem de yasa ile,avuçlarının içinde tutmak istemektedir.

Bu arada, bu yasal düzenlemeler ve değişiklikler nedeni ile, 12.12.1984 günü kurulan Bilkent Üniversitesi, bu kez de, 7.3.1992 günlü 3785 Sayılı Yasa ile kurulur. Yani, Bilkent Üniversitesi, 8 yıl boyunca yasal dayanaktan yoksun yada tartışmalı olarak varlığını sürdürür, öğrenci kabul eder, mezun verir, kamu kaynaklarını ayrıcalıklarını, ola-

naklarını kullanır. 12 Eylül 'ün hukuk anlayışı, buna benzer yasadışı uygulamalara, kurumlaşmalara örnek olmayı sürdürdü. Özel televizyonların, Anayasa kurallarının varlığına karşın yayımını sürdürmesi, buna verilecek örneklerden biridir. İlk özel televizyon yayımının sahibinin Cumhurbaşkanı'nın oğlu olması, bu türden bir uygulamaya olanak verdi ise, YÖK'ün patronunun, aynı zamanda Bilkent Üniversitesi'nin sahibi olması, bu karakteri işleyişe olanak verdi.

3708 Sayılı Yasa ile eklenen yukarıdaki paragraf da, bu kez Anayasa Mahkemesi'nin 29.6.1992 günlü kararı ile ortadan kaldırılır. İptal gerekçesini, yukarıda özetlemiştik. Anayasa Mahkemesi, bu kararı ile, bir yandan Ek 2. Maddenin anılan paragrafını ortadan kaldırırken, öte yandan vakıf üniversitelerinin, kamu tüzelkişiliğine sahip olarak yasa ile kuruluşuna da, tüm kapıları arkasına kadar açmıştır. Anayasa Mahkemesi kararı ile, meşrulaşan özel/vakıf üniversitelerinin sayıları, giderek artmaktadır.

TÜMÖD, bu karmaşa, kavram kargaşası, yasa dışılıkları, zaman zaman kamuoyuna, zaman zaman yetkili kurum ve kurullara taşımış, açıklamalarda bulunmuştur. Buna karşın, bu sorunların çözümünden sorumlu olanlar, "arabanın duvara çarpmasını" bekleyen bir görünüm sergilemişlerdir. Anayasa Mahkemesine başvurunun, Cumhurbaşkanı ve ana muhalefet partisi ile belirli sayıdaki milletvekillerine özgülenmesi, yurttaşlara ve onların örgütlerine başvurunun olanaksız kılınması , Danıştay ve İdare Mahkemelerine bile başvurunun çok belirgin olmayan "doğrudan çıkar ilişkisinin bulunmasına" dayandırılmak istenilmesi, bu alanda yapılması gereken hukuksal savaşımları, en alt düzeye indirmekte, hatta, çoğu kez caydırıcı olmaktadır. Bununla birlikte TÜMÖD, elden geldikçe, YÖK ve YÖK sistemini yasa ve hukuk devleti temeline oturtmanın çabalarını sergilemiştir. Bunlardan birisi de, vakıf üniversiteleri rektör ve temsilcilerinin Üniversitelerarası Kurula katılmaları konusu olmuştur.

2547 Sayılı Yasanın 11/a maddesi, "Üst Kuruluşlar"dan "Üniversitelerarası Kurulu(ÜAK)" düzenlemektedir. Buna göre ÜAK; üniversite rektörleri, Genelkurmay Başkanlığı 'nin silahlı kuvvetlerden dört yıl için seçeceği bir profesör ile her üniversite senatosunun o üniversiteden dört yıl için seçeceği bir profesörden oluşmaktadır.

ÜAK; yükseköğretim planlaması çerçevesinde, üniversitelerin eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın çalışmalarını eşgüdümlemek, uygulamaları değerlendirmek .Yükseköğretim Kurulu'na ve üniversitelere önerilerde bulunmak; örgüt ve kadro yönünden ve YÖK'ün kararları doğrultusunda üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimini karşılayacak önlemleri önermek; üniversitelerin tümünü ilgilendiren eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın çalışmaları ile ilgili yönetmelikleri hazırlamak yada görüş bildirmek; aynı yada benzer nitelikteki fakültelerin yada üniversitelerin yada fakülterlere bağlı öteki yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretimine ilişkin ilkeler ve süreler arasında uyum sağlamak; doktora ile ilgili esasları saptamak ve yurt dışında yapılan doktoralara, doçentlik ve profesörlük sanlarını değerlendirmek; doçentlik sınavlarını düzenlemek

ve ilgili yönetmelik gereğince doçent adaylarının yayın ve araştırmalarının değerlendirilmesi ve doçentlik sınavı ile ilgili esasları belirlemek ve jürileri seçmek; vb. görevleri olan bir kuruldur. Görüldüğü gibi ÜAK, devlete,kamu yönetimine ilişkin kuralları koymak,önermek ve bunları denetlemekle yetkilendirilmiş bulunmaktadır.

TÜMÖD, 16.12.1993 günlü Danıştay Başkanlığı'na başvurarak,ÜAK'a katılan özel vakıf üniversiteleri rektör ve temsilcilerinin üyeliklerinin iptali isteminde bulunur. İstem için öne sürülen nedenler iki temel noktada toplanmaktadır. Bunlardan ilki, Anayasanın 130. Maddesinin son paragrafı ile 2547 Sayılı Yasanın Ek Madde 2 de yer alan ve vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının, yönetim konularında serbestiye sahip olmaları, bu alanda Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için belirtilen hükümler dışında tutulmasıdır. İkinci temel ayrıklık ise, vakıf yükseköğretim kurumu/üniversite rektörü senatosunun, Anayasa ve yasadaki tanım,seçilme ve yetkiler açısından uyum göstermemesidir.

Rektör ve dekanın seçimi ve atanması, Anayasanın 130. Maddesinde tanımlanmaktadır. Buna göre,rektörler Cumhurbaşkanınca.dekanlar ise, Yükseköğretim Kurulunca.yasanın belirlediği yöntem ve esaslara göre, seçilmekte ve atanmaktadır.

14. maddenin yukarıdaki biçiminden önce; "a) Atanması: Üniversite tüzelkişiliğinin temsilcisi olan rektör, Yükseköğretim Kurulunun önereceği, yükseköğretimden sonra en az onbeş yıl başarılı hizmet vermiş, tercihen Devlet hizmetinde bulunmuş, ikisi üniversitelerde görevli profesörlerden olmak üzere, dört kişi arasından Devlet Başkanınca 5 yıl için atanır. Önerilenler atanmadığı ve iki hafta içerisinde yeni adaylar gösterilmediği takdirde Devlet Başkanınca doğrudan atama yapılır. Süresi biten rektör yeniden atanabilir...."

7.7.1992 günlü 3826 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik sonucu uygulamadaki biçimini alan, 2547 Sayılı Yasanın "Rektör" başlığını taşıyan 13. Maddesi ; devlet üniversitelerinde rektörün, profesör akademik sanına sahip kişiler arasından .görevdeki rektörün çağrısı ile toplanacak üniversite öğretim üyeleri tarafından seçilecek adaylar arasında Cumhurbaşkanınca atanır" hükmünü taşımaktadır. Bu atama için, üniversitenin öğretim üyeleri arasında gizli oy ile yapılacak ve en çok oy alacak altı adayın sıralanacağı bir seçim yapılacak ve Yükseköğretim Kurulu, bu altı kişiyi, üç adaya indirerek Cumhurbaşkanına sunacaktır.

Görüldüğü gibi, Anayasada tek bir rektör tanımı varolmasına karşın, 2547 Sayılı Yasanın değişik 13/a maddesi ile üç tür rektörlük yaratılmıştır. Bunlar; devlet üniversitesi rektörü, yüksek teknoloji enstitüsü rektörü ve vakıf üniversitesi rektörü. 2547 Sayılı Yasanın 13/a maddesinin ilk paragrafında vakıflarca kurulan üniversitelerde rektör adaylarının seçimi ve rektörün atanması ilgili müteveli heyete bırakılmıştır.

Yani Anayasaya göre tek olan ve devlet yada vakıf üniversitesi ayırımı yapılmaksız-

zın,Cumhurbaşkanı tarafından seçilen ve atanan tek bir rektörden söz edilmektedir. Buna karşın, 2547 Sayılı Yasa ile devlet üniversitesi rektörü, yüksek teknolojisi enstitüsü rektörü ve vakıf üniversitesi rektörü olarak üçlü bir ayırım yapılmakta ve vakıf üniversite rektörünün seçim ve ataması, Anayasadan ayrı bir biçimde, mütevelli heyete bırakılmaktadır.

2547 Sayılı Yasanın 13/a maddesi, rektöre devlet üniversiteleri yada ileri teknoloji enstitüsü tüzelkişiliğini temsil yetkisini vermişken,aynı yasanın Ek.5 maddesi, vakıf yükseköğretim kurumları tüzelkişiliğini temsil yetkisini "mütevelli heyete" bırakmaktadır. Yine aynı maddeye göre, vakıf yükseköğretim kurumlarının yöneticileri,YÖK'ün olumlu görüşü alınarak .mütevelli heyetçe yapılmaktadır. Vakıf tarafından kurulacak yükseköğretim kurumu organları ise; Ek. Madde 12'ye göre, "akademik kurul", "yönetim kurulu" ve "en yüksek yönetici" olarak sıralanmakta ve aynı madde ile, bu organların, sırası ile "senatoların", "üniversite yönetim kurulunun" ve "rektörün" yetkilerini kullanacağı ve görevlerini yapacağı belirtilmektedir. Buna karşın vakıf yükseköğretim kurumlarının dekan, fakülte kurulu, fakülte yönetim kurulu,enstitü müdürü,enstitü kurulu ve enstitü yönetim kurulu benzeri organların belirlenmesini ve atanmalarını ise, hükümsüz bırakmıştır. Bu boşluk ise, karmaşıklıktan yararlanılarak, Mütevelli Heyet tarafından giderilmektedir. Görüldüğü gibi, 1983'de 2880 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik ve eklenen maddelerde bile, vakıflarca kurulabilecek kurumların, üniversite olmayacağı, yükseköğretim kurumu olabileceği, örtülü bir biçimde kabul edilmektedir. Böyle olmasa idi, açıktan vakıf tarafından kurulacak yükseköğretim kurumunun organları "senato.üniversite yönetim kurulu ve rektör" olarak tanımlanırdı. Ek Madde 12'yi bir başka açıdan yorumlamak istediğimizde ise, vakıf yükseköğretim kurumunun organlarının, senato .üniversite yönetim kurulu ve rektörün yetkilerin kullanacağı ve görevlerini yapacağı benzeri bir hüküm getirilmezdi. Çünkü, diyelim, vakıf yükseköğretim kurumu, tek bir yüksekokul olsun. Bu durumda, yüksekokul organlarının, senato .üniversite yönetim kurulu ve rektörün yetkilerini kullanmasına ve görevlerini yapmasına olanak verici hükümlere gerek olabilir miydi?

Bu konuda gerçek niyeti ortaya koyan düzenleme de, 2547 Sayılı Yasanın Ek Madde 8'dir. Bu maddeye göre; vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarındaki akademik organlar, Devlet yükseköğretim kurumlarındaki akademik organlar gibi düzenlenecek ve onların görevlerini yerine getirecektir.

YÖK'ün ve sistemin patronu olan Prof .Doğramacı 'nın asıl amacı, kendi özel üniversitesini kurmak olduğundan, bu amacına olanak tanıyıcı yasal düzenlemeleri, bazen açıktan, bazen de örtülü biçimde kurallaştırmış ve bu nedenle de, 2547 Sayılı Yasayı, içinden çıkılmaz,uzmanının bile çözümlemesine olanak tanımayacak bir yasa karmaşası yaratma becerisini, ustaca sergilemiştir.

TÜMÖD;Danıştay Başkanlığına, 16.12.1993 günü başvuruda bulunarak; özel vakıf üni-

versiteleri rektör ve temsilcilerinin Üniversitelerarası Kurula katılmalarının önlenmesi isteminde bulunmuştur. TUMÖD, başvurusunda; Vakıf üniversite rektörlerinin, fakülte dekanlarının, kurul üyelerinin mütevelli heyetçe atanmasını; Vakıf üniversitesi rektörünün, anılan kuruluşun tüzelkişiliğini temsilden yoksun bulunmasını; gerekçe olarak göstererek; " ...vakıf yükseköğretim kurumları mütevelli heyetleri tarafından atanan ve ismine "rektör" yada "dekan" denilen kimselerin, Anayasada ve 2547 Sayılı Yasada tanımlanan ve özellikleri ile seçilme ve atanma yol ve yöntemleri tanımlanan rektör ve dekanlarla, akademik organlarda yada yönetim organları ile hiçbir ilişkisi bulunmamaktadır. Cumhurbaşkanı ve YÖK tarafından, yasadaki yol ve yöntemlere göre seçilmeyen ve atanmayan rektör, rektör yardımcısı, dekan vb. kimselerden oluşan bir kurulun da, senato olarak nitelenmesi ve Üniversitelerarası Kurula katılan üyeyi belirlemesi Anayasaya ve yasalara aykırılık taşımaktadır." demektedir.

Başvuruda şu noktaların altı da çizilmektedir: "Üniversitelerarası Kurul akademik bir kurul olup, üniversiteler üstü bir kuruldur. Üniversitelerin eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın çalışmalarını eşgüdümlemek, uygulamaları değerlendirmek, YÖK'e ve üniversitelere önerilerde bulunmak; örgüt ve kadro yönünden ve YÖK kararları doğrultusunda üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimini karşılayacak önlemleri önermek; üniversitelerin tümünü ilgilendiren eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın çalışmaları ile yönetmelikleri hazırlamak yada fakültelele bağlı öteki yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretimine ilişkin ilkeler ve süreler arasında uyum sağlamak; doktora ile ilgili kuralları belirlemek ve yurt dışında yapılan doktoraları, doçentlik ve profesörlük sanlarını değerlendirmek; doçentlik sınavlarını düzenlemek ve ilgili yönetmelik gereğince, doçent adaylarının yayın ve araştırmalarının değerlendirilmesini ve doçentlik sınavı ile ilgili kuralları belirlemek ve jürileri seçmek ve 2547 sayılı yasa ile kendisine verilen öteki görevleri yapmakla ödevli bir kurulun, yasada belirlenen tanımlara uymaz kişilerle oluşması, yasalara aykırılık taşıdığı gibi, üyelerimizin çıkarlarını da yakından ilgilendirmektedir. İptal istemine konu olan olay, Üniversitelerarası Kurula katılan vakıf/özel üniversite rektör ve temsilcisinin katılmasıdır. Anayasa ve yasadaki tanıma uymayanların katıldığı Üniversitelerarası Kurul, akatlık taşımaktadır."

Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına, karşı açılan ve Danıştay Beşinci Dairede E.1994/287 numaralı dosyada işlem gören davaya, Bilkent Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı, 7.3.1994 günlü başvurusu ile, davaya katılma ve davanın reddi isteminde bulunur. Görüldüğü gibi, davaya katılma isteminde bulunan, TUMÖD'ün dava dilekçesinde de belirttiği gibi, üniversite tüzelkişiliğinin temsilcisi olmayan rektörlük değil, tüzelkişiliği temsil eden Mütevelli Heyet Başkanlığı olmuştur. Bilkent Üniversitesi, davaya katılma istemini; "açılan bu davanın doğrudan vakıf üniversitelerini ilgilendirildiği; vakıf üniversitelerini üniversite kavramının dışına çıkaracak bir uy-

gulamayı ereklediği; konunun doğrudan Bilkent Üniuersitesinin hakkını etkilediği" gerekçesine dayandırmaktadır.

Katılım isteminde bulunan Bilkent Üniuersitesi, dava konusu ile TMD'n ve üyelerinin bir çıkar ilişkisinin bulunmadığını .TMD'n ye sayısının sınırlılığı nedeni ile .ğretim ye ve yardımcılarını temsil edemeyeceğini .dava açma süresine uyulmadığını ileri sürerek, davanın usulden reddedilmesini istemiştir. Müteveli Heyet; "vakıflarca kurulan yükseköğretim kurumlarının, Devletçe kurulanlar gibi yasa ile kurulmaları koşulu ile niuersite olacaklarını; Devlet niuersiteleri gibi yükseköğretimde eğitim-ğretim hizmeti ve iklelerini; bu bakımdan Devletin eğitim-ğretim yükünün bir bölümünü, kar amacı gütmeden üstlenerek kamu hizmeti yaptıklarını; yine Devlet niuersiteleri gibi kamu tüzelkişiliğine sahip olduklarını " sıraladıktan sonra, "vakıf niuersitelerinin rektör ve dekanlarının, Devlet niuersitelerinin rektör ve dekanları ile aynı yöntemle seçilip atanmalarının biçimsel olduğunu; bu farklılığın ise, Anayasaca ve 2547 Sayılı Yasanın Ek Madde 2'de benimsendiğini; ister Devlet, ister vakıflar tarafından kurulan niuersiteler arasında bir farklılık olmadığını; kurucuları farklı olan bu iki niuersiteden vakıf niuersitelerinin yönetim ve mali yönden kendilerine özgü sistemlerinin tek farklılık olduğunu; bu farklılığın ,vakıf niuersitelerinin .niuersite olduklarını gerçeğini ortadan kaldırmadığım; yaratılan bu farklılık nedeni ile.vakıf niuersitelerinin her düzeyde yöneticilerle öteki personelini gvlelendirmeyi kendi organları eliyle gerçekleştireceğini; yasakoyucunun vakıf niuersitelerinin yönetim bakımından Devlet niuersitelerinden farklı olmalarını bilerek kabul ettiğini; vakıf niuersitesi rektörlerinin atanmasındaki farklılığın 2547 Sayılı yasa ile ayrıca düzenlendiğini; vakıf niuersitesi yöneticilerinin atanma yönteminin 2547 Sayılı Yasanın 5. Maddesinin 2. Fıkrasınca belirlenmiş olduğunu; bu tür belirlemeler dışında, ayırım yapılmaması gereken konularda ise yasada "niuersite", "rektör", "fakülte" gibi genel tanımların kullanıldığını; niuersitelerarası Kurulun oluşumunda yalnızca niuersite rektörleri ve niuersite senatolarının seçeceği birer profesörden söz edilmekte olduğunu; vakıf niuersitelerinin de bu kurula ye olmalarının kabul edildiğini; rektör sanının yalnızca Cumhurbaşkanı'nın ataması ile verilmediğini; 2547 Sayılı Yasanın 13/a maddesinin müteveli heyetçe atanan vakıf niuersiteleri rektrlerinden söz ettiğini; rektör olmak için Cumhurbaşkanı atamasının koşul olmadığını; vakıf niuersitelerinin rektörlerinin Devlet niuersitelerinin rektörleri ile aynı yetkiye sahip olup, aynı görevleri yapmakta olduklarını ve niuersite rektörlerinin yesi olduğu niuersitelerarası Kurula da ye ayarak katılabileceklerini; bu katılmanın vakıf niuersitesi rektörünün görevi olduğunu; niuersitelerarası Kurula,tüzelkişiliği temsil eden rektörlerin katılacağına ilişkin bir hüküm bulunmadığını; niuersitelerarası Kurula katılan her rektörün kendi niuersitesini temsil etmekte olduğunu; vakıf niuersitesi rektörlerinin müteveli heyetin hizmetlisi, memuru olduğunun garipsenmemesi gerektiğini ;vakıf niuersitesi yöneticilerinin süreleri dolmadan görevlerinden alınmalarının olağan olduğunu, bunlar için de, Devlet niuersitelerinin yöneticileri için varolan güvencenin varolduğunu; vakıf niuersitelerinin de senatolarının

olacağını ve olduğunu; atanma yöntemindeki farklılığın vakıf üniversitesi organlarının yok kabul etmesine neden olmaması gerektiğini; Üniversitelerarası Kurulun öneri ve görüş bildiren bir organ olduğunu, yürütme görevinin bulunmadığını; vakıf üniversitesinin Üniversitelerarası Kurula katılmasının eğitim-öğretim, araştırma bakımından tüm üniversitelerin eşgüdüm içinde çalışmalarını sağlayan bir temel oluşturduğunu; davanın düşünülmeden, bazı olumsuz duygulardan, vakıf üniversitelerini hasım üniversiteler gibi düşünerek açılmış olduğunu, bunun ülkenin yükseköğretimine hiçbir yarar sağlamayacağını, yalnızca bazı duyguları okşayacağını; davanın kabulünde kamu yararı olmayacağını" sıralamıştır.

Davanın muhatabı Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı ise, Bilkent Üniversitesi Mütavelli Heyet Başkanlığı'ndan 4 gün sonra, 11 Mart 1993'de, savunmasını sunar. Görüldüğü gibi, davanın açılması sırasında taraf olmayan Bilkent Üniversitesi davalı Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'ndan önce davranmış bulunmaktadır. Bu bile, özel/vakıf üniversitesi ile YÖK ve Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'nın ne denli iç içe olduğunu kanıtlamaktadır. Davalı Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı, davadan Bilkent Üniversitesini bilgilendirmiş ve kendisinden önce, Bilkent Üniversitesi Mütavelli Heyetinin yargı sürecine katılma girişiminde bulunmasına katkıda bulunmuştur.

Bu birliktelik ve işbirliğinin varlığı, Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'nın savunmasının gözden geçirilmesi sırasında daha bir belirginleşmektedir. Çünkü, her iki savunma da, gerek "usul", gerekse "esas" konularında aynılık taşımaktadır.

Üniversitelerarası Kurul, 29.3.1993 günlü " vakıf üniversite rektör ve temsilcilerinin Üniversitelerarası Kurul toplantılarına alınmamasını" içeren Dernek başvurusuna, yanıt vermediklerini, bu nedenle, başvuru tarihinden altmış gün sonra, yine 60 gün içinde dava açılması gerekirken bu süreye uyulmadığını; ayrıca Demeğin, hukuken korunması gereken bir çıkarının bulunmadığını, yargı denetimi dışında kalması gereken bir idari işleme karşı açılması nedenlerini ileri sürerek, davanın usulen reddedilmesini istemiştir.

Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı, esasa ilişkin karşı çıkışında ise; "yasa ile kurulmak koşulu ile vakıfların üniversite kurabileceklerini, bunların kamu tüzelkişiliğine sahip olduklarını; kurucularının devlet yada vakıf olmasının bu kurumların görev ve işlevlerinde herhangi bir farklılık yaratmadığını; Devlet ve vakıf üniversiteleri açısından farklılığın, 2547 Sayılı Yasaca, üniversite rektörleri ile üniversite yöneticilerinin atanması konularında yaratıldığını; üniversitelerin tümünü ilgilendiren konularda hiçbir ayırım yapılmadığını; Üniversitelerarası Kurulun oluşumunun üniversite rektör ve üniversite senatolarının seçeceği profesör temsilcilerinden olduğunu, böylece vakıf üniversitelerinin de bu kurula üye olmalarının kabul edildiğini; vakıf üniversitesi rektörlerinin Devlet üniversitesi rektörleri ile aynı yetkiye sahip olduklarını; vakıf üniversitesi rektörle-

rinin Üniversitelerarası Kurulda kendi üniversitelerini temsil ettiklerini" dile getirerek, , davanın bu nedenlerle reddini istemiştir.

TÜMÖD, Üniversitelerarası Kurul ile davaya katılma isteminde bulunan Bilkent Üniversitesi savunmalarına, 10.04.1994 'de yanıt vermiştir. TÜMÖD, yanıtında;" dava açma süresi konusunda yapılan karşı çıkmanın, üniversitelerarası Kurul üyeliğinin, süreklilik göstermeyen .belirli bir tarihe bağlı olmayan üyelik olduğunu; açılan her yeni üniversite ile Üniversitelerarası Kurul üyelerini yeniden biçimlediğini; davaya katılma isteminde bulunan Bilkent Üniversitesi'nin, dava dilekçesinde ileri sürüldüğü gibi, tüzelkişiliğin sahibi olmayan Bilkent Üniversite Rektörlüğü tarafından değil, Bilkent Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı tarafından davaya katılma isteminde bulunduğunu, bunun da kendi savlarını güçlendirdiğini,haklılık kazandırdığını; dava açmanın belirli sayıya özgülenmediğini, Üniversitelerarası Kurul'un dernek üye sayısını,gerçeğin oldukça altında göstererek, Yüce Yargı organının etkilemek istediğini; bütün bunların ise, dava konusu kılınan Anayasa ve yasalara aykırılığı gizleme çabasından başka bir anlam içermediğini; Derneğin taraf olamayacağı savının ise, Üniversitelerarası Kurulun öğretim üyelerini ilgilendirir kararlar almadıklarını söyleme anlamına geldiğini.,bunun ise gerçeklik taşımadığını; Üniversitelerarası Kurulun bir akademik kurul olduğunu, alınan kararların öğretim üyeleri açısından yaşamsal önem taşıdığını, Üniversitelerarası Kurulun pek fazla önem taşımadığı, hemen hiçbir öğretim elemanının çıkarını ilgilendiren kararlar almamakta ise, Bilkent Üniversitesi adlı kuruluşun bu kurulda temsil edilme,yer alma çabası içinde bulunmasını açıklamakta zorluk çekileceğini; Bilkent Üniversitesi rektörü olarak kendisini tanımlayan ve buna karşın kendi kurumunu temsil etme hakkına sahip olmayan birinin Üniversitelerarası Kurulda bulunma isteğinin, bu önemsizlikten kaynaklanıyor olmadan ileri geldiğini söylemenin mantıksal geçerlilik taşımadığını; davanın aslının, Üniversitelerarası Kurula katılan özel vakıf üniversitelerinin rektörleri ile temsilcilerinin, Anayasa ve yasalarda tanımlanan özellikleri taşıması gerçeği olduğunu; davalı Kurul Başkanlığı ile davaya katılma isteminde bulunan Bilkent Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığının bu gerçeği ve aykırılığı giderici değil, pekiştirici kanıtlar ortaya koyduğunu;istenilenin yargı organlarının idarenin yerine geçerek karar vermesi olmadığını; yürütme görevini yerine getiren Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'nın, her toplantı için, toplantı listesi düzenlerken, yasalarda gösterilen biçim ve esaslara uygun davranmadığını,; davanın konusunu bunun oluşturduğunu; Üniversitelerarası Kurul Başkanlığının anayasal ve yasal tanımlara uymayan ve üniversitelerinin tüzelkişiliğini temsil yetkisi bulunmayan kimseleri toplantılara çağırarak, Kurulun yasallığını tartışmalı kıldığını; düzeltilmesi gereken idari işlemin bu olduğunu; Üniversitelerarası Kurul Başkanlığının yasalara aykırı davranarak oluşturduğu idari işlem ve kararlarına "yasal dokunulmazlık" kazandırmak istediğini.buna ise hakkının bulunmadığını; tartışma konusu kılınanın vakıf üniversitelerinin yasal olup-olmadığı değil dava konusunun, özel vakıf üniversitesi rektörlerinin üniversitelerinin tüzelkişiliklerini temsil etmediklerini, atanma ve görevden alma açısından Anayasadaki ve 2547

Sayılı Yasadaki ilgili hükümlere aykırılık taşımasından kaynaklandığını; Anayasa ve 2547 Sayılı Yasanın üniversite rektörlerinin görev,yetki ve atanma ile görevden alınma yöntemlerini açık bir biçimde tanımlamış bulunduğunu,aykırılıkların bu alanlarda kendisini gösterdiğini; idari işlemlerin anayasa ve yasalara aykırılık taşıyamayacağını; kendi kurumunu temsil yetkisi olmayan birinin, tüzelkişiliğin temsilcilerinden oluşan Üniversitelerarası Kurulda işinin olmaması gerektiğini; davalı ve davaya katılma isteminde olan kurumun, davanın asıl konusunu gözlerden kaçırmak çabası içine girdiklerini; Üniversitelerarası Kurulun,özel vakıf üniversiteleri senatosunu oluşturan dekan ve yüksekökol müdürleri hakkındaki savlara ise, verecek yanıt bulamadığını; vakıf üniversitelerinde Senato değil, akademik kurul bulunduğunu, bunun ise Üniversitelerarası Kurul üyesi seçme yetkisinden yoksun bulunduğunu; Bilkent Üniversitesi'nin dilekçesinde de bu nedenle, açılan davaya katılma isteminde Bilkent Üniversitesi Rektörlüğünün değil, Bilkent Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığının bulunmasının, tek başına dava konusunun haklılık taşıdığına kanıtını oluşturduğunu;açılan bir davada taraf olma,temsil etme yetkisi bulunmayan vakıf üniversitesi rektörlüğünün, Üniversitelerarası Kurula hangi sıfatla ve temsil yetkisi ile katıldığının açıklanması gerektiğini, "sıfatım rektör" denilerek, bu türden kurullara katılmanın hiç bir yasal ve mantıksal gerekçesinin bulunmadığını; Bilkent Üniversitesi rektör,dekan, yüksekökol müdürleri ile senato ve benzeri kurullarının, Anayasa ile 2547 Sayılı Yasada tanımlanan makara,kurul ve kurumlara aykırı olduğunu, sorunun ve davanın buradan kaynaklandığını; üniversitelerin temel görevlerinden birinin, hukuk devletini savunmak olduğunu, bunu yapma yerine, kendi yasa dışılıklarını gizleme,sürdürme çabası içine girilmesinin, anılan kurul ve kuruluşları yaralayacağını; anayasa ve yasalara aykırılık savını ileri sürmenin "menfi duygu" taşımak ile nitelenmesinin, anlamsız ve polemik çabası içine girme olduğunu; " ileri sürerek davanın kabulünü istemiştir.

Danıştay 5. Dairesi, E.1994/287, K.1994/2132 sayılı dosyada işlem gören davada, TÜMÖD'ün, Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'nın ve davaya katılma isteminde bulunan Bilkent Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı'nın dilekçelerine verdiği karşılıktan 5 gün sonra, büyük bir hızla, 15.4.1994 'da karara varmıştır. Varılan karar, bir yandan Bilkent Üniversitesi Mütevelli Haeyet Başkanlığının davaya katılma istemi kabul edilirken, öte yandan da, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Yasası'nın 2. Maddesinin 2. Fıkrasında yer alan "idari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari Mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler" hükmünü gerekçe göstererek, davanın vakıf üniversiteleri rektör ve temsilcilerinin, bu kuruldan çıkartılmalarına ve üyeliklerinin iptaline karar verilmesini istemekte olduğu, bunun ise idari işlem tesisi niteliğini taşıdığını ileri sürerek, davanın incelenmeksizin reddine biçiminde olmuştur.

Kararın Değerlendirilmesi: Dava, vakıf üniversiteleri rektör ve temsilcilerinin durunu tartışmak, vakıf üniversitelerinin yasal konumlarını irdelemek amacı taşımamaktadır. Dava, Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı tarafından vakıf üniversiteleri rektör ve temsilcilerinin Üniversitelerarası Kurul toplantılarına katılmalarına yönelik eylem ve işlemin hukuka uygunluğunun denetim konusu yapılması istemi ile açılmıştır. Dava, vakıf üniversitesi rektör ve temsilcilerinin, yasanın tanımladığı niteliklere sahip olmamasına karşın, bir kurulda görev yapmalarından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, dava, eylem ve işlem sahibi Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'na karşı açılmıştır. Dava, inceleme konusu yapılmaksızın reddedilmiştir. Oysa ki, davanın incelenmesi ve hukuka uygunluğun denetim konusu kılınması gerekirdi. Ortaya konan görüşler, karşı çıkışlar, vakıf üniversitesi rektör ve temsilcilerinin Anayasa ve 2547 Sayılı Yasada tanımlanmış nitelikleri belirlenmiş rektör ve temsilcileri ile benzerlik taşımadığı gerekçesi ile açılmıştır. Günümüzde, biri üniversite öğretim üyelerinin aday belirlemesi sürecinden sonra, YÖK tarafından Cumhurbaşkanının seçim ve onayına sunulan ve Cumhurbaşkanı tarafından atanan bir rektör, bir de, vakıf üniversitesi mütevelli heyeti tarafından seçilen ve görevlendirilen, adına rektör denilen kimse vardır. Cumhurbaşkanı tarafından atanan rektör, kurumlarının tüzelkişiliğinin temsilcisi iken, vakıf üniversitesi rektörü bu yetkiden yoksun kılınmıştır. Vakıf üniversitesinde rektörün görevini yerine getirmekle görevli "en üst yönetici" bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, vakıf üniversitelerinde Senato değil, Senatonun görevlerini yerine getiren "Akademik Kurul" bulunmaktadır. Kendi kurumlarının tüzelkişiliklerini temsilden yoksun kişilerin, Üniversitelerarası Kurulda, kendi üniversitelerini temsil yetkisine sahip rektörlerle ve üniversite temsilcileri ile birlikte görev yapmasının olanağı bulunmamaktadır. Danıştay, sorunun Anayasa Mahkemesi'ne taşınması aracılık edebilirdi. Bu da yapılmamış ve sorun incelenmeksizin, reddedilmiştir. Bu ise, Türkiye'de hukuk devleti yaratımının oldukça güç olduğunu, bir kez daha gözler önüne sermektedir.

E. İki Dönemden Fazla Rektörlük Yapma Girişimlerine Karşı Açılan Dava:

2547 Sayılı Yasanın ilk biçiminde üniversite rektörünün atanması; Yükseköğretim Kurulu(YÖK)'nun önerisi üzerine, Devlet Başkanı(Cumhurbaşkanı) tarafından gerçekleştiriliyordu. YÖK tarafından önerilecek dört rektör adayında aranacak nitelikler; yükseköğretimden sonra en az onbeş yıl başarılı hizmet vermiş, tercihen Devlet hizmetinde bulunmuş, ikisi üniversitelerde görevli profesör olarak sıralanmakta idi. Yani, üniversite rektörü olmak için, akademik san ve üniversitede bulunur olmak gerekmiyordu. Özel ve kamu hizmetinde onbeş yıl başarılı hizmet vermiş olmak, rektör olmak için gerekmekte idi. "Başarılı hizmet vermiş olmanın" ölçütü de, YÖK'e bırakılmıştı. Tek ortak ölçüt, yükseköğretimli olmak ile onbeş yıl hizmette bulunmak idi.

YÖK sisteminin yaratıcısı ve YÖK'ün patronluğunu 21 Aralık 1981 ile 10.7.1992

döneminde sürdüren Prof.Doğramacı'nın tanıklığına başvurduğumuzda, hazırlanan taslakta rektör adaylarının tümünün üniversite dışından önerilmiş olduğudur. (İhsan Doğramacı, "Günümüzde Rektör Seçimi ve Atama Krizi: Türkiye'de ve Dünyada Yükseköğretim Yönetimine Bir Bakış",Meteksan A.Ş., Ankara, Eylül 2000, s.26) Bu yaklaşım benimsenmemiş, her zaman olduğu gibi, orta yol seçilerek, dört adaydan ikisinin akademisyen profesörlerden olması benimsenmiştir.

Üniversite rektörlüğünü, akademik meslekten kopartmak ve bu alanı, yükseköğrenim görmek ve onbeş yıllık bir hizmet süresine bağlamak, üniversite yaklaşımın kanıtını oluşturmaktadır. Üniversite, daha başlangıçta, bir bilimsel kuruluş değil, bir işletme olarak algılanmış ve buna özgü kurallar oluşturulmuştur.

Herhangi bir akademik sana sahip olmayan, bir iş adamına, tüccara, esnafa rektör olma olanağı kapısı açılırken, rektör yardımcısında "üniversitenin aylıklı profesörü" olma koşulu getirilmişti. Yani, rektör, herhangi bir akademik san sahibi olmazken, onun yardımcısının, profesör san'ı taşıması zorunluluğu getirilmiş olmakta idi. Bütün bunlar, 2547 Sayılı Yasa ile getirilen sistemin, üniversiteye bakış açısını göstermektedir.

Bu hüküm, 6 Kasım 1981'den, 2547 Sayılı Yasanın 13/a maddesini değiştiren 3826 Sayılı Yasanın yayımlandığı 7.7.1992'e kadar varlığını korumuştur. 3826 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik rektör ile ilgili iki konuda yeni düzenleme getirmiştir. Bunlardan ilki, rektörün profesör akademik san'a sahip kişiler arasından, üniversite öğretim üyeleri tarafından seçilecek adaylar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanması hükmüdür. Öğretim üyeleri tarafından, tek bir kimse için oy kullanılarak, seçilecek altı rektör adayı, YÖK tarafından üçe indirilecek, üç adaydan biri ise, Cumhurbaşkanı tarafından atanacaktır. İkinci değişiklik ise, rektör atamasının iki dönem ile sınırlanmasıdır. 2547 Sayılı Yasanın ilk biçiminde rektörün görev süresi ile ilgili bir sınırlama söz konusu değildi. Rektör, emeklilik yaş sınırı olan 67 ve hatta, görev süresi bitmemiş ise, görev süresi bitinceye kadar rektör olarak görev yapabileceğine sahipti. Onbir yıllık bir uygulama sonunda, "sürekli" yada "emekli oluncaya kadar" rektörlüğe son verilmiştir.

Burada, rektör adaylarının ve sıralarının belirlenmesi için öğretim üyeleri tarafından yapılan seçim ve bu seçime dayalı olarak yapılan rektör atamaları üzerinde durmakta yarar bulunmaktadır. Dünyanın hiçbir yanında, sanırım böyle bir seçim sistemi söz konusu değildir. Önce, öğretim üyeleri, tek bir rektör adayı için oy kullanabilme ile sınırlanıyorlar, ancak, bu türden bir seçim sonrasında, altı adayı sıralamış oluyorlar. Bir adaya oy verip, altı adayı belirleme karakuşiliğini anlamının olanağı bulunmaktadır. Bir başka karakuşilik,, rektör adayının tek olması ve tüm öğretim üyelerinin aynı kişi üzerinde görüş ve oybirliğine varması durumunda bile, rektör atamasının yapılabilmesi için, bu tek ve asıl rektör adayının yanını, beş sanal rektör adayı-

mil eklenmesi zorunluluğudur. Yani, bütün öğretim üyelerinden hiç kimse, bir ikinci adaya oy vermemiş olsa bile, bu sıralama seçimini yapmakla görevli görev başındaki rektör ile rektör olması istenilen kişiye bir görev düşmektedir. O da, kendisi aday olmayan en az beş kişiye, yalvar/yakar tek oy da olsa verilmesini sağlamak ya da verilmiş gibi "seçim tutanağı" düzenlemektir.

İster gerçek, ister sanal olsun, belirlenen rektör adaylarından, öğretim üyelerinin yüzde yüzüne yakın desteğini bulmuş olan adayın, YÖK tarafından önerilip, Cumhurbaşkanlığı tarafından atanacağını sanma saflığına düşmemek gerekmektedir. YÖK, bu eğilim yoklaması sırasını, hangi ölçüte göre yapıldığı bilinmeyen ve gizli nedenlerle, tümü ile tersine çevirebilmekte, en çok oy ve destek bulmuş adayı, Cumhurbaşkanlığına sunmayabilmektedir. Bu konuda canlı tanıklığıma konu olan bir rektör atama kararlılığını aktarmak isterim. YÖK'ün III. Başkanı Prof. Dr. Kemal Gürüz'ü ziyaret ettiğim bir sırada, Mersin Üniversitesi rektörlük konusu güncellik taşıyordu. Başkan Gürüz, rektörlük için, yeni kurulan ve MÜ'ne atanan Prof. Dr. Uğur Oral'ı destekliyordu. Gerçekte de, Prof. Oral'ın MÜ Tıp Fakültesinde görevlendirilmesi de bu amaca yönelikti. YÖK Başkanı, varolan rektörün görevden alınmasını gerektiren nedenleri sıralarken, Mersin Üniversitesi'ndeki öğretim üyelerinin bir kısmını tanıdığımı bildiğinden, "arkadaşlarına söyle, Prof. Oral tek oy bile alsın, rektör O olacaktır. Boşuna macera aramasınlar!" dedi. Gelişmeler de bunu doğruladı. Mersin Üniversitesi Rektörlüğüne, öğretim üyeleri tarafından büyük bir farkla desteklenen değil, büyük bölümü, Tıp Fakültesi dekanı Prof. Oral tarafından bulunmuş ve atanmış yardımcı doçentlerinden olmak üzere, sınırlı sayıda destek bulmuş Prof. Oral rektör olarak önerilmiş ve atanmıştır.

Öğretim üyelerinin eğilimlerinin yokumsanması, seçim sonuçları ile alay edilmesi ve öğretim üyelerinin yaptıkları tercihlerinin geçersiz kılınması, yalnızca YÖK tarafından değil, Cumhurbaşkanlığı tarafından da olmaktadır. Cumhurbaşkanı da, kendisine sunulan aday arasından, en çok destek ve onay bulmuş değil, en az destek ve onay bulmuş adayı rektör olarak atayabilmektedir. Görüldüğü gibi, öğretim üyeleri, en az altı rektör adayını sıralamak zorunluluğu altına sokulurken, YÖK ve Cumhurbaşkanı, öğretim üyelerinin eğilimlerini bir yana bırakarak, kendi öznel nedenlerini öne geçirebilmektedir. Öğretim üyelerinin tamamına yakını tarafından desteklenen aday, rektör olarak atanmazken, yalnız tek oy almış ya da yalnızca kendisi için oy kullanmış bir başka aday rektör olarak atanabilmektedir. Buna ilişkin örnekleri, 1992'den bu yana yasaya gelinen seçim ve atamalarda gözleyebiliriz.

Böyle bir karakuşu seçim sisteminin öğretim üyeleri ile YÖK ve Cumhurbaşkanlığı, YÖK ile Cumhurbaşkanlığı karşı karşıya getirmesinin en yeni ve yankı bulan örneği, 2000 yılının Ağustos ayında yapılması gereken 22 rektörlük ataması sürecinde olmuştur. YÖK, öğretim üyelerinin seçimini ciddiye almamış, Cumhurbaşkanı ise, YÖK'ün yaptığı sıralamayı ve önerileri ise geri göndermiştir. Öğretim üyeleri tara-

findan onaylanmış adayların YÖK tarafından veto edilmesi üniversite öğretim üyelerini ayağa kaldırırken, YÖK'ün önerisine uymayarak önerinin değiştirilmesini isteyen ve ondan sonra atama yapan Cumhurbaşkanı atamalarına da, hem YÖK Başkanı ve hem de, kendi adaylarının, eşlerinin atanmaması üzerine öğretim üyeleri karşı çıkmışlar, kendilerini yakacaklarını açıklamaya kadar olayların gelişmesine neden olunulmuştur.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından, veto edilen öneri yalnızca 2000 Ağustos'taki rektör önerileri olmamıştır. Cumhurbaşkanı Ocak 2001 'de, Üniversitelerarası Kurul kontenjanından atanması gereken iki YÖK üyesini geri çevirerek, yerine, 2547 Sayılı Yasanın yürürlüğünden bu yana, ilk kez doğrudan atama yapmıştır.

Cumhurbaşkanı Sezer ile birlikte, YÖK Başkanının üniversite ve üst kurullardaki egemenliği, belirli ölçüde sarsıntı geçirdi. Beklenen, bu iki olayda güvensizlik yaşayan YÖK Başkanı Gürüz'ün ayrılması iken, şimdilik bu gelişme ortaya çıkmamıştır. Cumhurbaşkanı ile YÖK Başkanı, karşılıklı olarak kendi tavırlarını korumaktadırlar. YÖK Başkanı, atanan yeni YÖK üyelerinin, Yürütme Kurulu'nda görev almamalarından yararlanarak, iki eksik Yürütme Kurulu üyesi ile, hükmünü sürdürmektedir. Başkan Vekili iken, Cumhurbaşkanının vetosuna takılan Prof.Dr.İsmail Tosun ise, veto sonrasında, aynı konumunu, YÖK Başkanı Danışmanı olarak sürdürmektedir. Gürüz'ün dayatmalarının sona erdirilmesi ve YÖK'ün bir kriz üretim merkezi olmaktan çıkabilmesi, görevinden alınmayı dayatmaktadır. Önümüzdeki günlerde, bu gelişmeleri izleyeceğiz.

Böyle bir karakuşü seçim sistemi, rektörlerini seçmek isteyen öğretim üyelerine verilen bir ceza olarak da algılanabilir. Öğretim üyelerinin kendi yöneticilerini seçmelerine ve yönetime katılma/katkıda bulunmalarına şiddetle karşı çıkan Prof.Doğramacı, "seçim mi istiyorsunuz, işte size seçim" diyerek, böyle eşi-örneği olmayan bir seçim sistemini, yükseköğretim kurumlarının başına sararak, kendisi de, istifa ederek, YÖK patronluğundan, Bilkent Üniversitesi patronluğuna, yumuşak geçiş yapmıştır.

2547 Sayılı Yasa, yükseköğretimde iki patron yaratmıştır. Bunlardan birincisi, bütün üniversitelerin patronluğunu yürüten YÖK Başkanıdır. Üniversitenin patronu ise, rektör olarak belirlenmektedir. YÖK üyelikleri, alana ilgisiz ve bilgisiz kimselere, siyasi nedenlerle ve arpalık olarak dağıtıldığından, YÖK Başkanı, Yükseköğretim Kurulu nun üyesi ve başkanlık görevini yürüten biri olmaktan çok, tek seçici, tek yönetici, tek denetleyici, tek cezalandırıcı, tek karar sahibi olarak belirlemiştir. YÖK'teki bu "tek şef" yönetiminin izdüşümünü, üniversiteler açısından rektörde gözlemek mümkündür. Rektör de, üniversitenin tek karar sahibi olarak belirlemekte, dekanlar, yönetim kurulu üyeleri, senatörler, "rektörün adamları/ırgatları" olarak iş-

lem görmüş,etki ve yetki sahibine dönüştürülmüşlerdir. Öğretim elemanları ise, bu sistem içinde, YÖK Başkam ile rektörlerin "kulları"dır.

Rektörün üniversitenin "tek patronu" olarak yetkilendirilmesi ve donatılmış bulunması, öğretim elemanı ve üniversite çalışanlarının ise,rektörün "kulları" konumuna düşürülmesi, rektörlük makamının elde tutulmasını, çok önemli kılmaktadır. Bu tek adamlık konumunu elden kaçırmamak, rektörlükten ayrılarak "kullar" arasına katılmamak uğraşı, rektörlük uğruna nice savaşların verilmesine, nice değer yargılarının ayaklar araşma alınmasına, nice ayak oyunlarına, nice akademik san, yönetsel makam ve ekonomik çıkar dağıtılmasına kaynaklık etmiş ve etmektedir.

1992 yılına kadar, yani, rektör adaylarının belirlenmesinin "seçim" denen bir sisteme bağlı kılınmasına kadar, rektör olmanın ve kalmanın başlıca koşulu, YÖK Başkanına bağısız-koşulsuz sadık hizmetkarı ve bendesi olmaktı. 1992'den sonra ise, rektör olmak ve rektör kalmanın yolu, seçmen olan öğretim üyelerine şirin görünmek,çıkar sağlamaya bağlandı. Özellikle görev başındaki rektörün, ikinci bir kez rektör seçilmek istemesi durumunda, "kendi seçmenini yaratma" yolunu sonuna kadar kullandığının çok çeşitli örnekleri bulunmaktadır. Bu konuda kullanılan araç ise, akademik kadroların kullanımı olmaktadır. Doktorasını tamamlamış olan öğretim elemanlarının, yığınsal olarak "yardımcı doçent" kılınmaları, seçim dönemlerinde hız kazanan yöntemlerden birisidir. Bunun yanısıra, verilecek oy karşılığında doçentlik ve profesörlük kadrosunun açılacağı sözünün verilmesi , rektörlük uğruna nelerin pazarlık konusu kılındığını göstermektedir. Üniversitelerde, özellikle merkez dışı/taşra üniversitelerinde rektör seçimleri öncesine rast gelen ve hızlanan akademik yükseltmeler ile kadro atamalarına bakmak bunu kanıtlayacaktır.

7.7.1992 gün ve 21277 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3826 Sayılı Yasa ile, 2547 Sayılı Yasasının "Rektör" başlığını taşıyan 13/a maddesi değiştirilir. Madde nin ilk biçimi ne göre rektörün ataması şu biçimde oluyordu:

"a. Atanması : Üniversite veya İleri Teknoloji Enstitüsü tüzelkişiliğinin temsilcisi olan rektör, Yükseköğretim Kurulunun önereceği .yükseköğretimden sonra en az on-beş yıl başarılı hizmet vermiş, tercihan devlet hizmetinde bulunmuş ikisi üniversitelerde görevli profesörlerden olmak üzere dört kişi arasından Cumhurbaşkanınca,beş yıl için atanır. Önerilenler atanmadığı veya iki hafta içerisinde (yeni) adaylar gösterilmediği taktirde Cumhurbaşkanınca doğrudan atama yapılır. Süresi biten rektör yeniden atanabilir."

Yukarıdaki fıkra, değişikliğe uğratarak, aşağıdaki biçimi almıştır.

"Devlet Üniversitelerinde rektör, profesör akademik ünvanına sahip kişiler arasından görevdeki rektörün çağrısı ile toplanacak üniversite öğretim üyeleri tarafından seçilecek adaylar arasından Cumhurbaşkanınca atanır. Rektörün görev süresi 4 yıl-

dır. Süresi sona erenler, aynı yöntemle yeniden atanabilirler. Ancak, iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz. Rektör, üniversite veya ileri teknoloji enstitüsü tüzelkişiliğini temsil eder. Rektör adayı seçimleri gizli oyla yapılır. Oy veren her öğretim üyesi oy pusulasına yalnızca bir isim yazabilir. Birinci toplantıda öğretim üyelerinin en az yarısının hazır bulunması şarttır. Bu sağlanmadığı takdirde toplantı 48 saat ertelenir ve nisap aranmaksızın seçime geçilir. Bu toplantıda en çok oy alan 6 kişi aday olarak seçilmiş sayılır. Bunlardan Yükseköğretim Kurulunun seçeceği üç kişi atanmak üzere Cumhurbaşkanıya sunulur. Vakıflarca kurulan üniversitelerde rektör adaylarının seçimi ve rektörün atanması ilgili mütevelli heyet tarafından yapılır...."

Daha önceleri, rektör bulmakta zorlanan ve bilimsel çalışmalardan uzaklaşmamak için katlanılan rektörlüğün, 2547 sayılı yasa ile üniversitenin "tek patronu/ tek şefi/ tek başbuğu/ tek tekfurı" kılınmasından ötürü, rektörlük "ömürboyu" üstlenilmek istenilen bir orun yeri olmuştur. Yasa değişikliği ile, rektörlüğün "iki dönem" ile sınırlanmasına karşın, 1992 Haziran-Temmuz ayında yapılan rektör adayı belirleme sürecine iki dönem ve iki dönemden fazla rektörlük yapmış kimseler de katılmış ve İstanbul Anadolu .Hacettepe ve Selçuk Üniversiteleri rektörlüklerine, iki dönemden fazla görev yapmışlar arasından atama yapılmıştır.

ÖRNEK 1-

İstanbul ve Anadolu Üniversiteleri rektörlük atamaları, yasanın "Ancak, iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz" hükmüne aykırılık taşıdığı gerekçesi ile Danıştay'a taşınmıştır. Danıştay Beşinci Dairesi, 1992/3747 E. Ve 1993/3178 K. Sayıda işlem gören davada, 16.9.1993 günlü kararı ile, bu iki üniversite rektör adayının belirlenmesi ve atanması işleminin "hukuka uyarlılık taşımadığı" na ve bu gerekçe ile, yürütmenin durdurulması sonucuna varmıştır. Danıştay kararı, YÖK tarafından uygulanarak, İstanbul ve Anadolu Üniversiteleri rektörlükleri boşaltılmış ve seçimin yenilenmesi süreci başlatılarak, yasaya ve hukuka uyarlılık sağlanmıştır.

TÜMÖD, 10.12.1993 gün ve 93/47 sayılı yazı ile, YÖK Başkanlığına başvuruda bulunarak; "Hukuka uyarlılık taşımayan konumda olan Hacettepe ve Selçuk Üniversitesi rektörleri ise, görevlerini halen sürdürmektedirler. Bunlar, "hukuka uyarlılık taşımayan" durumlarına karşın, üniversite tüzelkişiliğini temsil etmekte, üniversite ve bağlı birimlerini yönetmekte, üniversite kurullarına başkanlık etmekte ve yükseköğretim üst kuruluşlarından olan Üniversitelerarası Kurul'da görev yapmakta ve Yükseköğretim Kuruluna üye seçmektedirler. Bu ise, bu kurul ve kurumların işleyişinde, hukuksal açıdan sakıncalı durumlara neden olmaktadır. Üniversite gibi, Anayasal bir kurumun başında, durumu, "hukuka uyarlılık taşımayan"ların bulunması, kurumları yıpratmakta, alman kararları ve yürütülen işlemleri tartışmalı kılmaktadır. Ayrıca, böyle bir durum, eşitlik ilkesine de aykırılık taşımaktadır. Çünkü, aynı konumda ve durumda olan iki rektörün (İstan-

bul ve Anadolu Üniversitesi) rektörlükleri sona erdirilirken, öteki ikisinin görevlerini sürdürmesini hoşgörü ile karşılamanın olanağı bulunmamaktadır. / İstanbul ve Anadolu üniversitesi rektörlerinin, yasaya aykırı konumlarının düzeltilmesi ve rektörlerin yenilenmesi işlemlerinin başlatıcısı olan Yükseköğretim Kurulu'nun, Hacettepe ve Selçuk Üniversitesi rektörlerinin de yasaya aykırı olan durumlarının yasaya ve hukuka uyarlılığının sağlanabilmesi için, gereken işlemleri yaparak, bu iki rektörün yerine yeniden seçim yapılabilmesinin önünü açmasını dileriz. " denmiştir.

YÖK Başkanlığı, bu başvuruya 24.12.1993 gün ve 1565-28866 sayılı yazıları ile karşılık vererek; "... Yapılan görüşmeler neticesinde; Danıştay 5. Dairesinin 16.9.1993 tarihinde aldığı, İstanbul ve Anadolu Üniversitelerinde 14.7.1992 ve 17.7.1992 tarihlerinde yapılan rektör adayı belirleme seçimlerinin iptaline ilişkin kararların, bu işlemlere özgü olduğu, Selçuk ve Hacettepe Üniversitelerinde yapılmış olan rektör adayı belirleme seçimleri hakkında bir yargı kararı bulunmaması nedeniyle herhangi bir işlem yapılamayacağı sonucuna varılmıştır." denilmektedir. Tek başına bu yanıt bile, YÖK'te, hiç değişmeyen kafa yapısının niteliğini ortaya tüm gerçekliği ile sermektedir. YÖK üyeleri açısından hukuk devleti, yasa hükümlerine uyma gibi kaygular bulunmamaktadır. Yargı karar ile mahkum edilmiş bir seçim sürecinin, yasa ve yargı kararına karşın, sürdürülmesi, aynı konumda olan Hacettepe ve Selçuk Üniversite rektörlükleri için, yargı kararının yokluğunun arkasına saklanmaları, YÖK ve Üniversitelerde sıkça yaşanan yasa ve hukuk tanımazlığın benzersiz örneğini oluşturmaktadır.

YÖK tarafından gerçekleştirilen ve "hukuka uyarlılık taşımadığı" yüksek yargı organı tarafından saptanan yasadışı işlemin yönetimce düzeltilmesi yolundaki çabasına olumlu yanıt alamayan TÜRÖD, bunun üzerine, 10.02.1994 gün ve 94/008 sayılı dilekçesi ile, Yükseköğretim Genel Kurulu'nun 22.12.1993 günlü oturumdaki rektör adaylarının sıralamasına dönük kararının iptali için, Danıştay Başkanlığı'na başvuruda bulunmuştur. TÜRÖD, dava dilekçesinde; 3826 sayılı yasanın 1. Maddesi ile, 2547 sayılı yasanın 13/4-1 maddesinin değiştirilerek, "...iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz hükmünün getirildiğini; Bunu karşın, yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce iki dönem rektörlük yapmış olanların ve bu arada HÜ Rektörü Prof.Dr. Yüksel Bozer ile Konya-Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof.Dr.Halil Çın'ın yeniden rektörlük seçimlerine katılmalarında ve aday olmalarının bu yöntemle belirlenmesi ve yasanın belirlediği öteki aşamalardan geçildikten sonra rektör olarak atamalarına olanak veren işlemlerde hukuka uyarlılık bulunmadığını; Danıştay Beşinci Dairesi'nin, İstanbul Üniversitesi ile Anadolu Üniversitesi rektörlük seçimlerinin "aday belirleme" aşamasından başlayan kısmının, iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz hükmüne aykırılık taşıdığı gerekçesi ile, geçersizliğine karar vermesine ve bu kararın YÖK'e gereğinin yerine getirilerek, İstanbul ve Anadolu Üniversitesi rektörlerinin görevden alınmasına ve yerlerine seçim yapılmasına karar vermiş olmasına karşın, Hacettepe ve Selçuk Üniversitesi rektörleri için

aynı yöntemin uygulanmasına ve bu iki rektörün görevden alınmalarına ilişkin başvurularının, YÖK tarafından reddedildiğini; Rektörlerin hem kendi kurumları ve hem de üniversite üstü kurullarda ve bu nedenle Türk Yükseköğretim Sistemi içinde görev yapan üniversite rektörlerinden bir kısmının, yasa ve yargı kararına karşın görevlerini sürdürüyor olmalarının ve bu durumdan dernek üyesi olan üniversite öğretim elemanlarının olumsuz etkileneceği nedeni ile, 10.12.1993 gün ve 93/47 sayılı yazı ile YÖK'e başvuruda bulunularak, bu iki rektörün durumlarının yasa ve yargı kararına uyarlanması yolundaki istemlerinin, YÖK tarafından 24.12.1993 gün ve 1565-28866 sayılı yazıları ile reddedildiğini; Davanın, YÖK'ün 22.12.1993 günlü, dernek istemini ret eden karara yönelik olduğunu; Türkiye Cumhuriyeti'nin, Anayasasındaki tanımı ile bir hukuk devleti olduğunu, hukuk devletinin temel koşullarından birisi ve önde geleninin "yasa önünde eşitlik" olduğunu, Anayasanın 10 uncu maddesinin son fıkrasının "devlet organlarının ve idare makamlarının bütün işlemlerinde yasa önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmelerini" buyurduğunu, YÖK'ün 2547 sayılı yasanın değişik biçiminin uygulanmasında, yasa kurallarına uymadığını, uyumluluk sağlanmasını gözetmediğini ve bu yasa dışılığın yargı kararı ile tescilinden sonra, yargı kararlarının yalnızca davaya konu işlemlere özgü olduğu gerekçesine sığınarak, aynı konumda ve durumda olan Hacettepe ve Selçuk Üniversitesi rektörlerinin, yasadışı olmalarına karşın, görev başında bulunma olanaklarını onlara sunmakta bir sakınca görmediğini; Yargı kararı ile, "hukuka uyarlılığın bulunmadığı" ortaya çıkmış bir durumun sürdürülmesinin, öncelikle, hukuk devleti ve eşitlik ilkesine aykırılık taşıdığını, başvurularının bu amaca yönelik olduğunu, ancak YÖK'ün kararının, bu türden ilkeleri gözetmediğini ortaya koymasından dolayı da ayrı bir anlam taşıdığını; Rektörlerin görev ve yetkilerinin, yalnızca kendi kurumları ile sınırlı olmayıp, özellikle, üniversite üstü kurulları da içerir olmasından ötürü, dernek üyelerinin bu yasa dışılıktan doğrudan etkilenmekte olduğunu ve bu nedenle dava konusu işlemle doğrudan çıkar ilişkisinin bulunduğunu; öte yandan da, Anayasal bir kurum olan üniversite tüzelkişiliğinin temsilcisi olan rektörlerin yargı kararı ile tescil edilmiş yasaya aykırı bir biçimde görev yapmalarının, her yurttaşı yakından ilgilendirdiğini;

belirterek, YÖK'ün 22.12.1993 günlü oturumunda alınan kararın, yürütülmesinin durdurulması ve iptal edilmesi isteminde bulunmuştur.

Yükseköğretim Kurulu'na karşı açılan ve Danıştay Beşinci Dairesi'nde 1994/991 Esas numarası alan davaya, YÖK'ten önce, ilgili rektörler, "davalı yanında davaya katılmak" için başvuruda bulundular. Hacettepe Üniversitesi Rektörü Prof.Dr.Yüksel Bozer adına düzenlenen dilekçede; Davanın, Prof. Bozer'in, HÜ rektörlüğüne atanmasından doğan haklarını ortadan kaldırmaya yönelik olduğunu; Dava konusunun, davacı derneğin tüzel kişiliği ile ilgili olmayan ve hiçbir üyesinin kişisel, güncel ve geçerli bir çıkarım ortadan kaldırmadığını, derneklerin ancak, üyelerinin ortak sosyal, ekonomik, dinlenme, kültürel ve mesleki gereksinimlerini karşılamak amacı dışında, üyelerinin haklarını

arama ve korumasının Dernekler Yasasına aykırı olduğunu; derneğin, vakıf üniversitelerinin kurulması yada bazı rektörlerin siyasi iktidarın baskısı ile görevden alınması gibi çok önemli işlemler karşısında ses çıkarmamasına karşın, böyle bir dava açmalarının kişisel tercihlerini ortaya koyduğunu; 60 günlük dava açma süresinin geçirildiğini; YÖK'e yapılan başvurunun, düşmüş olan dava hakkını yaratmak nitelikte olmadığını; Bozer'in rektör olarak atanmasının yasaya aykırılık taşımadığını,Bozer'in 20.07.1992 günü yapılan rektör adaylarını belirleme yoklamasına.yasayı kendi yorumlayarak katılmadığını, YÖK'ün Başbakanlık aracılığı ile Danıştay'ın bu konudaki düşüncesini sorması üzerine,Danıştay Birinci Dairesinin,yasanın yürürlüğünden önce iki dönem rektörlük yapmış olanların da aday olabileceklerine ilişkin 13.07.1992 günlü ve E. 1992/22,K. 1992/238 sayılı düşüncesi üzerine adaylığım koyduğunu, yapılan eğilim belirleme seçiminde ikinci sırada yer aldığını ve sonuçta Cumhurbaşkanı tarafından atandığını; Bu kararın, hüklü gerekçelerine ek olarak yönetimde bulunması gereken güvenilirlik ilkesine de uygunluk taşıdığını, yönetimin böyle önemli bir konuda radikal bir değişiklik yapmışsa ,bunun ancak yürürlüğünden sonraki olaylara uygulanmasının hukukun en yalın ilkelerinden olduğunu; Buraya kadarki sürecin özerk .katılımcı ve demokratik üniversite ülküsüne tümüyle uygun olduğunu; 3826 sayılı yasa ile getirilen hükmünün antidemokratik ve Anayasadaki yasa önünde eşitlik ilkesine,kamu hizmetine girme hakkı, temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması gibi maddeleri başta olmak üzere hukuk devleti ilkesine aykırı olduğunu; böyle bir hükmün .mevzuatımızda seçimle gelinen görevlerden (Cumhurbaşkanlığı dışında) hiç birisinde olmadığını; yüksek yargı organlarında ve özellikle Danıştay'da da böyle bir hükmün bulunmadığını; bu hüküm doğru ve savunulabilecek bir hüküm ise, buna içtenlikle inanılıyor ise, Danıştay'da iki kezden fazla Daire Başkanlığının da yapılmamasını da savunmaları gerektiğini; bir profesörü iki kez rektörlük yaptığı için ömür boyu öyle bir görevden yasaklamanın Anayasaya uygunluk taşımadığını ve bu nedenle dosyanın Anayasa Mahkemesine gönderilmesini; Üniversite rektörlerinin, gerektiğinde süreleri dolmadan, atanmalarındaki yöneme uygun olarak görevlerinden alınabilecekleri hükmünün, 1982 Anayasasının yürürlüğe girmesi ve Anayasanın 130.maddesinin 7 nci fıkrasının "üniversite yönetim ve denetim organları ile öğretim elemanları Yükseköğretim Kurulunun yada üniversitelerin yetkili organlarının dışında kalan makamlarca her ne suretle olursa olsun görevlerinden uzaklaştırılmazlar" hükmü karşısında uygulama olanağının kalmadığını; rektör seçimlerinin,görevdeki rektörün çağrısı ile toplanacak üniversite öğretim üyeleri,YÖK ve Cumhurbaşkanı tarafından olmak üzere üç aşamada yapılmakta olduğunu ve YÖK'e yapılacak başvuru ile bir rektörün görevden alınmasının mümkün olmadığını; Bu dava ile, Mahkemeden yönetim yerine geçerek karar vermesinin istendiğini,bunun ise Anayasanın 125/4 ile İYUK'nun 2/2 maddelerine de aykırı olduğunu; Dava konusu kılınan işlemlerle,davacı derneğin kişisel,güncel ve geçerli bir çıkarının zedelenmediğini;

ileri sürerek, yürütmenin durdurulması ile işlemin iptalinin istenminin reddini istemiştir.

Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof.Dr.Halil Cin de,YÖK yanında davaya katılma isteminde bulunarak; YÖK'ün 24.12.1993 gün ve 1562/28863 sayılı kararının iptali için açılan davaya katılmasında geçerli çıkarının bulunduğunu; davalının asıl amacının, Selçuk Üniversitesi rektörü olarak göreve atanma işleminin iptali ve görevden alınmasının sağlanması olduğunu; rektörlük için yapılan seçimlerde en yüksek oyu aldığını,YÖK tarafından önerilen üç aday arasından Cumhurbaşkanı tarafından 4 yıllık bir süre için rektörlüğe atandığını; 60 günlük sürede dava açılmadığını; bu nedenle davada zaman aşımının bulunduğunu; YÖK'ün, Danıştay'ın kararını uygulayarak İstanbul ve Anadolu Üniversitesi rektörlerini görevden almasının, kendi adına açılmış bir dava söz konusu değilken, İstanbul ve Anadolu Üniversitesi rektörleri için açılan davanın,Selçuk Üniversitesi'ne örnek kılınamayacağını; açılan dava ile, hak düşümünün canlandırmak istendiğini, böylece söz konusu kararın Selçuk Üniversitesine de uygulanmak istendiğini; Davacı derneğin dava ehliyetinin, dernek tüzel kişiliğinin hak ve çıkarlarını ortadan kaldıracı konularla sınırlı olduğunu; Danıştay'ın dernek üyelerinin çıkarını korumak amacı ile açılan davaları reddettiğini;

belirterek, YÖK yanında davaya katılma isteminin kabulünü ve yürütmeyi durdurma ile iptal isteminin reddini istemiştir.

Davanın gerçek muhatabı YÖK Başkanlığı, savunmasını 20.04.1994 gün ve 633-9905 sayı ile vermiştir. YÖK Başkanlığı; Davanın,dernek tüzel kişiliğini ilgilendiren konularda açılabilceği, üyelerinin kişisel ve özel yararlarını ilgilendiren konularda dava açılmayacağından, derneğin doğrudan bir çıkarının bozulmuş bulunmaması nedenleri ile, ehliyet yönünden ; süre aşımı ve Cumhurbaşkanının tek başına yapmış olduğu işlemlerin yargı denetimi dışında tutulmuş olması nedeni ile usul yönünden reddinin gerektiğini; "İki dönemden fazla rektörlük yapılamaz" hükmünün yürürlük tarihinden önceki dönemleri de kapsadığı yolunda herhangi bir açıklığın bulunmadığını; birey karşıtı birtakım kısıtlamalar yada yükümlülükler getiren hükümlerin geçmişe etkili olamayacağına herkes tarafından kabul gören en temel hukuk kuralı olduğundan, söz konusu kısıtlamanın yorumla geçmişe etkili olacağına düşünülemeyeceğini; İstanbul ve Anadolu Üniversiteleri rektörleri hakkındaki yargı kararlarının, bireysel işlemlerde iptal kararlarının yalnızca davanın tarafları için hüküm ifade ettiğini; bu nedenle, özgün yargı kararı olmaksızın,Selçuk ve Hacettepe Üniversitesi rektörlerinin yönetsel bir kararla görevden alınmalarının mümkün olmadığını; bu nedenlerle YÖK'ün kararının hukuka ve yasal kurallara uygunluk taşıdığını; bu nedenle davanın esasan reddedilmesi gerektiğini; işlemde yürütmenin durdurulmasını gerektiren koşulların bulunmadığını;

belirterek, usul ve esasan davanın reddini istemiştir.

Danıştay Beşinci Dairesi, 16.5.1994 günlü karar ile, H.Ü. Rektörü Prof.Bozer'in ,6.7.1994 günlü kararı ile de Prof.Dr.Halil Çin'in davaya katılma istemini kabul etmiştir.

Beşinci Daire'de açılan dava, Sekizinci Daire'ye aktarılarak, 1994/4097 E. ve 1994/2023 K. Sayısını almıştır.

Danıştay Sekizinci Dairesi,6.7.1994 günlü kararı ile,davayı, ehliyet yönünden reddetmiştir. Danıştay'ın, dava ehliyetini geniş biçimde yorumlamasından rahatsızlık duyanların girişimi ile, İdari Yargılama Usulü Yasasının bazı maddeleri 10.6.1994 günlü, 4001 sayılı yasanın 1. Maddesi ile değiştirilmiştir. (Bu değişiklik daha sonra Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecektir.) Değişiklik ile iptal davası, idari işlemler hakkında yetki,biçim,neden,konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından ötürü iptalleri için,çevre,tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren konular hariç olmak üzere, bireysel haklan çığnenmiş olanlar tarafından açılacak davalar olarak tanımlanmıştır. Yani yasa, çıkarın çığnenmesini,dar bir tanım içine sıkıştırarak, kamusal yararın yada topluluğun yararlarının savunulmasını, dava konusu dışına çıkartmıştır.

Danıştay İnceleme Yargıcı ile Danıştay Savcısı, ehliyet yönünden davanın reddini önerirken, Selçuk ve Hacettepe Üniversitesi Rektörlerinin yeniden atamalarına ilişkin işlemlerle Derneğin kişisel haklarının çığnenmesinden söz edilemeyeceğini; Anadolu ve İstanbul Üniversitesi Rektörlerinin yeniden aday seçilmesi işlemine karşı açılan davada Danıştay 5. Dairesince verilen 16.9.1993 günlü, 1993/3178 sayılı iptal kararının, davacıların adayları belirleme seçimlerine aday adayı olarak katılmaları nedeni ile dava açma ehliyetine sahip olduklarını, TÜMÖD açısından böyle bir durumun var olmadığını ; Derneklerin .üyelerinin ortak çıkarlarını sağlamak ve bazı gereksinimlerini karşılamak amacı ile kurulmuş özel tüzelkişilik olarak, dernek tüzelkişiliğini ilgilendiren konularda dava açabileceklerini, üyelerinin kişisel yararlarını ilgilendiren konularda dava açmalarına olanak bulunmadığını belirtmiştir.

Sekizinci Daire Kurulu da, aynı gerekçelerle, davayı sonuçlandırmıştır.

Davanın "ehliyet yönünden" reddedilmesinden sonra, TÜMÖD Başkanı Prof.Dr. Mustafa Altıntaş tarafından .Danıştay Sekizinci Dairesi Başkanlığı'na, 26.09.1994 gün ve 94/40 sayılı bir yazı gönderilmiştir. Bu yazıyı „yargı kararına karşı düşülen düş kırıklığının örneği olarak aktarmakta yarar bulunmaktadır:

"Danıştay Sekizinci Dairesi Başkanlığına

Beşinci Dairece görülen YÖK ve 2547 Sayılı Yasadan kaynaklanabilecek uyuşmazlıkların, iş yoğunluğu nedeni ile Dairenize aktarıldıktan sonra hız kazanması, "adaletin hızlanması" benzeri,herkese özgü bir uygulamadan kaynaklanıyor ise, bundan mutluluk duyacağımızın bilinmesinde yarar ummaktayız. Yok eğer, bu hızlanma, kişisel bir kısım ilişkilerin güdülediği sonuç ise, bundan da "adalet adını" üzüntü duyacağımızın not edilmesini istemekteyiz. Çünkü, Beşinci Daire tara-

findan bakılmakta olan ve tarafımızdan açılan dava dosyalarının, Başkanlık Kurulu tarafından Dairenize aktarılmasından sonra, gerek kurulların toplanmasında, gerek yazışmalarda, gerek raporların imzalanmasında ve gerekse kararlarınızdan etkilenen kimselerde tebligatta, hemen herkese parmak ısırtacak bir hızlanma gözlenmiş, kararlar elden ele dolaştırılarak, yararlanacakların hizmetine sunulmuştur. Bütün bunları, davaların hızlandırılmasına yönelik bir genel uygulamanın sonucu olarak yorumlamak ve kuşku duymamak istemekteyiz.

Beşinci Daire tarafından 1994/991 esas numarada işlem gören davamız, ilgili daire tarafından "ehliyet yönünden" uygun bulunmuş olacak ki, bir kısım ara kararlara konu kılınmış ve bu kararların gerekleri, tarafımızdan yerine getirilmiştir. İdari Yargılama Usulü Yasasında 4001 sayılı yasa ile yapılan değişiklik, gerekçe gösterilerek Dairenizce "ehliyet"imizin yokluğuna karar verilmiş (6.7.1994 tarihinde) ve yine aynı tarihli kararınız ile de, davaya müdahil olarak katılmak isteminde bulunan Konya-Selçuk Üniversitesi Rektörü Halil Çin'in bu istemi heyetenizce kabul edilmiştir.

6.7.1994 günlü kararınız ile davamız, 4001 sayılı yasadaki düzenleme gerekçe gösterilerek reddedilirken, 500.000.- TL'lik avukatlık ücretine hükmedilmiştir. Oysa ki, yine 4001 sayılı yasa ile yapılan değişikliğe sığınarak "ehliyet" yönünden redde uğrayan 1994/4099 esas ve 1994/2003 karar sayılı dosyada, avukatlık ücretine hükmedilmemiştir.

Bu nedenle, 1994/4097 esas ve 1994/2023 karar sayılı dosyada işlem gören ve başvuru sonrası yapılan değişiklik ile ehliyetsizliğimize gerekçe gösterilen davamızın, bizim dışımızdaki nedenlerle ortadan kalkması nedeni ile, hüküm olunan 500.000.- TL'lik avukatlık ücretinin kaldırılmasını, yukarıda dile getirdiğimiz "adaletin hızlanması" uygulamasının bize özgü olmadığını kanıtlayacak ve bizi adalet adına rahatlatacak uygulama örneklerinin tarafımıza iletilmesini emir ve izinlerinize sunarız. Saygılarımızla."

Bu başvuruya yanıt alınamayacaktır.

İki dönemden fazla rektörlük yapma sorunu, İstanbul Üniversitesi örneğinde de yargıya taşınmıştır. İÜ Tıp Fakültesi öğretim üyelerinden Prof.Dr. Celal Erçikan, 2547 Sayılı Yasanın 13/a maddesinin uygulanması ile ilgili olarak YÖK'nun 07.07.1992 günlü toplantısında alınan 92.63.624 sayılı kararla kabul edilen "rektör Adaylarının Seçimle Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar"ın 4 ve 5 inci maddeleri ile bu maddeler uyarınca İstanbul Üniversitesinde 14.07.1992'de yapılan rektör adayı belirleme işleminin ortadan kaldırılmasını istemiştir. Davalılar konumundaki YÖK Başkanlığı savunmasında; istemin, Cumhurbaşkanının doğrudan gerçekleştirdiği işlemlerden olduğunu, bu nedenle Anayasanın 105 inci maddesi gereğince bu tür işlemlerin yargı konusu kılınmama-

çağını, başvurunun usulden reddedilmesini; Rektör Adaylarının Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın Danıştay'dan görüş alınarak hazırlandığını, Danıştay Birinci Dairesi tarafından,3826 Sayılı Yasanın yürürlüğünden önce rektörlük yapmışların rektör adayı olabilecekleri yolunda görüş bildirdiğini; 2547 Sayılı Yasanın 3/m maddesinde öğretim üyeleri arasında kadrolu ve sözleşmeli olmak üzere bir ayırım yapılmadığını, bu nedenle öğretim üyesi sanını taşıyanların rektör adaylarının seçiminde oy kullanmasında yasaya aykırılık bulunmadığını; İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü ise, eklenen hüküm olan "Ancak iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz" hükmünün, Anayasanın 10.13,70 ve 130 uncu maddelerine aykırı olduğundan konunun Anayasa Mahkemesine götürülmesi gerektiğini; üniversitede yapılan seçimin, hazırlık işlemi olup, icrai nitelikte olmadığını, bu nedenle idari işlem sürecini doldurması durumunda iptal davasına konu olabileceğini; davacının altı aday arasında yer alması nedeni ile iptalini istemekle çıkarının bulunmadığını; davacının YÖK tarafından belirlenen üç aday arasına giremediği; iptal davasına konu olabilecek olan bu işlemin davacı tarafından iptalinin istenmediğini; 2547 Sayılı Yasanın 13 üncü maddesini değiştiren 3826 sayılı yasanın ancak yürürlüğe girdikten sonra hukuksal sonuç doğuracağını, bu nedenle daha önce iki dönem rektörlük yapanların da rektör adayı olabileceklerini; Anayasanın 105 inci maddesi uyarınca Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemlere karşı yargı yolunun kapalı olduğunu; bu işlemin iptali durumunda Cumhurbaşkanınca oluşturulmuş olan atama işleminin de iptali sonucunu doğuracağını ileri sürerek, davanın reddini istemişlerdir.

Danıştay Beşinci Dairesi, E: 1992/4035, K:1993/3177 sayılı dosyada işlem gören davayı, 16.09.1993'de sonuçlandırır ve İÜ için yapılan rektör adayı belirleme işleminin ortadan kaldırılmasına karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir: "... Aşağıda ayrıntısı açıklanacak üç evreli bir süreçten oluşan rektörlüğe atama işlemlerinde, seçime katılan adayların, her evrede, karşılıklı olarak birbirlerinin seçilme olasılığının olumlu yada olumsuz yönde etkileyecekleri açık olduğundan, İÜ rektörlüğü için 14.07.1992 günü üniversitede yapılan seçimlere aday adayı olarak katılan ve bu sıfatı elde eden davacının seçilen öteki aday adaylarının yasaca aranan nitelikleri taşımadığı, bu nedenle seçimin yasal koşullara uygun yapılmadığı savı ile iptal davası açmakta hukuksal yararı bulunduğu ve bu nedenle davalı rektörlüğün ehliyet definin yerinde olmadığına; ayrıca rektör adaylarının seçimle belirlenmesine ilişkin usul ve esasların kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelik taşıması nedeni ile idari davaya konu edilebileceğine oybirliği ile; Davalı rektörlüğün, 3826 sayılı yasanın 1 inci maddesinde yer alan "ancak, iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz" hükmünün Anayasaya aykırı olduğu yolundaki savının; davacı tarafından ileri sürülen nedenler, Anayasanın konuya ilişkin hükümleri ve Anayasa Mahkemesinin 19.03.1970 günlü, E: 1969/71, K:1970/14 sayılı kararı ile dayandığı gerekçe incelenip değerlendirilerek Anayasanın 152/1 maddesi uyarınca ciddi bulunmadığına...karar verilerek uyuşmazlığın esasına geçildi. ... Değişik 13/a maddesinin incelenmesinden de anlaşılacağı ve yürütmenin durdurulması istemine ilişkin ola-

arak Dairemiz tarafından verilen 18.06.1993 günlü, E: 1992/3747 sayılı kararda vurgulandığı üzere, sözü geçen bend, rektör seçimi için üç evreli bir süreç öngörmekte, bunlardan birinci evreyi üniversite öğretim üyelerince 6 aday adayının seçilmesi; ikinci evreyi aday adayları arasından üç kişinin, Cumhurbaşkanına sunulmak üzere, YÖK'nca seçilmesi, üçüncü evreyi ise Cumhurbaşkanının isimleri kendisine sunulan üç aday arasından birini rektör olarak ataması oluşturmaktadır. Cumhurbaşkanının atama işlemi ile sonuçlanan sürecin ilk iki evresindeki işlemlerin birbirleriyle sıkı bir hukuksal bağlılık içinde bulunmasına karşın, bu işlemlerin aynı zamanda, birbirlerinden ayrılabilir nitelik taşıdıkları ve her birinin bağımsız birer idari işlem oluşturdukları »öncelikle belirtilmesi gereken bir noktadır. Bu işlemlerden ilk ikisinin gerek birbirlerinden, gerek en son işlemi oluşturan atama işleminden bağımsız olarak da, tek başlarına yeni hukuki durumlar ve hukuksal sonuçlar yaratmaları, bir sonraki işlemle belirlenen yetkinin kullanılmasını sınırlamaları ve böylece "kesin" ve "yürütülmesi zorunlu" nitelik taşımaları nedeni ile idari kararların alınmasından önceki evrede yerini alan öğüt, öneri, görüş ve rapor benzeri yetkili makamı yöneitic ve aydınlatıcı olmaktan öte bir hukuksal değeri bulunmayan hazırlık işlemleri olarak kabul edilemeyecekleri açıktır. Bu nedenle bu işlemlerin en son işlem beklenilmeksizin tek başlarına yada süresinde olmak koşulu ile, en son işlemden sonra da idari davaya konu edilebilmeleri mümkün bulunmaktadır. YÖK tarafından belirlenen üç aday arasından üniversite rektörünün seçimi konusundaki en son işlemi Cumhurbaşkanının yaptığı atama işlemi oluşturmakta olup; davalı idarelerin savunmalarında öne sürülen savlar nedeni ile, anılan işlemin hukuksal niteliğinin ortaya konulması gerekli görülmüştür. 1982 Anayasası Cumhurbaşkanını yürütme organının, sorumluluğu olmayan, kendi basma bir ögesi olarak öngörmektedir. Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri, asıl olarak, siyasi nitelikte olup; yasama organı ve Bakanlar Kurulu ile ilgilidir. Ancak, bunlar dışında Anayasanın 104 üncü maddesiyle Cumhurbaşkanına tanınmış bir takım yetkiler daha vardır ki bu yetkilerin kullanılması sonucu oluşturulan işlemler konusunda Anayasanın 105 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları "Cumhurbaşkanının, Anayasa ve öteki yasalarda Başbakan ve ilgili bakanın imzalarına gerek olmaksızın tek başına yapabileceği belirtilen işlemleri dışındaki bütün kararları, Başbakan ve ilgili bakanlarca imzalanır; bu kararlardan Başbakan ve ilgili bakan sorumludur. "Cumhurbaşkanının doğrudan(res'en) imzaladığı kararlar ve buyruklar karşıtı Anayasa Mahkemesi içinde olmak üzere, yargı organlarına başvurulamaz" hükmünü taşımakta; idarenin eylem ve işlemlerine karşı "yargı yolu"nu düzenleyen 125 inci maddesinin, ikinci fıkrasında da "cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askeri Şuranın kararları yargı denetimi dışındadır" hükmüne yer verilmektedir. Aynı yönde bir başka kural, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 2 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında yer almakta ve "Cumhurbaşkanının doğrudan doğruya yaptığı işlemlerin) idari yargı denetimi dışında..." olduğuna işaret etmektedir. Hukukun

üstünlüğü ve hukuk devleti ilkeleri ile bağdaştırılması tartışmalı olan veyargı yetkisine sınırlama getiren bu hükümlerle aynı zamanda sınırlamanın sınırı da gösterilmiş bulunmaktadır. Buna göre, Cumhurbaşkanının bütün işlemleri değil, yalnızca O'nun "tek başına" yada "kendiliğinden" yada "doğrudan doğruya" yaptığı işlemler yargı denetimi dışında tutulmuş olup; Cumhurbaşkanının başka organ yada kurumların katkıları sonucu oluşturduğu, bu nedenle yukarıdaki sözcüklerin ortak anlamları ile vurguladıkları niteliği taşımayan işlemlerin, en başta hukuk devleti ilkesinin doğal gereği olarak, dava yoluyla yargı denetimine tabi oldukları konusunda herhangi bir duraksamaya yer bulunmamaktadır. Cumhurbaşkanının, Anayasanın 104 üncü maddesinin (b) bendinin son fıkrası ile tanınan yetkiyi kullanarak "üniversite rektörlerini seçmek" yolunda oluşturduğu işlemler, yukarıda belirtilen süreç içinde değişik organ ve kurullarca iki ayrı evrede saptanan adaylar arasından birisini yeğlemek biçiminde oluştuğuna göre, bu işlemleri, örneğin Devlet Denetleme Kurulu üyelerinin seçimi yada üst kademe yöneticileri ile avukatlar arasından Anayasa Mahkemesine üç asıl, bir yedek üyenin seçimi yada Danıştay üyelerinin dörtte birinin seçimi işlemlerinde olduğu gibi hiçbir organ ve kuruluşun katılımı olmaksızın Cumhurbaşkanının tek basına, kendiliğinden yada doğrudan doğruya yaptığı işlemler olarak nitelemeye hukuken olanak bulunmadığı açıktır. Cumhurbaşkanının kimi işlemlerinde doğrudan doğruya yapmış olduğu değerlendirme ve tercihin yargı denetimi dışında tutulması Anayasa koyucu tarafından genel kurala istisna olarak öngörüldüğüne göre, yargı yetkisine getirilen bu sınırlamanın yukarıda belirtilen sözcüklerle çizilen sınırının, Cumhurbaşkanınca sonuçlandırılan, ancak aynı niteliği taşımayan işlemleri de kapsayacak biçimde genişletilmesinin Anayasanın sözüne ve özüne olduğu kadar Anayasa koyucunun ereğine de aykırı düşeceğinde kuşkuya yer olmamak gerekir. Bu durumda üniversite ve YÖK tarafından alman belirleyici ve sınırlandırıcı nitelikteki idari işlemlerle bağlantılı olarak Cumhurbaşkanı tarafından oluşturulan üniversite rektörlüğüne atama işlemlerinin idari yargıda dava konusu edilmesine Anayasal bir engel bulunmadığı gibi, son işlemin dava konusu edilebilir nitelikte olmasının kendiliğinden(atama evresinden) önceki, niteliği yukarıda açıklanan öteki işlemlerin de tek başlarına yada son işlemlerle birlikte idari davaya konu edilmelerine engel bir yönü bulunmamaktadır. Gerçekte, son işleme bağlı olmaksızın yeni hukuksal durumlar yaratan ve icrai nitelik taşıyan ilk iki işlem üzerindeki yargısal denetimin Cumhurbaşkanının, adaylar arasından birisini, ilgili üniversitenin rektörü olarak ataması işlemi ile somutlaşan tercihini kapsayan bir yönü olmadığı da açıktır. Belirtilen hukuksal durum nedeni ile, davalı idarelerin bu noktaya ilişkin savları ile Anayasanın 105 inci maddesine dayalı savı hukuksal dayanaktan yoksun görülmüştür. 07.07.1992 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan ve 2547 Sayılı Yasanın 13/a-1 maddesini de değiştiren 3826 sayılı yasanın 1 inci maddesi "Devlet Üniversitelerinde rektör ...üniversite öğretim üyeleri tarafından seçilecek adaylar arasından Cumhurbaşkanınca atanır. Rektörün görev süresi 4 yıldır. Süresi sona

erenler aynı yöntemle yeniden atanabilirler. Ancak, iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz..." hükmünü taşımaktadır. Yasa koyucu bu hükümle rektörlük süresini en çok iki dönemle sınırlayan genel bir kural getirmekte olup; bu dönemlerini yasanın yürürlüğünden önce tamamlamış olanların genel kural kapsamı dışında kalmaları, ancak geçici madde ile getirilecek ayrık bir düzenleme ile mümkündür. Yasanın TBMM'ndeki görüşmelerinde 1 inci maddede yer alan "ancak iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz" hükmünün bu yasadaki önceki dönemde görev yapanları da kapsamak üzere getirildiği, önerge sahipleri tarafından açıkça dile getirilmiş olduğu gibi, 3825 sayılı yasanın geçici maddelerinde de, bu yasanın yürürlüğünden önce iki yada daha fazla dönem görev yapmış olanların, bu durumlarının gözönüne alınmayacağı ve bunların yeniden yapılacak rektörlük seçimlerine katılma haklarının saklı bulunduğu ilişkin ayrık bir kurala yer verilmemiştir. Oysa, yasa koyucunun benzeri durumlarda, gerekli gördüğünde, bu görüşe uygun olarak, geçici maddelerle genel kurala ayrık düzenlemeler yaptığı görülmektedir. Nitekim, ortadan kaldırılmış olan 1750 sayılı Üniversiteler Yasasının geçici 3 üncü maddesinin son fıkrasında yer alan "bu madde gereğince süresi biten rektör ve dekanlar, eski hizmet dönemleri hesaba katılmadan yeniden iki dönem için aday olabilirler" yolundaki hükümle, madde kapsamındaki aynı yasanın 13/2 maddesindeki sınırlamanın dışına çıkarılmış olmaları buna örnek oluşturmaktadır. Üzerinde durulan nokta yönünden 657 Sayılı DMY'nın 31.12.1984 tarihinde yürürlüğe giren 243 sayılı KHK'nin 2 nci maddesi ile yeniden düzenlenen 37 inci maddesi ile 64 üncü maddesine eklenen fıkra, ayrı bir örnek oluşturmaktadırlar. Yasanın anılan 37 nci maddesi son altı yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olan devlet memurlarının, öngörülen öteki koşulları da taşımaları durumundadır, bir üst dereceye yükseltilmelerini; 64 üncü maddeye eklenen fıkra ise aynı koşullarla kademe verilmesini öngörmektedir. Bu maddelerde sözü edilen "son altı yıl"ın neyi içerdiği, bir başka deyişle ile "son altı yıl"ın başlangıç tarihi konusunda çıkan uyuşmazlıklarda Danıştay 5.Dairesince, bir yasanın yürürlüğe girdiği tarihte, içinde yazılı koşullarla olaylara uygulanmasının asıl olduğu; tersi yorumun yasanın uygulanmasının ertelenmesi sonucunu doğuracağı; yasadaki tersi yönlü bir hüküm olmadığı için, "son altı yıl"ın ilk uygulaması yönünden değerlendirilmeye esas alınması gereken devrenin 243 sayılı KHK'nin yürürlüğe girdiği, 31.12.1982'den önceki altı yıl olması gerektiği; bu nedenle idarenin maddenin ilk uygulanmasında 1991 yılından geriye doğru son altı yıla özgü sicillerin gözönünde tutulması yolundaki savının yerinde görülmediği gerekçesi ile iptal kararı verilmiş ve bu konudaki içtihat kararlılık kazanmıştır. Belirtilen hukuksal duruma göre ve 3826 sayılı yasanın rektörlerin görev süresini iki dönemle sınırlayan 1 nci maddesinin Yasanın yürürlüğe girmesinden sonraki tarihte uygulanacağına ilişkin ayrık bir düzenlemenin bulunmaması karşısında, yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce iki dönem rektörlük yapmış olanların, 14.07.1992 tarihinde yapılan rektörlük seçimlerine katılmalarında ve aday adaylarının bu yöntemle belirlenmesi işlemin-

de hukuka uyarlık bulunmamaktadır. Öte yandan davacı, YÖK'nun 07.07.1992 günlü toplantısında kabul edilen "Rektör Adaylarının Seçimle Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar" m "rektör adaylığı" başlığını taşıyan 4 üncü maddesinin, maddede rektör adaylarının niteliği konusunda 3826 sayılı yasa doğrultusunda bir düzenlemeye yer verilmediğinden ötürü, iki dönemden fazla rektörlük yapmış olanların da seçimlerde aday olmalarına ve atanmalarına olanak tanındığını ileri sürerek iptalini istemekte ise de; 3826 Sayılı Yasanın 1 inci maddesindeki hükmün; Esaslar'm 4 üncü maddesindeki noksan düzenlemeye dayanılarak Yasadan farklı yorumlara ve uygulamaya gidilmesine yer bırakmayacak bir açıklık taşıması ve Esasların uygulanmasında 3826 Sayılı Yasa hükümlerinin de gözönüne alınmasının zorunlu bulunması karşısında bu noktaya ilişkin sav haklı dayanaktan yoksun görülmüştür. Son olarak,3826 Sayılı Yasanın metni yukarıya alınan 1 inci maddesi Devlet Üniversitelerinde rektör seçiminde oy kullanabilmek için, rektör adayı belirlenecek üniversite yada YTE nde salt "öğretim üyesi" sanı ile görev yapmakta olmayı yeterli koşul olarak öngörmektedir. Yasakoyucunun, rektör adayı seçimine katılımın yüksek olmasını sağlamak amacı ile ve yalnızca bu seçimlere özgü bir düzenleme getirdiği açık bulunduğundan, davacının Esaslar'm 5 inci maddesinin 2547 Sayılı Yasanın 3/m maddesine ve anılan Yasanın Öğretim Üyeliği için kadro koşulunu arayan sistemine aykırı olduğu yolundaki savının haklı dayanağı bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü için yapılan ve dava konusu edilen aday belirleme(seçim) işleminin iptaline; davanın Rektör Adaylarının Seçimle Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar'm 4 ve 5 inci maddelerine ilişkin kısmının ise reddine karar verildi..."

Bu karara iki karşı oy çıkmıştır. Karşı oy gerekçelerinin buraya alınması, yararlılık sağlayacak ve öğretici olacaktır:

KARŞI OY 1-: Dava konusu edilen "Rektör Adaylarının Seçimle Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar" in 5 inci maddesinde oy verecek öğretim üyeleri belirlenmiş, bu maddenin (a) bendinde yer alan "Üniversitede sözleşme ile yada ders saati ücreti ile görev yapmakta olan öğretim üyelerinin aday seçiminde oy kullanabileceği" yolundaki düzenlemenin yasaya aykırı olduğu ileri sürülerek bu hükmün de iptali istenmiştir. 2547 Sayılı Yasanın 3826 Sayılı Yasa ile değişik 13/a-1 inci maddesi, rektör adaylarının üniversite öğretim üyeleri tarafından seçileceğini açıklamış olduğuna göre, bu hükümde yer alan "öğretim üyesi" nitelemesinin aynı yasanın ilgili maddeleri esas alınarak yorumlanması gerekir. 2547 Sayılı Yasanın 13/m maddesine göre, öğretim üyeleri yükseköğretim kurumlarında görevli profesör,doçent ve yardımcı doçentlerdir. Yasanın 23 üncü maddesine göre, yardımcı doçentlik bir görev unvanıdır ve bu unvanı taşıyan bir kadroya atanmakla elde edilir; 26 ncı maddesine göre, profesörlük ise,(3455 Sayılı Yasa ile getirilen ayrık durumu dışında) ancak profesörlük kadrosuna atanmakla kazanılan akademik bir ünvanıdır. Her ne kadar, 24 üncü maddeye göre, kadroya atanmaksızın do-

çentlik sanını kazanmak mümkün ise de, yrd.doçent olabilmek ve akademik sanların en üstünde yer alan profesörlük sanını kazanabilmek için kadroya atanmak koşul kılındığına göre, "üniversite öğretim üyesi" kapsamında doçent olabilmek için de, Yasanın 25 inci maddesi gereğince, (yine 3455 Sayılı Yasa ile getirilen ayrıntı dışında) doçent kadrosuna atanmış olmak zorunludur. 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Yasasının 3/A maddesi de bu görüşü doğrulamakta ve "öğretim üyeleri sınıfı" için kadro esasını getirmektedir. Yasalar, bu düzenlemeleri ile, "öğretim üyeliği" tanımında kadro esasını benimsemiş olduklarına göre, rektörlük seçiminde de ancak bu tanıma uygun nitelik taşıyan öğretim üyelerinin oy kullanabilmeleri gerekir. Yalnızca rektörlük seçimi ile sınırlı da olsa, öğretim üyesi kapsamının geniş tutularak farklı bir sonuca varılması, yasanın amacı ile bağdaşmaz ve yasaya aykırılık oluşturur. Örneğin, 2914 Sayılı Yasanın 17 nci maddesine göre, yaş sınırı nedeni ile emekliye ayrılmış öğretim elemanlarının sözleşmeli olarak istihdamı mümkündür. Yasaya göre bu tür görevlendirmenin amacı, üniversitelerin gereksinim duydukları dallarda bu kişilerin eğitim ve öğretim hizmetine katkılarını sağlamaktır. Bu nedenle, bunların statülerini bu amaç içinde belirlemek gerekir. Geniş bir yorum yapılarak, bu amacın aşılması ve sözleşmeli çalışan öğretim üyelerinin yönetim görevlerine atanabileceklerini, rektör seçilmelerini yada bu seçimlere seçmen olarak katılabileceklerini kabul etmek yasaya aykırılık oluşturur. Bu gerekçelerle, Esasların 5/a maddesinin, sözleşmeli yada ders saati ücreti ile görev yapan öğretim üyelerinin rektör aday seçiminde oy kullanabilecekleri yolundaki hükmünün de iptali gerekeceği görüşü ile..."

KARŞI OY 2:- 2547 Sayılı Yasanın 13 üncü maddesinin (a) fıkrasının birinci bendinin değiştirilmesine ilişkin 3826 Sayılı Yasanın Anayasaya aykırı olduğu görüşünde olduğundan konunun öncelikle Anayasa Mahkemesinin incelenmesine sunulması gerekmektedir. Bu nokta Dairemizin çoğunluğu tarafından kabul görmemiş olduğundan, işin esası hakkında görüş belirtmemiz zorunlu olmuştur. 2547 Sayılı Yasanın değişik 13 üncü maddesinin (a) fıkrasının birinci bendinde, rektör seçimleri yeni usul ve esaslara bağlanmış, bu arada iki dönemden fazla rektörlük yapılamayacağı esası getirilmiştir. Bu yasanın, yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği de, yürürlük maddesinde açıklanmıştır. Bu durumda, yasa ile getirilen yeni rektör belirleme usulleri, ancak bu tarihten sonra yapılacak rektör seçimlerinde uygulanacaktır. Bunun sonucu olarak da, ancak yasanın yürürlüğe girmesinden sonra iki dönem rektörlük yapmış olanlar bir daha seçilemeyecektir. Eğer yasa koyucu, bunun tersini amaçlamış olsa idi, yeni yasanın yürürlüğünden önceki tarihlerde iki dönem rektörlük yapanların da bir daha seçilemeyeceğini düşünse idi, o zaman geçici bir madde ile bu noktayı düzenlemesi gerekirdi. Çünkü, aslolan, yasanın geçmişe yürümemesi ve hak kısıtlayan hükümlerin açıkça yasada yer almasıdır. Oysa yasa, yürürlüğünden önce, iki dönem rektörlük yapanların bir daha seçilemeyecekleri yolunda açık bir hükme yer vermemiştir. Yasanın açıkça öngörmediği bir kısıtlamayı yorum yolu ile getirmek ise, hukuksal açıdan olanaklı görülmez...

F. Üniversitelerarası Kurul Tarafından Seçilen YÖK Üyeliği Sorunu:

Yükseköğretim Kuruluna(YÖK) aday öneren kurul ve kurumlar; Anayasanın 131 inci maddesi ne göre, Üniversiteler .Bakanlar Kurulu ve Genelkurmay Başkanlığı olarak sıralanmaktadır. 2547 Sayılı Yasanın 6/b maddesinin ilk biçimine göre ise;Bakanlar Kurulu .Genelkurmay Başkanlığı,Milli Eğitim Bakanlığı ve Üniversitelerarası Kurul'dur. Milli Eğitim Bakanlığı'nın YÖK'teki iki üyelik kontenjanı ise, Anayasa Mahkemesi kararı ile ortadan kaldırılmıştır.

Bununla birlikte, Anayasanın 131 inci maddesi ile 2547 Sayılı Yasanın 6/b maddesi arasındaki "Anayasaya aykırılık" bitmiş değildir. Çünkü; Anayasanın 131 inci maddesi Yükseköğretim Kurulu'nun "Üniversiteler.Bakanlar Kurulu ve Genelkurmay Başkanlığınca seçilen ve sayıları,nitelikleri ve seçilme usulleri kanunla belirlenen adaylar arasından rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek sureti ile Cumhurbaşkanıınca atanan üyeler ve Cumhurbaşkanıınca doğrudan doğruya seçilen üyelerden kurulur" olduğunu belirtirken, 2547 sayılı yasanın 6/b maddesi YÖK'nun oluşumunu ;"Cumhurbaşkanı tarafından rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek suretiyle seçilen yedi, Bakanlar Kurulunca temayüz etmiş üst düzeydeki devlet görevlileri veya emeklileri arasından,(Hakim ve Savcı sınıfından olanlar için bakanlığı ve kendilerinin muvafakati alınmak kaydı ile) seçilen yedi, Genelkurmay Başkanlığı'nca seçilen bir, Üniversitelerarası Kurulca, kurul üyesi olmayan profesör öğretim üyelerinden seçilen yedi" kişi olarak tanımlamaktadır.

Yasa hükmünün Anayasaya aykırılığı açık bir biçimde ortadadır. 21 yıldır bu Anayasaya aykırılık egemenliğini sürdürmektedir. Anayasa, Cumhurbaşkanı'nın doğrudan seçtiği üyeler konusunda sınırlama getirmezken, yasanın 6/b maddesi, bunu," rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik" koşuluna bağlar-ken, öteki kurul ve kurumlar tarafından önerilecek adaylar için, "rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek" koşulunu, Bakanlar Kurulu için, "temayüz etmiş üst düzeydeki devlet görevlileri veya emeklileri" biçiminde değiştirirken, Genelkurmay Başkanlığı için bir sınırlama getirmemiştir.

Ayrıca, Cumhurbaşkanı'na, Anayasanın 131 inci maddesince verilen "adaylar arasından seçme" hakkını, 2547 sayılı yasanın 6/b maddesi, ortadan kaldırarak, Cumhurbaşkanı'na, önüne getirilenleri onaylar yada geri gönderir konuma düşürmüştür. YÖK üyeliklerine bakarsanız, bunların önemli bölümünün .yükseköğretim ve hatta doğrudan eğitim ile ilgisiz ve bu alandan bilgisiz kimseler için, ara istasyon yada emeklilik sonrası sürdürülen bir görev yerine düşürmüştür. Örnek olarak, 4 Ocak 1997 gün ve 22867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Yükseköğretim Kurulu Üyeliklerine Seçme Kararı" verilebilir. Cumhurbaşkanı S.Demirel tarafından imzalanan bu kararda, Anayasaya göre nitelikleri konusunda bir sınırlama bulunmayan, ancak 2547 sayılı yasaya göre, rektör-

lük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik verilmesi gereken üyeliklere, Başbakanlıktan emekli İsmail Akınaltuğ ile valilikten emekli Durmuş Yalçın yeniden seçilirken, Anayasaya göre gösterilen adaylar arasından .rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik verilerek atanması gereken Bakanlar Kurulunca, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Üniversitelerarası Kurulca yapılan seçimleri onaylanmıştır. Üyeliği onaylananlar arasında, Doç .Dr .Atilla Özer, Em.Hava Korgenerali Erdoğan Öznal yer alabilmiştir.

Özellikle, profesör sanını bile almamış, ileride bu san için başvurusu değerlendirilecek bir doçentin, üniversitenin üst organında üye olarak, kendisini değerlendirecek üniversite öğretim üyelerini ve onların üst yöneticilerini belirleme .denetleme ve seçme konumuna getirilmesi, akademik sanlar konusunda gösterilen titizliğin göstergesidir. Örneğin, bu doçent, bağlı bulunduğu Üniversitesinin rektörünü ve fakültesinin dekanını seçer ve belirlerken, aynı zamanda rektörünün ve dekanının yüksek denetleme kurulu üyesi olarak da, onları sorgulama konumunda iken, öğretim üyesi olarak da, aynı zamanda kendisinin disiplin amiri olan rektör ve dekanını da belirlemiş olmaktadır.

Dünyanın hiçbir yöresinde, hem denetlenen ve hem de denetleyen konumunda bulunan böyle bir durum söz konusu olmamalıdır. Bu ise, YÖK'nda, Başkanın işini kolaylaştırmış ve YÖK'nu, adeta "Başkan ve Başkanın Adamları" konumuna sürüklemiştir. Durumun kamuoyuna yansımaları ve sorgulanması, 2001 Ocak ayında ,YÖK Başkan Kemal Gürüz ile Cumhurbaşkanı A.Necdet Sezer arasında oluşan anlaşmazlık ve uyuşmazlık sırasında ilk kez gerçekleşmiştir.

YÖK'teki tek Anayasal dışılık ve hatta yasadışılık bu noktada ortaya çıkmamaktadır. 2547 Sayılı Yasanın "kişiye özgü/Doğramacı ve ardıllarına özgü" olması, Anayasal kural ile yasa hükümlerinde gereken titizliliğin gösterilmesi önündeki önemli engellerdendir. Kurul ve sistemi, kendine özgü düzenlemek isteyen YÖK Başkanları, YÖK Sistemini, öyle karmaşık ve karışık bir yapıya büründürmüşlerdir ki, yapılan yasadışılıklar, yasa uygulayıcılarına ve yargı organlarına bile anlatmakta zorluk içine düşülmektedir. Bundan ise, sistemi kendi isteğine ve amaçlarına uygun olarak kullanmak isteyenler yararlanmaktadır. Bunlardan birisi de, YÖK üyelerini belirleyen Üniversitelerarası Kurul'da karşımıza çıkmaktadır.

Üniversitelerarası Kurul, 27 Aralık 1996'da, 90 sayılı toplantısında, kendi kontenjanından GÜ FEF öğretim üyesi Prof .Dr.Uğur Büğet ile ODTÜ Mühendislik Fakültesi öğretim üyesi Prof.Dr.İsmail Tosun seçilirler. Cumhurbaşkanı Demirel ise, 4 Ocak 1997 gün ve 22867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kararı ile bu seçimi onaylar.

TÜMÖD, Üniversitelerarası Kurul tarafından belirlenen ve Cumhurbaşkanı tarafından yapılan "seçme kararına" karşı Danıştay'da, YÖK üyeliğine seçimin ilk ayağını oluşturan Üniversitelerarası Kurul kararının iptali istemi ile dava açar.

Dava, Üniversitelerarası Kurul'un oluşumunun, bu kurula girmemesi gereken vakıf yükseköğretim kurumları "rektör" ve "temsilcilerinin" katılımı ile gerçekleştirilmesi nedeni ile açılmıştır. TÜMÖD, dava dilekçesinde; Bir kimsenin üniversite rektörü olabilmesinin, Anayasanın 130 ve 2547 sayılı yasanın 13/a maddesinde tanımlanan yol ve yöntemlere göre, Cumhurbaşkanı tarafından seçilmiş ve atanmış olmasına bağlı olduğunu; aynı biçimde bir kimsenin dekan san ve yetkilerini kullanabilmesinin, Anayasanın 130 ve 2547 sayılı yasanın 16/a maddesine bağlı kalınarak, YÖK tarafından seçilmiş ve atanmış olmasına bağlı bulunduğunu;

Üniversitenin akademik organı olan Senato'nun ise, 2547 sayılı yasanın 14/a maddesine göre; başkanlığının rektör tarafından yürütülmesi, rektör yardımcıları ile dekanların katılımı ile oluşabileceğini; Anayasa ve yasa kuralları doğrultusunda rektör ve dekanlık görevlerine seçilmemiş ve atanmamış kimselerden oluşan bazı kurulların senato olarak sayılması ve senatonun yapması gereken görevleri yapmasının olanaklı olmayacağını; mütevelli heyet tarafından atanan özel-vakıf üniversitesi rektör ve temsilcilerinin Üniversitelerarası Kurula katılmasının sakatlık taşıdığını; Anayasanın 130 uncu maddesinin son fıkrasının, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarını mali ve yönetsel işlerinde serbest kılmış olduğunu, yönetsel açıdan serbest bırakılan özel-vakıf üniversitelerinin, Anayasal tanım içinde yer almayan rektör ve dekanlardan oluşmayan kurul eli ile seçilen temsilcisinin Üniversitelerarası Kurula katılmalarının, anılan kurulun bileşimini sakatladığını; Vakıf Yükseköğretim Kurumlarını düzenleyen 28.03.1985 gün ve 18708 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 10.04.1991 gün ve 20841 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik'in 14 üncü maddesinde tanımlanan mütevelli heyetin, vakıf yükseköğretim kurumunun en yüksek karar organı olarak, vakıf yükseköğretim kurumunun tüzel kişiliğini de temsil etmekte olduğunu; bu nedenle de özel-vakıf üniversitesi rektörünün -profesör olma koşulu bile bulunmamaktadır- özel-vakıf üniversitesi tüzel kişiliğini temsil etmediğini; iş/görev güvencesinin bulunmadığını; özel/vakıf üniversitesi rektör ve dekanlarının, mütevelli heyet tarafından atanan öteki görevlilerden/ memur ve hizmetlilerden farkının bulunmadığını; fakülte dekanı ve yükseköğretim müdürlerinde de akademik san koşulunun aranmadığını; mütevelli heyetin, isterse akademik sanı olmayan birilerini, rektör,dekan,yükseköğretim müdürü olarak atayabileceğini; Üniversitelerarası Kurul'un, akademik bir organ olarak, üniversitelerüstü bir kurul olduğunu; üniversitelerin eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın çalışmalarını eşgüdümlemek, uygulamaları değerlendirmek, YÖK'e ve üniversitelere önerilerde bulunmak, örgüt ve kadro yönünden ve YÖK kararları doğrultusunda üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimini karşılayacak önlemleri önermek, üniversitelerin tümünü ilgilendiren eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayım çalışmalarını yönetmelikleri hazırlamak yada görüş bildirmek; aynı yada benzer nitelikteki fakülte yada üniversitelere yada fakültelele bağlı öteki yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretimine ilişkin ilkeler ve süreler arasında uyum sağlamak, doktora ile ilgili kuralları belirlemek ve yurt dışında yapılan doktoraları, doçentlik ve profesörlük sanlarını değerlendirmek, do-

çentlik sınavlarını düzenlemek ve ilgili yönetmelik gereğince doçent adaylarının yayın ve araştırmalarının değerlendirilmesini ve doçentlik sınavı ile ilgili kuralları belirlemek ve jürileri seçmek ve 2547 sayılı yasa ile kendisine verilen öteki görevleri yapmakla ödevli olduğu bir kurul olduğunu; geniş bir alana yayılan bu akademik üst kurulun oluşumunun, herşeyden önce anayasa ve yasalara uygunluk taşıması gerektiğini; anayasa- da ve yasa da tanımlanan nitelik,yetki ve tanıma uygun olmayan kimselerin, özel/vakıf yükseköğretim kurumları rektör ve temsilcilerinin Üniversitelerarası Kurula katılması- nın, YÖK'nun oluşumunu ve aldığı kararları sakatladığını; İptal istemine konu olan ve YÖK'na iki üye seçimini gerçekleştiren 27.12.1996 günlü ve 90 sayılı toplantısına Baş- kent,Bilkent,Fatih,Işık,Bilgi,Koç,Yeditepe üniversitelerinin rektörleri ve birer temsilci- si katıldıklarını; bunun ise, anayasa ve yasa kurallarına aykırılık taşıdığını; 27 Aralık 1996 günü yapılan Üniversitelerarası Kurul toplansında, seçim konusu yapılan iki YÖK üyeliği için, üniversite topluluğuna bir duyuruda bulunulmadığını; böylece üniversite öğretim üyelerine, YÖK üyeliğine aday olma olanağının tanınmadığını; bunun ise, ya- sa önünde eşitlik ilkesine aykırılık taşıdığını;

belirterek, 4 Ocak 1997 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan karara dayanak olan Üni- versitelerarası Kurul tarafından seçilen iki YÖK üyesinin, Prof.Dr.Uğur Büğet ile Prof.Dr.İsmail Tosun'un Cumhurbaşkanına önerilmesi kararının iptal edilmesi yanısıra, yürütmenin durdurulmasına karar verilmesini istemiştir.

Danıştay Sekizinci Dairesi'nde 1997/503 Esas Sayılı dosya açılan davaya karşı,YÖK Başkanlığı, davalı konumunda olmamasına karşın, 26.05.1997 gün ve 949 sayılı yazı- ları ile, birinci yanıtını iletmiştir. YÖK savunmasında; Vakıf yükseköğretim kurumları- nı, Devlet yükseköğretim kurumlarından ayıran üç unsurun bulunduğunu; bunların, va- kıflar tarafından kar amacına yönelik olmaması kaydı ile kurulması; mali ve idari yön- den özel hükümlere bağlı bulunması olduğunu; Anayasanın bu açık düzenlemesine kar- şın, vakıf yükseköğretim kurumlarının rektör, dekan ve yüksekokul müdürler gibi idari görevlilerinin atanmalarında, Devlet üniversitelerindeki yol ve yöntemlere uyulması ge- rekir savının yerinde olmadığını; Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin Anayasa ve 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası'nda yer alan düzenlemelere koşut hü- kümler getirdiğini; Anayasa, Yükseköğretim Yasası ve vakıf yükseköğretim kurumları yönetmeliğinin, getirdiği hükümlerle uyumlu, sistemli bir bütünlük oluşturmakta oldu- ğunu; bu sistem içinde vakıf yükseköğretim kurumlarının rektör,dekan ve yüksekokul müdürlerinin seçilip atamalarında ve Üniversitelerarası Kurul için temsilci seçiminde yasal mevzuata aykırılık bulunmadığını; Bu yönetim personelinin akademik nitelikleri- nin ise, Devlet üniversitelerinde bu görevlere getirilen personelin akademik nitelikleri ile aynılık taşıdığını; TÜRMO'D'ün, rektör ve dekanların profesör olmayan kişilerden atanabildiği savının tümü ile asılsız olduğunu; Üniversitelerarası Kurul'un, 2547 Sayı- lı Yükseköğretim Yasası'nın 6 ncı maddesinin, (b) bendinin, (5) inci alt bendine göre, Yükseköğretim Kurulu'na yedi üye seçmekle görevli olduğunu; dava konusu işlemin

de, yasanın öngördüğü biçimde Üniversitelerarası Kurul tarafından usulüne uygun olarak oluşturulduğunu; Üniversitelerarası Kurul'un 27.12.1996 günlü oturumuna 98 üyenin katıldığını, Kurula katılan vakıf üniversiteleri rektör ve temsilcilerinin toplam sayısının on üye olduğunu; vakıf üniversitelerinden Kurul'a katılan rektör ve temsilcilerinin sayı olarak varlıklarının, değil seçim sonuçlarını, sıralamayı bile etkileyecek nitelikte olmadığını;

belirterek, istemin reddine karar verilmesini istemiştir.

Davalı Üniversitelerarası Kurul ise, 26.05.1997 gün ve 1074 sayılı yazıları ile, birinci savunmasını sunmuştur. ÜAK Başkanlığı; TÛMÖD'ün isteminde hukuken korunması gereken bir çıkar yada bireysel hakkının bulunmadığını; TÛMÖD'ün, üye sayısının azlığından ötürü, öğretim üye ve yardımcılarını temsil edemeyeceğini; bu nedenle davanın öncelikle ehliyet yönünden reddinin gerektiğini; Alman kararın iptalinin idari davaya konu kılınması ve yargı organlarının bu tür değerlendirmeleri idarenin yerine geçerek karar vermesi sonucu doğurduğunu, bunun tüm idare hukuku kuralları ile çatışır olduğunu; Anayasamn yürütme görevinin yasalarda gösterilen biçim ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak idari eylem ve işlem niteliğinde yada takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı verilemeyeceği ilkesini koyan 125 inci maddesi de gözönünde bulundurulduğunda, özü ve niteliği yönünden yargı denetimi dışında kalması gereken bir idari işleme karşı açılan bu davanın görev yönünden reddinin gerektiğini; Devlet ve vakıflar tarafından kurulan üniversiteler arasında bir farklılık bulunmadığını; Devlet tarafından kurulan Devlet üniversiteleri yada vakıflar tarafından kurulan vakıf üniversitelerinin, kurucularındaki farklılıktan ötürü, görev ve işlevlerinde herhangi bir farklılık bulunmadığını; vakıfça kurulmuş üniversiteler eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma yapmakla görevli kurumlar olduğunu;

Yasa koyucunun devlet ve vakıf üniversiteleri bakımından farklı olacak noktaları 2547 Sayılı Yasada ayrıca düzenlendiğini; rektörlerle ilgili 13. Maddenin (a) fıkrasının son tümcesinde vakıf üniversitesi rektörlerinin atanmasındaki farklılığın ayrıca düzenlendiğini; Ek 5 inci maddenin 2. Fıkrasında vakıf üniversitesi yöneticilerinin atanma yönteminin belirtildiğini; Yasa koyucunun, vakıf üniversiteleri için işaret etmek istediği noktalarda bunu açıkça belirttiğini; üniversitelerin tümünü ilgilendiren noktalarda ise hiçbir ayırım yapmadığını; 2547 Sayılı Yasanın 11. Maddesinde Üniversitelerarası Kurul'un oluşumu belirtilirken, yalnızca üniversite rektörleri ve üniversite senatolarının 4 yıl için seçeceği birer profesör deyiminin kullanıldığını; vakıf üniversitelerinin de bu kurula üye olmalarının kabul edildiğini; Devlet üniversitelerinin rektörleri ile aynı yetkiye sahip olan vakıf üniversite rektörlerinin Üniversitelerarası Kurula üye olmalarını engelleyen bir noktanın bulunmadığını; vakıf üniversitesi rektörlerin de Üniversitelerarası Kurulda kendi üniversitelerini temsil ettiklerini; 2547 Sayılı Yasanın amacının bütün Yükseköğretim Kurumlarının eğitim-öğretim, araştırma, yayım, öğrenciler, öğretim

elemanları ile ilgili esasları bir bütünlük içinde düzenlemek olduğunu; Üniversitelere-rası Kurulun bir akademik organ olarak, üniversitelerin eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetlerini eşgüdümlemek .uygulamaları değerlendirmek, bunlarla ilgili yönetmelikleri hazırlamak yada görüş bildirmek vb. görevleri yürütmek ile görevli bulunduğunu; vakıf üniversiteleri rektör ve temsilcilerinin Kurul dışında tutulmalarının bu üniversitelerin bu karar ve ilkeler dışında tutulması sonucunu yaratacağını, bunun ise üniversiteler arasında birlikteliğin sağlanmasına engel olacağını;bunun ise, Anayasa ile 2547 sayılı yasanın sözüne ve özüne aykırılık oluşturacağını;

dile getirerek, ortada hukuka aykırı bir işlemin olmaması nedeni ile davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddi isteminde bulunmuştur.

Davacı TÜRÖD; davanın yanı ile kendisini davalı konuma sokan YÖK Başkanlığı'nın, dava dilekçesine verdikleri yanıtları, şu gerekçeler ışığında karşılamıştır:

a) Davaya katılma isteminde bulunan YÖK'ün ,yan olarak davada yer almasına karşı çıkmamıştır.

b) ÜAK'un, dava ehliyetini demeğin üye sayısına bağlı kılmak istemesi anlayışını, hukuk, hatta yasa devleti ile bağdaştırmak olanaksızdır.

c) ÜAK'un, aldıkları kararın yargı organı tarafından değerlendirilemeyeceği, böyle bir değerlendirmenin yargı organını idarenin yerine geçireceği, bunun tüm idare hukuku kuralları ile çatışma yaratacağı benzeri görüşleri, hukuk ve yasa devleti kavramı ile bağdaşmaz. ÜAK'un, kendisini, her türlü eylem ve işlemlerinin yargı denetiminde olmayan Kurul olarak tanımlama hakkı ve yetkisi bulunmamaktadır.

d) ÜAK, vakıf yükseköğretim kurumu rektör ve temsilcilerinin kurula katılmalarını meşrulaştırmak için, nedenler yaratmak çabası içine girmektedir. Bunların Kurula üye olmamalarının, vakıf yükseköğretim kurumlarının bu karar ve ilkeler dışında tutulması sonucunu doğuracağı yollu değerlendirmesi, anlayış ve mantık çarpıklığını sergilemektedir. Karar ve kurallara uymak ve uymamak, o karar ve kuralların oluşumuna katılmaktan değil, karar ve kuralların geçerliliğine ilişkin yasal düzenlemelerin varlığına bağlıdır. Anayasanın 130 uncu maddesinin son paragrafı; "vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının, mali ve yönetsel konular dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eli ile kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tabidir." hükmü karşısında, böyle bir savununun geçerliliğini savlamak bile mümkün değildir.

e) ÜAK'un, iki üyenin seçilmelerini, seçilmelerinin ilk aşaması olarak nitelemesi de, 2547 Sayılı Yasanın 6/b(5) inci maddesine açıktan aykırıdır.

f) Dava konusu kılman işlem, ÜAK'un yanlış biçimde dile getirmek istediği vakıf yük-

seköğretim kurumlarının varlık nedeni olmayıp, vakıflar tarafından kurulan üniversite rektörlerinin ve temsilcilerinin Anayasa ve yasa kurallarına aykırılık taşımasıdır. Anayasanın 130,2547 Sayılı Yasanın 13/a , 14/a ve 16/a maddesi karşısında, dava konusu kılman işlemde katılımcı olanların durumlarının tartışılmaz olarak, ayrı bir anlam taşımasıdır. Bunun yanısıra, 2547 Sayılı Yasanın Ek 5, Ek 12 maddeleri, vakıf yükseköğretim kurumlarının yönetsel organlarını düzenlemektedir. Üniversite organlarının varlığını belirleyen yasal hükümlerin yanısıra, vakıf yükseköğretim kurumlarının organlarını belirleyen ayrı düzenlemeye konu kılınması bile, tek başına dava konusu işlemin haklılığını ortaya koyan düzenlemelerdir.

g) Vakıf yükseköğretim kurumlarının organları; rektör,senato ve üniversite yönetim kurulu adlarını bile alamazlar. Bunların yönetim organları; akademik kurul, yönetim kurulu ve en yüksek düzeydeki yönetici adlarını alabilirler.

h) Rektör adını alabilen en yüksek yönetici sayılan kimseler, vakıf yükseköğretim kurumunun tüzelkişiliğini temsil edemezler. Bu yetki, Mütevelli Heyet ve başkanına özgüdür. Mütevelli Heyet üyeliği için de önkoşul yüksekokulu bitirmektir.

i) Vakıf yükseköğretim kurumu rektörü olarak görev yapan kişilerin rektör sanını kullanmaları, Anayasanın 130 uncu maddesine aykırıdır. Vakıf yükseköğretim kurumlarında en yüksek yöneticinin, profesör olma koşulu bulunmamaktadır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, 10.06.1997 günlü kararı ile;yürütmenin durdurulması istemini; idari işlemin uygulanması durumunda giderilmesi güç yada olanaksız zararların bulunmaması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olmaması gerekçesi ile, reddetmiştir.

Danıştay Savcısı, 5.10.1999 günlü "Düşüncesi"nde; davacı TÜMÖD'ün savlarını yinelemekle birlikte, vakıf yükseköğretim kurumlarının akademik çalışmalarının devlet eliyle kurulan Üniversitelerle bir tutulduğunu ve ÜAK nun da akademik bir üst kuruluş olması nedeni ile,bu kurula vakıf üniversitesi rektör ve temsilcilerinin katılmalarının kesinlikle gerekli olduğunu; YÖK'e üye seçen ÜAK toplantısına katılanlar arasında profesör olmayan hiçbir üniversite temsilcisinin bulunmadığı gerekçesi ile, davanın reddini istemiştir.

Danıştay Sekizinci Dairesi'nce 1998/6329 Esas ve 1999/5758 Karar Numarada işlem gören davanın son oturumu,3.11.1999'da, yanlardan Prof.Dr. Tahir Hatipoğlu ve Prof .Dr .Mustafa Altıntaş ile ÜAK ve YÖK avukatlarının katılımı ile gerçekleşmiştir. Sekizinci Daire Kurulu, ÜAK ve YÖK'ün usule ilişkin karşı çıkışlarını yerinde görme-yerek, davanın özüne geçilmesine karar vermiştir. Verilen ret kararının dayanakları olarak; "vakıflarca kurulan üniversitelerin de yasa ile, devletin gözetim ve denetim altında kurulması; yine devletin gözetim ve denetimi altında devlet üniversiteleri gi-

bi akademik çalışmalarını yürütmesi; devletin eğitim ve öğretim yükünün bir bölümünü kar amacı gütmeyen üstlenerek kamu hizmetleri yürütmesi ve tüzel kişiliğe sahip olmaları; amaç yönünden bir farklılıklarının bulunmaması" sıralanmıştır.

G. Kurucu Rektörün Görevden Alınması Sorunu :

2547 Sayılı Yasanın 13. Maddesini değiştiren ,3826 Sayılı Yasanın Geçici 1. Maddesi uyarınca, yeni kurulan devlet üniversite ve ileri teknoloji enstitülerinin kurucu rektörlerinin görev süresi iki yıl olarak belirlenmiş ve atamaları, Milli Eğitim Bakanlığı ile Başbakanın önereceği 3 isim arasından Cumhurbaşkanının seçimine dayandırılmıştır.

Çanakkale Üniversite Rektörü olarak bu göreve atanan davacı, süresini tamamlamadan, aynı madde uyarınca görevden alınır ve yerine, kalan süresini tamamlamak üzere,.07.06.1994 günlü,21953 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 94/23 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı ile, başka bir profesör atanır. Dava Cumhurbaşkanlığı kararının iptali ile bu işlem nedeni ile yoksun kaldığı tüm özdeksel ve özlük haklarının yasal faizi ile birlikte ve uğradığı tinsel zararın ödenmesi istemi ile açılır. Danıştay Sekizinci Dairesi, davayı, Cumhurbaşkanlığı kararının dava konusu edilemeyeceği gerekçesi ile,incelemeksizin,29.06.1994 gün ve E: 1994/3932, K: 1994/1977 sayılı kararı ile reddeder. Konu, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'na taşınır.

Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, E: 1994/482 ve K: 1994/619 sayılı dosyada işlem gören davayı, 4.11.1994'te sonuçlandırır ve Davacının temyiz isteminin kabulü ile Danıştay Sekizinci Dairesi kararının bozulmasına karar verir. Gerekçe şöyledir: "... 2709 Sayılı T.C. Anayasasının 105 inci maddesi "Cumhurbaşkanının, Anayasa ve öteki yasalarda Başbakan ve ilgili bakanın imzalarına gerek olmaksızın tek başına yapabileceği belirtilen işlemleri dışındaki bütün kararları, Başbakan ve Cumhurbaşkanının resen imzaladığı kararlar ve emirler karşısında Anayasa Mahkemesi dahil, yargı organlarına başvurulamaz" hükmünü taşımakta; idarenin eylem ve işlemlerine karşı "yargı yolunu " düzenleyen 125 inci maddesinin, ikinci fıkrasında da "Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askeri Şuranın kararları yargı denetimi dışındadır" hükmüne yer verilmektedir. Aynı yönde bir başka kural, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 2 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında yer almakta ve Cumhurbaşkanının doğrudan doğruya yaptığı işlemlerin idari yargı denetimi dışında olduğuna işaret etmektedir. Buna göre, Cumhurbaşkanının bütün işlemleri değil, yalnızca "tek başına "(res'en, doğrudan doğruya) yaptığı işlemler yargı denetimi dışında tutulmuş olup; Cumhurbaşkanının başka organ yada kurumların katkıları sonucu oluşturduğu, bu nedenle yukarıda belirtilen nitelikleri taşımayan işlemlerin, dava yoluyla yargı denetimine tabi oldukları konu-

sunda herhangi bir duraksamaya yer bulunmamaktadır. 2547 Sayılı Yasanın 13 üncü maddesinin (a) fıkrasının 1 inci bendini değiştiren 3826 Sayılı Yasanın Geçici 1 inci maddesinin 2 nci fıkrası "yeni kurulan devlet üniversite ve ileri teknoloji enstitülerinin kurucu rektörleri, iki yıl için, Milli Eğitim Bakanı ve Başbakanın önereceği üç isim arasından Cumhurbaşkanınca atanır" hükmünü taşımakta, aynı yasaya 2653 Sayılı Yasa ile eklenen Ek 1 inci madde de ise "üniversite rektörleri, fakülte dekanları, enstitü ve yüksekokul müdürleri ile bunların yardımcıları ve bölüm başkanları, gerektiğinde, bu konuda belirtilen süreleri dolmadan atamalarındaki yönteme uygun olarak görevlerinden alınabilirler" hükmü yer almaktadır. Yukarıda belirtilen hükümlerin incelenmesinden anlaşılacağı gibi, yeni kurulan devlet üniversite ve ileri teknoloji enstitülerinin kurucu rektörlerinin atanması, MEB ve Başbakanın önereceği üç aday arasından Cumhurbaşkanınca yapılmakta; aynı biçimde kurucu rektörlerin Cumhurbaşkanınca görevden alınması sırasında da MEB ve Başbakanın önerisinin bulunması gerekliliği aranmaktadır. Bu durumda, davacının kurucu rektörlük görevinden alınmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararının esasının incelenmesi gerekirken, Danıştay Sekizinci Dairesince, dava konusu edilmesine olanak bulunmadığından söz edilerek, davanın incelenmeksizin reddedilmesinde hukuku uyarlık bulunmamaktadır."

H. SAHTE DOKTORA DUYUMUNA KARŞI DUYARSIZLIK:

Yükseköğretim kurumlarında gerek öğretim elemanları ve gerekse öğrenciler açısından geçerli olan Disiplin yönetmeliklerinin en sert hükümleri, bilimsel hırsızlık ve kopya olaylarında, kendisinin yerine bir başkasını sınava sokma durumlarında uygulanmaktadır. Kaynak göstermeksizin, bilimsel hırsızlık yapan, başkasının ürününü kendi ürünü imişçesine sunan kimselere uygulanan disiplin cezası, öğretim mesleğinden çıkartmadır.

YÖK öncesi dönemde de, üniversitelerde kimi unvan yolsuzlukları, kimi akademik derecelerin çeşitli yöntemlerle ele geçirilmesi, yaşanan olaylardandı. YÖK sonrasında, bunun bir disiplin içine alınacağı beklentisi egemen bir görüştü. Gerçekten de, merkezi bir organın, bu ve benzeri kabul edilemez sahtecilikleri, tüm yükseköğretim kurumlarında geçerli kılacağına ilişkin umut vardı. Bu umudun ne denli boşa olduğunu gösterici bir örneği, burada sunmak istiyoruz. Doktorasının sahte olduğuna ilişkin sav ileri sürülen öğretim üyelerinden biri, günümüzde Gaziantep Üniversitesi'nde profesör olarak görev yapmaktadır. Daha önce de, anılan kimse, Afyon-Kocatepe Üniversitesi'nde rektör yardımcılığı benzeri yönetsel görevler de almıştır.

Olay, 2547 sayılı Yasa ile, Çukurova Üniversitesi içine katılan Adana İktisadi ve Ti-

carî İlimler Akademisinde geçer. AİTİA Ekonomi Fakültesi İktisat Kürsüsü asistanı Ömer Babuşoğlu ile İstatistik ve Tatbiki Matematik Kürsüsü Asistanı İbrahim Ayılđan, Dekanlığa başvurarak, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde İktisat Doktorası yaptıklarını belirterek, doktoralarının işleme konması isteminde bulunurlar. Sundukları belgeler,7 Ağustos 1980 tarihini ve İÜ İktisat Fakültesi başlığını taşımakla birlikte, herhangi bir kurum yada kişiye özgü olduğuna ilişkin başlık kısmı boş bırakılmıştır. Ayrıca, dikkat çeken bir başka nokta, alındığı ileri sürülen doktora sanı ile bunu kamtlayıcı belge arasında, 2,5 aylık bir zaman boşluğunun bulunmasıdır. Akademik meslek açısından bu denli önemli ve onurlu bir derecenin, belgelenmesinin 2,5 aylık bir gecikme göstermesi de, dikkati çeken bir nokta olarak alınmıştır.

Dekan İsmail Özgören, 23.10.1980'de 001/514 sayılı yazı ile Akademi Başkanlığına başvurarak, anılan kimselerle ilgili, anılan doktora programlarına katılmak için izinli olup olmadıklarını, aynı dönemde Akademinin doktora derslerine devam edip etmediklerinin bildirilmesini ister. Çünkü, her iki doktora öğrencisi, aynı tarihlerde hem İstanbul'da ve hem de Adana'daki doktora programlarına katıldıkları görülmektedir.

Olayın araştırılması ile ilgili İÜ İF Dekanlığı'nın 17.12.1980 günlü yazısının AİTİA Ekonomi Fakültesi Dekanlığına ulaşmasından bir hafta sonra, 25 Aralık 1980'de Akademi Başkanı, Başkan Yardımcısı ve Ekonomi Fakültesi Dekanı, Dekan Yardımcısı, Mühendislik Bilimleri Fakültesi Dekanı ve bir kısım öğretim elemanları, Akademi topluluğu ile ilgili bir kısım duyum, sav ve yakınmaların araştırılması ve soruşturulması nedeni ile Adana Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından gözetim altına alınırlar.

Bu şok yaşanır ve tüm yönetim organları işlemez durumda iken, yönetim görevlerine vekaletle görevlendirmeler yapılır. Ömer Babuşoğlu ve İbrahim Ayılđan, kazandıklarını ileri sürdükleri İktisat Doktoru sanını, kendi istençleri ile 4,5 ay süre ile gizli tutarak, yürekli davranıp açığa çıkartamazlarken, anılan gözetim altına alınma olayının üzerinden bir hafta geçmeksizin, 2 Ocak 1981'de dilekçeleri ile Ekonomi Fakültesi dekanlığına başvuruda bulunarak, doktora ile ilgili işlemlerinin sonuçlandırılmasını isterler.

Bu başvuru üzerine, vekaleten bu göreve getirilmiş olan yönetim, başlatılmış olan soruşturmanın sonucunu beklemeksizin, konunun asıl görüşülmesi gereken Ekonomi Fakültesi Kurulu kararına bakılmaksızın, Kürsü başkanlarının görüşü alınmaksızın, 5 Ocak 1981 günlü Akademi Profesörler Kurulu toplantısında, doktora ünvanlarını onar. Akademinin asıl yönetiminin sıkıyönetimce gözetim altına alınmasının, ilk somut meyvesini devşirenler, haklarında soruşturma başlatılan Ömer Babuşoğlu ile İbrahim Ayılđan olmuştur. Kararı alanların ve olumlu oy kullananların tamamı, anı-

lan yönetim görevlerine vekaleten getirilen ve daha önce yönetimde görev almamış kimselerdir. Bunlardan birisi ise, 2002'de, medyaya yansıyan haber ile, gizli kamera ile öğrencisini taciz eden ve bu nedenle hakkında soruşturma açılan Nejat Erk'tir.

Sıkıyönetim tarafından gözetim altına alınan ve duruşma sonrası aklanılan dönemin Akademi Başkanı Prof.Dr. Mükremin Altıntaş, YÖK Başkanlığına, Milli Güvenlik Konseyi Genel sekreterliğine, Cumhurbaşkanlığına 7.12.1982 günü başvuruda bulunarak, durumun incelenmesi isteminde bulunur. Yaptığı başvuruda Prof.Altıntaş şunları dile getirmektedir: "...Ekte ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, AİİTİ asistanlarından Abuşoğlu ile İbrahim Aylıgan, Adana'da görevli iken İÜİF doktora sınıfına devam etmiş ve sınavlara girmiş gösterilerek "İktisat Doktoru" ünvanına sahip olmuşlardır. 12 Eylül sonrası tüm Devlet Kurumlarında yapılan denetimler sırasında yapıldığı saptanan bir kısım yolsuzluk ve sahteciliklerden çıkar elde edenler ile bu çıkarı sağlayanlar, meşrulaştıranlar, gerek idari ve gerekse adli yönlerden kovuşturmalara tabi tutulmuşlar ve yolsuzluk ve sahtekarlıkları tesbit edilenler belirli yaptırımlarla cezalandırılmışlardır. Örneğin, bazı eğitim-öğretim kurumlarında, kimi öğrenciler mezun olmamalarına karşın, mezun gibi gösterilerek diploma almışlar, kimi öğrenciler kayıt yaptırmak için gerekli puana sahip olmamalarına karşın kayıt yaptırmışlar, bazı kamu kurumlarında kimileri sınava girmemelerine karşın girmiş ve başarılı gösterilerek memur olarak atanmışlardır, vb. Bu sahtecilikleri saptananların diplomaları iptal edilmiş, kayıtları silinmiş, kurumları ile ilişkileri kesilmiştir. Bu sahteciliklere katılanlar ve katılanlar ise, ayrıca savcılıklara verilmişlerdir. Huzuruza getirdiğim konunun bu örneklerden çok daha ağır, çok daha geniş boyutlu olduğu ve çok daha ayıp nitelikli olduğunu kabul edeceğinizi inancındayım. Olayın özellikle 2547 Sayılı Yasanın 2653 Sayılı Yasa ile değiştirilen 7 nci maddesinin (1) inci fıkrası uyarınca "...bu yasada belirlenen yükseköğretimin amaç, ana ilkeleri ve öngördüğü düzene aykırı..." bulunacağından ve bu sahtecilik yoluyla böylesine kutsal ünvanları elde edenler ile bu olanağı sağlayan ve meşrulaştıranlar hakkında gerekli işlemlerin yapılarak, Türk Yükseköğretimini böylesi bir ayıptan arındırıcı ve ibret verici biçimde sonuçlandırılacağı inancındayım...."

Bu başvurulara ne yanıt verilir ? Hemen hemen hiç. Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği, başvuru sahibi Prof.Dr .Mükremin Altıntaş'a 4 Mart 1983 gün ve 83/4 sayılı bir yanıt gönderir. Yanıtı buraya alıyorum: "Çukurova Üniversitesi İİBF öğretim üyelerinden Dr .Ömer Abuşoğlu ile Dr. İbrahim Aylıgan hakkındaki başvurunuzla ilgili olarak YÖK Başkanlığından alınan yanıtta, özetle; a) Adı geçen iki öğretim üyesinin; ÇÜ bağlanan eski Adana İTİA'ne 30 Nisan 1975 tarihinde asistan olarak atandıkları, bu atamadan önce İÜ İF'nde doktora çalışmalarına başladıkları, asistan olarak atanmalarından sonra da doktora çalış-

malarını sürdürdükleri ve 1980 yılında doktora unvanını kazandıkları; b) Her iki öğretim üyesinin, İÜİF ndeki doktora çalışmaları için; 1980 yılı Şubat ve Mart aylarında kayıtlarının yapıldığı, kayıt işleminin yürürlükte bulunan doktora yönetmeliğine uygun olduğu; c) Adı geçen kişilerin, devam denetimlerinin ilgili öğretim üyelerince yapıldığı ve 1975 ile 1977 yılları arasındaki seminer ve uzmanlık kur yoklama karnelerinde devam ettiklerine ilişkin profesör imzalarının bulunduğu..."

Siz bu yanıtta birşeyler anlayabildiniz mi? Aynı yazı içinde bunca yanlış nasıl bir araya getirilebilir ? Önce, yanıtta, bu iki kişinin hangi tarihte İÜİF doktora programına kayıt olduklarına ilişkin bir belirgin tarih yok. "Adana İTİA'ne asistan olarak atandıkları 30 Nisan 1975 önce" ne anlama gelir ? Neden, bu kayıt tarihi kesin olarak belirtilmiyor ? Başlangıç tarihi belirsiz olan doktora çalışmalarının ne zaman tamamlandığı da belirtilmemekte," 1980 yılında doktor ünvanını kazandıkları" deniyor. Yıl ise 12 ay,52 hafta ve 365 günden oluşuyor gerçeği görmezlikten geliniyor. Bu da yetmiyor, (b) paragrafında; bir önceki paragrafta 30 Nisan 1975 öncesi olarak tanımlanan kayıt işlemlerinin, "1980 yılı Şubat ve Mart aylarında" yapıldığı bildirilebilmektedir. Ayların günleri ile bir anlam taşıdığını bir yana bıraksak bile, burada kayıt yaptırma tarihi olarak 1975 öncesi ve 1980 yılı Şubat ve Mart ayları olmak üzere iki farklı tarih karşımıza çıkıyor. Bir önceki paragrafta, doktor sanının alınma tarihi 1980 olarak belirtilirken, bir sonraki paragrafta doktora programına kayıt tarihi 1980 yılı Şubat ve Mart ayları olarak ortaya konulmaktadır. 1980 yılı Şubat ve Mart aylarında kayıt yaptıranların, aynı yıl, o da tarihi belirtilmeksizin, doktor sanını nasıl kazanabildiklerinin sorulması akla bile gelmiyor. YÖK'nun verdiği yanıtı özetleyen MGK Genel Sekreteri, acaba bu yanıtı ve yanıt üzerine hazırlanan bu yazıyı okumamışlar mıdır? Yoksa, bir yazıda bunca yanlış nasıl bir araya gelebilir? Ciddi kurumların, kendilerine ulaştırılan bir yolsuzluğa, engel olmayı bırakın, meşrulaştırarak nasıl destek olduklarını burada görmekteyiz. Buradan ülkemizin yönetimi ve kurumları açısından düş kırıklığına uğramaz mısınız?

Prof.Dr. Mükremin Altıntaş, YÖK Başkanlığına 20 Mart 1982'de bir başvuru daha yapar. Bu başvurusunda ise, Adana İTİA Mühendislik Bilimleri Fakültesi Dekanlığı tarafından iki Bulgar yurttaşına, fakültede öğretim elemanı olarak görevli olduklarına ilişkin verilen belgenin, sahte olduğunun, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından yapılan soruşturma sonucu anlaşıldığını bildirir ve buna ilişkin belgeleri, başvurusuna ekler .Ve istemini sıralar : "...Ancak, gerçek dışı belge düzenleyerek devlet kurumlarını ve spor topluluğunu yanıltarak, bir anlamda uluslararası boyutlu bir skandali yaratan asıl sorumlular olan Adana İTİA Başkanlığı ile Mühendislik Bilimleri Fakültesi Dekanlığı cezalandırılmamış olmaktadır. 2547 Sayılı Yasanın 34 üncü maddesi, yabancı uyruklu öğretim elemanlarının Fakülte Kurulunun önerisi ve Üniversite Yönetim Kurulunun uygun görüşü

üzerine Rektör tarafından atanacağını ve atamadan önce de İçişleri ve Milli Eğitim Bakanlığının olumlu görüşlerinin alınacağı hükmünü taşımaktadır. Bugün ülke düzeyinde pek çok görevli insan, tüm meslek ve yöneticilik yaşamlarının hesabını vermektedirler. 12 Eylül yönetimi, yaklaşık son 5-6 yıl süresince işlenmiş anarşi ve terör suçlularına olduğu kadar, her türlü yolsuzluk ve sahteciliğe karşı da amansız bir erdemlilik savaşımı vermektedir. Türkiye uygulaması bu yönde iken, iki Bulgar yurttaşını kadrolarında öğretim elemanı gibi gösteren, gerçek dışı bir belge vererek böylesi bir sahtecilik olayını yaratanların herhalde hiçbir yasal ve anlaşılır gerekçeleri olamaz. Geçmişte öğretim kurumlarında yapılan bir kısım yasa ve usul dışı işlemlerin ,gereğince ve yeterince izlenmediği, yaptırım uygulanmadığı bir gerçektir. Ancak, yeni Yükseköğretim Yasası, bu geçmişteki uygulamaların zararlı sonuçlarını önleyecek hükümler taşımaktadır. Bu nedenledir ki belgeyi veren Fakültenin dekan vekili Doç. Dr .Nejat Erk ile bu olay Devlet Radyosu ve tüm basın organlarıncaya günlerce işlenmiş olmasına karşın, herhangi bir yönetsel soruşturma başlatmayan, bu nedenle de bu sahteciliğin içinde bulunduğu kanısını veren Akademi Başkanı Prof.Dr.Mustafa Mazlum'un sahte belge düzenleme gibi yollarla suç işleme ayrıcalıklarının bulunmadıkları ve bu suçların cezasından bağışık olamayacakları inancı ile konuyu huzurunuzda getirmektedirim..."

Bu başvuru üzerine ne mi yapıldı ? Yine büyük bir "hiç". Çünkü, Türkiye'deki sistemin, büyük ölçüde yolsuzluk, sahtecilik ve yasadışı sarmalında olduğuna ilişkin bulgu ve belgeler, ancak, borç batağına düşürüldükten sonra yapılacak uluslararası yardım söz konusu olduğunda, anlaşılır gibi oldu. Çok çeşitli operasyonlar yapıldı. Ancak, bakıldı ki sistem sarsılıyor ve sistemin ayaklarını oluşturan ortaklık dağılıyor, hemen önlem alındı ve sistemi arındıracak çabalar engellendi. Anılan suç duyurusu öncesi, anlı şanlı YÖK Başkanı İhsan Doğramacı, günün yazılı ve görsel basınına verdiği demeçte, olayın sorumlularının araştırılacağını belirtmişti. Burada adı geçen dekan vekilinin adına, 2002'de, bu kez, "öğrencilerine cinsel tacizde bulunan" haber programlarında rastlayacağız.

Prof .Altıntaş komiyu,03.11.1982 Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü'ne de iletir. Eldeki dosya içinde, Rektörlüğün duyarlılığını ortaya koyucu bir belgeye rastlanmıştır.

I . REKTÖR ADAYI BELİRLEME SORUNU :

Korsan YÖK üyeliği ve bunun Anayasa Mahkemesi kararı ile ortadan kaldırılması, daha önce özetlemiştik. Anılan korsan üyelik, rektör adayının belirlenmesi aşamasında, hukuksal bir sorun olarak yargıya taşınmıştır. Rektör adaylarından davacı,

üniversitenin belirlediği 6 aday içinde ikinci sırada ol maması, buna karşın YÖK nun belirlediği sıralamada dördüncü sıraya itelenmesi üzerine, bu seçimdeki takdir hakkının hukuka aykırı olduğunu, yönetim alanındaki deneyiminin öteki adaylardan daha fazla olduğunu, 2547 Sayılı Yasanın 6/b-4 maddesinin Anayasaya aykırı olduğunu ileri sürerek, Danıştay'a başvurur.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E.1996/2939, K: 1999/2923 sayılı dosyada işlem gören davayı, 11.5.1999'da sonuçlandırır ve rektör adayı bilirlemeye yönelik işlemin iptaline karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir : " ...Dosya içeriğinden, davacının...üniversitesi rektör adaylığı için, üniversite öğretim elemanları arasında yapılan oylamada, 124 oyla ikinci sırada yer aldığı, YÖK'nun 12.7.1996 günlü toplantısında yapılan gizli oylamada ise, 10 oy alarak, Cumhurbaşkanlığına sunulacak ilk üç kişilik listede yer almadığı anlaşılmaktadır. Davalı idarenin, Cumhurbaşkanına sunulacak en çok oy alan üç rektör adayını belirlerken, Yükseköğretim Kurulu Teşkilatı ve Çalışma Usulleri Yönetmeliğinin Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmeliğin rektör adaylarını belirleme başlıklı 42 nci maddesinde öngörülen usule uyması nedeni ile, gizli oylama sonucunun yargı kararı ile denetlenerek, kurulun takdir hakkını ortadan kaldıracak bir karar verilmesi mümkün değildir. Ancak, 2547 Sayılı Yasanın yukarıda metni yazılı 6 ncı maddesinin (b-4) fıkrasının Anayasaya aykırı olduğuna ilişkin davacı savı ciddi bulunarak, bu fıkranın ortadan kaldırılması istemi ile Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunca Anayasa Mahkemesine başvurulmuş, yüksek mahkemenin 14.5.1997 gün ve E:1997/21, K:1997/48 sayılı kararı ile, anılan fıkranın iptal edilmesi ile yükseköğretim kurulunda, Milli Eğitim Bakanlığınca seçilen iki üyenin yer almasının hukuksal dayanağı kalmamıştır. Bu durumda...Üniversitesi Rektörlüğü için, YÖK'nce yapılan gizli oylamada MEB'nce seçilen iki üyenin de katılması ağır bir yetki sakatlığı oluşturduğundan, rektör adaylarının belirlenmesine ilişkin dava konusu YÖK kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır..."

J . KADRO KULLANIMI VE AKADEMİK SAN DAĞITIMI SORUNU

Hukuk dışı, hukuka aykırı uygulamalardan birisi de, üniversitelerde kadro kullanımıdır. Üniversitelerde kadro kullanımı, tümü ile, rektörün yetki alanındadır. Akademik sanların ediniminde de, doçent dışında kalanlar, bütünü ile rektörün etkisi altındadır. Yani, üniversitede görev almak, bir akademik kadroya atanmak, bilimsel yetkinliğe, duyulan gereksinime bağlı değildir. Rektörün isteği ve bu yoldaki istenci, "bomboş" olan, hiçbir bilimsel birikime sahip olmayan kimselerin, akademik sanlar edinmesi için yeterli ve tek ölçüdür.Arada görülen "bilimsel(!) jürilerin hiç mi hiç etkisi ve yetkisi yoktur. Bilim(!) jürilerinin görevi, verilen sipariş üzerine ve isteğe

bağlı olarak "büimsel(!) raporlar hazırlamaktır. Bu ölçütün dışında rapor hazırlayanların raporları ise, bazan gözönüne alınmaz, bazan da, "olumsuz" rapor, olumlu olarak akademik san kazanımına araç kılınabilir.

Profesör ve yardımcı doçentlik sanını elde etmek yada bu kadrolara atanmak, tümü ile rektörün isteğine ve rektöre kayıtsız koşulsuz boyun etme, buyruklarına uyma ve rektör seçiminde istenilen doğrultuda oy kullanma yeteneğine bağlıdır. Gerekli koşulları gerçekleştirmiş, kendinizi alanınızda kanıtlamış, bilimsel saygınlık uyandırmış olabilir, bunları katıldığınız ulusal ve uluslararası bilimsel etkinliklerde kanıtlamış, kimi bilimsel raporlarla, ödüllere yetkinliğinizi tartışılmaz kılabilirsiniz. Hatta ve hatta, bunları, bizzat dekan ve rektör tarafından belirlenmiş olan jüri üyeleri nezdinde de onaylatabilirsiniz. Yani, "ağzımızla kuş tutmuş" olabilirsiniz. Bütün bunlar akademik sanlar edinmeniz ve kadroya atanmanız için yetmez. Ve belki de bütün bu yetkinlikleriniz, bilimsel üretkenliğiniz, bu sanları edinmeniz, akademik kadrolara atanmanızın temel engeli olarak kullanılabilir. Tek ölçüt, "boyun eğme" ve rektörünüzü, ondan ayrık düşünülmecek dekanınızı, yüksekokul müdürünüzü "kutsamamz"dır.

Üniversitelerde en hoyrat kullanım konusu kılman kadrolar, öğretim görevliliği ile uzmanlık kadrolarıdır. Bu kadrolara atanma ve görevlendirme, yasal belirgin kuralara bağlı kılınmasına karşın, anılan kadrolar, rektörler tarafından bazan ödüllendirme, bazan da kızığa çekilmek, kendisinden kurtulunmak istenilen yönetim kadrosundakiler için bir "rüşvet" olarak kullanılmaktadır. Hiçbir yeteneğe, hiçbir birikime ve uzmanlığa sahip olmayan yakınlarla, güvenceli ve saygın bir meslek kazandırmak amacı ile kullanılan bu kadrolar konusunda çok örneği bulmak mümkün. YÖK, bu türden yasadışı kullanımları önleme yerine, tam tersine göz yumarak, kendisine duyurulan usulsüzlüklerin üstünü örterek, suça katılmakta ve suçu özendirmektedir. Böylece, ülkemizin geleceği olan insanlarımızın yazgısı, hiçbir özelliği ve niteliği olmayan kimselerin eline teslim edilmektedir. Bunlardan yalnızca ikisi örneklemek istiyoruz.

Gazi Üniversitesi rektörlüğü, 24 Mart 2002 günlü Hürriyet Gazetesi ve Üniversite WEB sayfasında kadro duyurusunda bulunur. 70 akademik kadro içinde yer alan 19 öğretim görevlisi ile 10 uzman kadrosuna ilişkin işlemin iptali ve yürütmenin durdurulması istemi ile konu, Gazi Üniversitesi Öğretim Üyeleri Derneği Başkanı Prof.Dr. Mustafa Altıntaş tarafından Ankara İdare Mahkemesi'ne taşınır. Çünkü yapılan duyuruda, kazanacakların adları dışında hemen her şey tanımlanmaktadır .Başvurunun gerekçesi şöyledir: " Gazi Üniversitesi rektörlüğü, çeşitli birim ve bölümler için akademik kadro duyurusunda bulunmuştur. 7 Profesör, 10 doçent, 22 yardımcı doçent, 19 öğretim görevlisi, 2 okutman ve 10 uzman olmak üzere 70 akademik kadro için yapılan duyuru, 24 Mart 2002 günlü Hürriyet Gazete-

si'nde yayımlandığı gibi, Üniversitenin WEB sayfasında da yayımlanmıştır. Duyuruda yer alan yasaya açıkça aykırılık, öğretim görevlileri ve uzmanlar açısından ortaya çıkmaktadır. Bunları sırası ile açıklamaya çalışacağız. 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasının 24 üncü maddesi, öğretim görevlilerinin görevlendirilmelerini " ...öğretim üyesi bulunmayan dersler yada herhangi bir dersin özel bilgi ve uzmanlık isteyen konularının eğitim/öğretim ve uygulamaları için..." koşuluna dayandırmaktadır. Öğretim görevlilerinde aranması gereken nitelikleri ise, yine aynı maddede; "... kendi uzmanlık alanlarındaki çalışma ve eserleri ile tanınmış kişiler..." olarak belirtilmektedir. Tarafımızdan yargı denetimine konu kılınan GÜ Rektörlüğü tarafından verilen akademik kadro duyurusunda, öğretim görevlileri için bu iki kurala da uyulmamıştır. Öğretim görevlilerinin görevlendirilmesi gereken "dersler" ile "özel bilgi ve uzmanlık isteyen ders konuları" belirtilmemekte, yerine, anabilim dalı alanı belirtilmektedir. Bu, 2547 Sayılı Yasanın 24 üncü maddesine açıktan aykırıdır. Bundan da daha önemli yasaya aykırılık, öğretim görevliliği için aranan niteliklerde ortaya çıkmaktadır. Öğretim görevliliği için, akademik kadro duyurusunda nitelikler şöyle sıralanmaktadır: - Başvuruda buldukları anabilim dalı yada alanı ile ilgili eğitim-öğretim yapan fakülte yada en az 4 yıllık yüksekokulların ilgili bölümünden mezun olmak; - profesör,doçent,yrd.doçent ve doktora/master derecesine sahip olmamak; - doktora yapıyor olmak;- master yapıyor olmak;- fen bilgisi lisansına sahip olmak;- botanik zooloji bölümünden biyolog olarak mezun olmak;- sanatta yeterlilik yapmış olmak. Görüldüğü gibi, aranan nitelikler, yasanın belirlediği nitelikler ile uzak/yakın ilişkisi olmayan ve gerçekte, kadroların, lisansüstü öğretim öğrencilerine açılması amacıyla dönük olarak verilmiştir. Oysa ki, lisansüstü öğrenci eli ile, öğretim görevliliğinin yürütümü yasallık taşımamakta ve kamu yararına da aykırıdır. Uzmanların görevlendirilmesi ise; 2547 sayılı Yasanın 33/b maddesinde; "öğretimle doğrudan doğruya yada dolaylı olarak ilgili olan, özel bilgi yada uzmanlığa gereksinim gösteren bir işle laboratuvarlarda, kitaplıklarda, atölyelerde ve öteki uygulama alanlarında " olma olarak belirtilmiş bulunmaktadır. Rektörlüğün verdiği akademik kadro ilanında, bu yasa kuralına da uyulmamıştır. Özel bilgi ve uzmanlık gözetilmediği gibi, lisans mezunu olmak, tek nitelik olarak ortaya konulmuş bulunurken,örneğin, alanında herhangi bir akademik unvan sahibi kimseye, başvuru olanağı bile başlangıçta yasaklanmış bulunmaktadır..." (Yapıt tamamlandığında dava sürmekte idi.)

Kadro kullanımında, kadrolaşmanın, ideolojik yada siyasal kafadaşlığın sahteciliğe kadar üniversite yönetimini sürüklediğine ilişkin bir örnek de, yine Gazi Üniversitesi'nden. Bu örnek, akademik sanların verilmesinde adının önünde akademik sanlar bulunan kimilerinin ne denli önyargılı, ne denli kendi mesleklerine bile saygısı olmadığını gözler önüne sermektedir. Çalışmalarının çalıntı olduğuna ilişkin sapt-

malarda bulunan, çalışmaların bilimsel yöntem ve veri açısından eksikliklerinin bulunduğu saptamasında bulunan jüri üyeleri, bu saptamalarına karşın, akademik kadroya atama önerisinde bulunmakta, mükemmel dedikleri adayın ise, sonraya bırakılmasını öğütleyebilmektedirler. İş bununla da kalmamakta, olumsuz jüri raporu olumlu biçiminde sunulurken, adayın akademik kadroya yükseltilmesi ve ataması gerçekleştirilmektedir. Bütün bunlar suç olmasına ve yargı kararı ile saptanmış olmasına karşın, ne Rektörlük ve ne de YÖK Başkanlığı duyarlılık göstermemekte, ülkemizin geleceği olan gençler, bu türden tanımlamaya konu kılınan yetersiz, birikimsiz ve bilim hırsızları diye tanımlananların eline terkedilmektedir. Acaba bu adamlar, kendi çocuklarını bu akademik sanlar verdikleri ve kadroya atadıkları kimsele-re, günü gelende kendi çocuklarının da yazgısını belirler konumda olacaklarını düşünseler, bu denli sorumsuz ve vicdansız davranabilirler mi?

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi(GÜGEF) Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransız Dili Eğitimi ABD'nda Dr. Araştırma görevlisi olarak görev yapan Dr.Gül Tekay Baysan'm öğretim görevlisi olarak, etkin görev yapması, ABD Başkanlığı tarafından istem konusu kılınır. Dekanlık, bu istemi görmezlikten gelir. Buna karşın, ABD'ndan bir istek olmamasına karşın, 4.01.2001 gün ve 24277 sayılı Resmi Gazete'de GÜ Rektörlüğü kadro duyurusunda bulunur. Başvuru için duyurulan kadrolar arasında Fransız Dili Eğitimi ABD için bir yardımcı doçentlik kadrosu da yer almaktadır.

Açılan kadro için Dr.Gül Tekay Baysan ile Dr .Hüseyin Paksoy başvuruda bulunur. Başvurular üzerine Dekanlık, her iki başvuru sahibi için, üç kişilik bir değerlendirme jürisi belirler. Adayların yabancı dil sınavında başarı olması üzerine, Öğretim Üyeliğine Yükseltilme ve Atama Yönetmeliği'nin 8 inci maddesine göre, yerine getirilmesi gerekli olan, bilimsel çalışma ve varsa yayınlarını Dekanlığa sunmaları çağrısı gelir. Bunlar her iki aday tarafından da yerine getirilir. Adaylar ile ilgili dosyalar, saptanmış bulunan jüri üyelerine gönderilir.

Jüri üyesi Prof .Dr .Tuna Ertem(Ankara Üniversitesi öğretim üyesidir); aday Dr. Hüseyin Paksoy hakkında adayın "yayın dosyasını yrd.doçentlik kadrosu için yetersiz bulduğunu ve olumsuz görüşe sahip olduğunu", hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde, açıkça belirtir. Dr. Hüseyin Paksoy hakkında rapor düzenleyen Doç. Dr .Ayşe Alper(GÜGEF öğretim üyesidir) , adayın çalışmalarının, kaynak belirtilmeksizin, bir kısım yazarların yapıtlarından aynen alıntılındığını ve çalıntı olduğunu, dosyanın eksiklik içerdiğini belirtmiş olmasına karşın, adayın "yrd. doçentlik kadrosuna atanmasının uygun olabileceği görüşündeyim" diyebilir. Prof.Dr. Hüseyin Gümüş ise; adayın dosyası üzerinde bilimsel bir rapor düzenlemez, sunulan çalışmaları yalnızca tanımlar. Bunlardan birinin ise "bilimsel metod ve veri açısından eksiklikleri bulunmaktadır" saptamasında bulunur. Ancak, öneri olarak,

Dr. Paksoy'un, "Fransız Dili Eğitimi alanında ilan edilmiş olan yrd.doçentlik kadrosuna öncelikli olarak atanmasının uygun olacağı kanaatindeyim" der.

Öteki aday(sonradan davacı olacaktır) Dr. Gül Tekay Baysan hakkında Prof.Dr. Tu-na Ertem; " ...Sonuç olarak, ele aldığı konuları bilimsel kriterlere uygun, özgün bir yaklaşım ve üslupla irdeleyen, Türkçe oransızca ve İngilizceyi kusursuz kullanabilen Dr .Baysan'in çalışmalarını bilime katkıda bulunacak nitelikte bulduğumu ve olumlu değerlendirdiğimi bilgilerinize...sunarım"; Doç. Dr .Ayşe Alper; " ...çok titiz bir araştırmacı ve akademisyen olduğuna inandığım adayın, edebiyat alanında yaptığı bu kusursuz çalışmaları ile yrd .doçentlik unvanına layık olduğu kanısındayım..." ; Prof.Dr.Hüseyin Gümüş ise; Dr. Baysan'ın dosyasında yer alan 6 çalışmanın hepsini de" bilimsel metod ve verilere uygun bir çalışmadır" diye kutsar»çalışmalarının akademik yöntem ve veri açısından yeterli olduğunu belirtir, ancak, kendisi için yeni bir yardımcı doçentlik kadrosunun bulunmasının daha uygun olacağı gibi, bir öneride bulunur.

Skandal ve hukuk dışılık ise bundan sonra başlar. Dekanlığa sunulan jüri raporlarında, yardımcı doçentlik kadrosuna asıl atanmak istenilen ve bu nedenle kendisi için kadro duyurusunda bulunulan DR. Hüseyin Paksoy hakkında bir net "olumsuz rapor", iki de, bilimsel olmayıp, amaca uygun, buyruk üzerine yazılmış izlenimi veren iki "olumlu gibi olan rapor" bulunurken, öteki başvuru sahibi Dr. Baysal hakkında, üç adet "bilimsel yeterliliğini onaylayan" üç rapor bulunmaktadır. Dekanlık, asıl atanmak istenilen Dr. Hüseyin Paksoy'un bu defolu durumundan sonra umarsız duruma düşer. Yapılması gereken ve Fakülte Yönetim Kurulu toplantısının ilkinde taşınması gereken bu raporları, uzunca bir zaman savsaklar. Bu arada, üç adet olumlu rapor sahibi Dr. Baysal üzerine yoğun bir baskı yöneltilerek, başvurusunu geri çekmesi istenilir. Başvurusunu geri çekmesi durumunda, ileride kendisi için de ayrıca bir yrd. doçentlik kadrosunun açılacağı "rüşveti" önerilir. Fakülte Yönetim Kurulu .direnci kıramayınca, en son jüri raporu tarihinden(20.07.2001) 4 ayı aşkın bir süre sonra,29.11.2001 tarihinde toplanarak, 2001/829 sayılı kararı ile, gerçeğe aykırı olarak, "bilimsel çalışmaları ile ilgili olarak üç jüri üyesinin olumlu görüşleri doğrultusunda" diyerek, Dr. Paksoy'un kadroya atanması önerisinde bulunulmasına karar verir.Tüm çırpınmalarına, yazılı başvurularına karşın, başvurusu hakkında doğrudan, yazılı bir yanıt alamaz.

20.12.2001'de başvurduğu kadroya, Dr. Paksoy'un atandığı dolaylı biçimde öğrenmesi üzerine Dr.Baysal, idari yargıya başvurur. Başvuru dilekçesinin bir bölümünü buraya aktarmakta yarar bulunmaktadır : ... Müvekkilim, bu kadro için dört orijinal makale, bir yayınlanmış uluslararası kongre bildirisi, bir tane de ulusal kongre bildirisi ile başvuruda bulunmuştur...Ayrıca, çok başarılı bir doktora tezi hazırladığından, bu tez referans olarak da gösterilmiştir. Meslek yaşamı

son derece parlak olan davacı, bu kadroya ABD Başkanının yoğun özendirme- si ile başvuruda bulunmuş olup, kendisinin atanmaması için hiçbir neden bulunmamaktadır. Kaldı ki, atanan kişi lehine bu kadro, geçmiş yıllarda da defalarca açılmış, ancak adayın yabancı dilde başarılı olamaması ve makalelerinde referans gösterilmeksizin yapılmış ahntı(buna çalıntı da diyebilirsiniz .M.A.) bulunması nedeni ile atanması uygun görülmemiştir. Açıklanan nedenlerle, seçilen öğretim üyeleri tarafından müvekkilim hakkında olumsuz görüş bildirilmesi mümkün görülmediğinden, atama konusunda bağlı yetki içine giren idarenin öznel değerlendirme yaparak, hukuka aykırı davrandığı sonucuna varılmış ve bu dava ikame edilmiştir. Ayrıca, alışılmışın dışında çok uzun zaman alan bu atama, yukarıda sunulan yönetmeliğin 8 inci maddesine uygun olarak ilk yönetim kurulu toplantısına götürülmemiş, gecikme nedeni hakkında müvekkilime hiçbir bilgi verilmemiş, tüm dilekçeler yanıtız bırakılmıştır. Atama öncesi, öğretim üyeleri tarafından yapılan değerlendirmeler hakkında tam olarak bilgi sahibi olmadığımızdan, burada ayrıntılı açıklama yapmamız mümkün olamamıştır. Ancak, Yüce Mahkemece işlem dosyası getirildiğinde ve bilirkişi incelemesi yapıldığında konu aydınlığa kavuşacaktır..."

Gazi Üniversitesi Rektörlüğü, 4.4.2002 günlü savunmasında, başka bir sahteciliğe daha başvurarak, davacı hakkındaki jüri raporlarında 2 olumlu, bir olumsuz görüş bildirildiğini, buna dayalı olarak Dr. Paksoy'un kadroya atandığını bildirebilir .Fakülte Dekanlığı, Dr. Paksoy hakkında verilen, bize göre üçü de olumsuz raporları, olumluya" dönüştürürken, rektörlük de, Dr. Baysal hakkındaki raporlar konusunda,gerçek dışı bildirimde bulunarak, yargıyı aldatma girişiminde bulunur.

Ankara 1 Nolu İdare Mahkemesi'nde E:2002/169 sayılı işlem gören dava, 10.04.2002'de "yürütmenin durdurulmasına karar verir. Kararın gerekçesi tam bir suç belgesidir : "...Dava dosyasının incelenmesinden, GÜGEF Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde Fransız Dili Eğitimi ABD'nda açılan yrd.doçentlik kadrosuna atanmak istemi ile başvuruda bulunan davacı ile aynı istemle başvuran bir başka öğretim görevlisinin, 2547 Sayılı Yasanın...23 üncü maddesi uyarınca, bilimsel çalışmaları, yayınları üzerinde yaptırılan jüri incelemesi sonucunda, jüri üyelerinden ikisinin davacının, çok titiz bir araştırmacı olduğu belirtilerek hakkında olumlu görüş bildirildiği, 3 üncü jüri üyesinin ise, çalışmalarının akademik metod ve veri açısından yeterli olmakla birlikte, genelde eğitimden çok alan ağırlıklı olduğu, alan çalışmasını eğitim çalışmaları ile desteklediğinde kendisine yeni bir yardımcı doçentlik kadrosu bulunmasının daha uygun olacağı görüşüne yer verdiği, öteki adayın çalışmaları hakkında ise aynı jüri üyelerinden ikisinin, bilimsel çalışmalarının yeterliliğinden daha çok, çalışma süresi ve bulunduğu okulda yaptığı hizmetlere dayalı olarak bu kadroya atanabileceği görüşlerine yer verilmiş, üçüncü jüri üyesinin ise bilimsel çalışmaları-

nın yetersiz olduğu ve yrd.doçentlik kadrosuna atanması yönünde olumsuz görüş bildirdiği anlaşılmıştır. Davacı ile, atanması gerçekleştirilen öteki adayın bilimsel çalışmaları ve yayınları üzerinde yapılan jüri incelemesinde, davacının bilimsel yeterliliğine yönelik herhangi bir olumsuz görüş bulunmadığı, buna karşın öteki aday hakkında jüri üyelerinden birinin açık olumsuz görüşünün bulunduğu, ancak gerek Fakülte Yönetim Kurulunun 29.11.2001 gün ve 829 sayılı kararında, gerekse bu kararın Rektörlüğe bildirilmesine ilişkin Fakülte Dekanlığının 4.12.2001 gün ve 2889 sayılı yazılarında **BU OLUMSUZ GÖRÜŞE YER VERİLMEMEYEREK, İLGİLİ HAKKINDA ÜÇ JÜRİ ÜYESİNİN GÖRÜŞLERİNİN OLUMLU OLDUĞU** belirtilerek, duyurulan yrd.doçentlik kadrosuna atanmasının önerildiği ve 11.12.2001 günlü Rektörlük onayı ile bu öğretim görevlisinin üç yıllık süre ile Yrd. Doçentlik kadrosuna atandığı görülmektedir. Duyurulan yrd .doçentlik kadrosuna atanma konusunda yönetimin takdir yetkisinin bulunduğu ve bu yetkinin ilgililerden biri lehine kullanılması yönünde yargı kararı verilemeyeceği açık ise de; bu husus, ancak başvuran iki aday arasından eşitlik bulunması durumunda mümkün olup, adaylar arasında bilimsel çalışmaları ve nitelikleri bakımından yapılan değerlendirme sonucunda farklılık olmaması durumunda, olumlu niteliklere sahip olan adayın yeğlenmesi gerekeceği kamu yararı ve hizmetin özelliklerinin sonucudur. Bu durumda GÜGEF YDE Bölümü Fransız Dili Eğitimi ABD'nda açılan yrd.doçentlik kadrosuna başvuran iki adayın, bilimsel çalışmaları ve nitelikleri üzerinde yaptırılan jüri incelemesi sonucunda, bu üyeler tarafından düzenlenen yazılı görüşler temel alınarak sözü edilen kadroya öncelikle atanması gerekirken, jüri üyelerinden birinin mutlak olumsuz görüşü bulunmasına karşın, bilimsel çalışmaları ve nitelikleri dışında geçmiş hizmetlerinin süresi bakımından yeğlenen öteki adayın atanmasına ilişkin işlemde, kamu yararı ve hizmet gerekleri bakımından hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır..."

Yukanda da yinelediğimiz gibi, yargı kararı, sahtecilik yapanların yüzlerine vurulmuş bir tokat özelliğini taşımaktadır. Görevin kötüye kullanıldığının kanıtıdır. Siyasal ve ideolojik amaçlı kadrolaşmanın göstergesidir. Akademik sanların yeteneksiz, yetersiz, bilim hırsızlığı ile suçlanmaya konu kılınan kimilerine ikram edilmesidir. Kurumların çürümüşlüğünün başka kanıtına gerek var mı?